

LUK

¹ Mbarəm na womti rəsh den bar ju kan pi gip dlom gəmi gwa.

² Wu rəsh bar ju mə kum gwa, bi də munju shin bar ju na ger gəzən terka kan den ritən gip dlom gəmi kan wu yari jen shirəm kə Yam gwa, wi ni wu bi mi.

³ Den untuwo, ar ni na gam gəni a zhit bar kup na ne gəs kə pitən gəzən, ar ni a shin ar ndari'e a rəshi'i bar kup ndekes, mən nartən TiyoPilus,

⁴ kə də kə mom ge shirəm kə bar ju kan kulci'i kup gwa.

Yari gəri kə Yohana mən pi Batisma

⁵ Gip muri ju kan Hiridus ra den dandi kə Yahudiyawo, mən keri bar ju diri Yam gon ra muntu na sun'e Zakariya gwa, ti ni gip mən keri bar ju diri Yam kan gəs də Abaya gwa, nagər gəs Alisabatu pawo gəs gal kə Haruna ni. *

⁶ Kup gəzən mən bərti Yam kan pi mbuni dəmi cina də Yam gwani, wu kop doka kə Yam kup asəm na gəse.

⁷ Ama wira na mimir da'a domici Alisabatuwo njikən ni, win ju ngap wu korsi wi.

⁸ Gasi gon, nan Zakariya ra den pi mbap gəs kə mən keri bar ju diri Yam den am kə mbarəm cina də Yami, nan an dir den kungiya gəzən gwa,

⁹ den bi al'ada kandatu ne kə də mən keri bar ju diri Yam den am kə mbarəm wu kop gwa, ba zəzar

* **1:5 1.5** Hiridus: Ti ni'e bari muntu kan ri Yesu eka gip wokoci gəs gwa.

ti kə tə te gip Bom kə Yam də tə la kunu mən təmi kasəri.

¹⁰ Mbarəm na womti eso wu ra kari, wu den shirəm na Yam, nan den la'i kunu mən təmi kasəri gwa.

¹¹ Kan mən kartən kə Yam ba dəl kar Zakariya, dlər den am shimli kə ba la'i kunu mən təmi kasəri.

¹² Nan Zakariya shin təwo, ar ni mbatl tari ti kan bərti ba nəm ti.

¹³ Ama mən kartən kə Yami wul ti'e, <<Ba kə kum bərti da'a, Zakariya, Yam kum lirtən gi wi. Nagər gi Alisabatu ba gəri'i nya, ki ne ti sun'e Yohana.

¹⁴ Ti dəmi'i bar kə ghol mbatl na kumi təmi, mbarəm na womti ba pi ghol mbatl na gəri gəsi,

¹⁵ ti dəm mən nartən cina də Babom Yami. Ti tla dū da'a na bar mən hutən kup, bar mən kemi gheri gami. Yam ba la'i ti na Ruhu gəsi tun te tu də naska.

¹⁶ Ti pali mbarəm kə Isra'ila na womti dīr kar Babom Yam gəzəni.

¹⁷ Ti ri cina də Babom gip Ruhu na iko kə mən yari shirəm kə Yam Iliya, ti pali mbatl kə mən gəri kar mimir gəzəni, kan mən nge kopi shirəm es den ho təp kə mən bərti Yami, ti kərkəm mbarəm kə də wu dəm mən bərti Babomi.>>

¹⁸ Zakariya wul mən kartən kə Yami'e, <<Imni a mani momi argon tu kə yari ba pi rawu? Ami korsi ni nagər gən ngapo sheti ghon gəs womti wi.>>

¹⁹ Mən kartən kə Yami nəmi ti, tə wule, <<Ami ni'e Jibra'ilu, a dlər cina də Yami, arni kan ba karəm də a shirəm nan ki, a yari'i zo shirəm kəni.

²⁰ Kəkəno ki sa shot, ki'i mani shirəm da'a, se gas tu kan bar tu ni piwi gwa, den kə la shirəm gən mbatl da'a, muntu ba dəm hoyi den kanda tu a yari gwa.>>

²¹ Mbarəm ba dlər wu den buti də Zakariya dəl teri, wu den damtən den ununu kem tə dəl ter gip Bom kə Yam bəle da'a.

²² Nan tə dəl tero, tə'i mani shirəm nan wur da'a. Wu mom'e tə shin ni ruya gip Bom kə Yami kan tə nəm shirəm nan wur na ame, ama tə'i mani shirəm da'a.

²³ Nan pət mbap gəs pawo, ar ni tə pal rən bomka.

²⁴ Den kar kə untuwo, kan nagər gəs Alisabatu ba zam tu'e, ar ni tə ghundər gam gəska kə kyar nantam gip bomi.

²⁵ Alisabatu wule,<<Yam ni pim untu, Gip muri jino Babom Yam shin guna gəni, tə dəlīm shamka gip mbarəme.>>

Yari gəri kə Yesu

²⁶ Gip kyar kə mukka na zami tu kə Alisabatuwo, Yam kar mən kartən gəs Jibra'ilu su gip bən Nazarat kan ra gip atl kə Galili gwa,

²⁷ kar nye gər kan mom moni wi da'a, muntu Isubu gəs gal kə Dauda ri o da ti gwa, tə pən gip mbatl gəs tə gudləmi nan ti gwa, sun kə nye gəri'e Maryamu.

²⁸ Mən kartən kə Yami ri kar ti tə wul ti'e, <<Də shirmi ika! Babom Yam ba kum təmi gi, Babom Yam ra nan ki.>>

²⁹ Nan Maryamu kum shirmitən tuwo ar dləkən ti hoyi, tə den damtən den'e unu shirmitən utu untu.

³⁰ Ama mən kartən kə Yami wul ti'e, <<Ba də bərti ci'i da'a Maryamu, kə zam cirtən cina də Yam wi.

³¹ Ki zam tu'e, ki gər nya, ki ne ti sun'e Yesu.

³² Ti dəm bar mbarəme, ba wul ti'e nya bar gun kə to yamka, Babom Yam ba bi ti dandi kə bas Dauda.

³³ Ti pi mulki gam bom kə Yakubu bat na patəni, mulki gəs ba pa da'a!>>

³⁴ Maryamu wul mən kartən kə Yami'e, <<Imnu untu ba pi rawu, ami kan a mom momi wi da gwawu?>>

³⁵ Mən kartən kə Yami nəmi ti, tə wule, <<Ruhu kə Yam ba sur den ki, iko kə Bar Gun kə to Yamka baa ghum kika. Ra untuwo, nya tu ki gəriwo ti nərə na wani pitən da'a, ba wul ti'e Nya Yami.

³⁶ Ar tu erəm gi Alisabatu nan ba wule ti njikən ni ma na korsitən gəsi, kəkən untu təra na tu kyar mukka.

³⁷ Argon ra da'a kan Yam ba mbu pi da gwa.>>

³⁸ Maryamu nəmi ti tə wule, <<Ami zher kə Yam ni, naa ar dəmim untu den yari gi.>> Ar ni mən kartən kə Yami ndara.

Maryamu ri kar Alisabatu

³⁹ Murka njemo, ar ni Maryamu tli na zhotəne tə ri gip bən gon gip atl tləndər kə mən Yahuda,

⁴⁰ las tu Zakariya ra gwa, tə te gip bomi, tə shirmi Alisabatu.

⁴¹ Nan Alisabatu kum shirmitən kə Maryamuwo, ar ni nya kə te tu gəska jiti ti, kan ba la'i Alisabatu na Ruhu kə Yami.

⁴² Tə shirəm na bar yar tə wule, <<Ki mən albarka ni gip mətli, nya tu ki gəriwo mən albarkani!

⁴³ Unun kem zo bar kən zamən untu, nan nasi Babom gən ba đir ra karəm gwa wu?

⁴⁴ Nan shirmitən gi su kəm damo, arni nya kə te tu gənka jiti ti na ghol mbatli.

⁴⁵ Mən albarka ni'e muntu nəm'e shirəm tu Yam yari tiwo, ar ba pi untu gwa.>>

Maryamu wuli kon dɔɔda Yami

⁴⁶ Arni Maryamu wule,
<<Mbatl gən ba dɔɔda Babom Yami.

⁴⁷ Ruhu gən ba pi pighol mbatl gip Yam mən dɔli gəni.

⁴⁸ Don tɔ mom naməni,
ami zher gəs gər mətli ni kan ami argon ni da gwa.

Cina dɛwo mbarəm kup ba wuləm'e, <ki mən albarkani,>

⁴⁹ den bar ju kan Yam mən nartən pim gwa,
sun gəso dləran ni ar ra.

⁵⁰ Guna gəs ba ri den mən ju ba bi ti nartən gwa,
zhan ar kop zhan.

⁵¹ Ya pi kiri mbap na am gəs mən ndərtən,
tə gəzan mən dlari gamka na kup arjen ju ba se wur gip mbatl gəzən gwa.

⁵² Ya shu gunka den dandi gəzəni,
kan tə dɔɔda mun ju kan mom nan wur dagwa.

⁵³ Tə la'i tu kə mən kumi guzum na mbuni bari,
kan ti za mən bar kə am am koni.

⁵⁴ Tə ne am zher gəs Isra'ila ra,
tə tune na gudləm shirəm gəs kə kumi guna'i

⁵⁵ den tə pi ga gigi gəmi
Ibərahim na mimir gəs kə kumi guna gəzən an ri patən bari.>>

⁵⁶ Maryamu dām na Alisabatu wule kə kyar myakan kan tə pal rən bomka.

Gəri kə Yohana mən Batisma

⁵⁷ Nan pət mbi rawi kan Alisabatu ba gər nya gəso, ar ni tə gər nye moni

⁵⁸ Berəm dəmi na mən gəs nan wu kum zo bar tu Yam pi təwo, ar ni wu pi ghol mbatl nan ti.

⁵⁹ Nan muri wuzupse la'i wo, ar ni wu dir kə də wu sər nyayi. Wu ndu far'e wu ne ti sun kə bas Zakariya,

⁶⁰ ama nas nge gəs tə wule, <<O'o, də la ti bi'e Yohana.>>

⁶¹ Wu wul ti'e, <<Murgon ra gip mən gi na sun tu daa.>>

⁶² Ar ni wu pi bas ame, kə də wu mom unu sun ni tə ndu'e də ne nyayi.

⁶³ Tə liri ba rəshi, ar ni tə rəshi, <<Sun gəs'e Yohana.>> Bar tu dləkən mbarəm ju ra lasi gwa.

⁶⁴ Bartu, ar ni bi kə Zakariya buli, tə shirəme, kan tə nəm dāda Yami.

⁶⁵ Kan bərti ba nəm berəm dəmi gəzən kup, mbarəm ba nəm yari shirəm den bar tu nan pi untu gwa, kup gip atl mən tləndər kə mən Yahuda.

⁶⁶ Kup muntu kum shirəm tuwo, tə wul tor gip mbatl gəs'e, <<Imni nya tu bari kə dəmiwe?>> Den wu momi am kə Yam ra nan ti.

Zakariya wuli kon dāda Yami

⁶⁷ Bas Zakariya laa na Ruhu kə Yami, ar ni tə yari shirəm kə Yam tə wule,

⁶⁸ <<Mə dādani Babom Yam kə Isra'ila den tə dir kar mbarəm gəs tə dəli wuri.

⁶⁹ Tə bi mi mən dəli gəmi mən iko

gip bom kə zher gəs Dauda.

70 Kanda tu tə yari terka bi də mən yari shirəm kə
Yam mən tsarki.

71 Den mi zam dəltən wi am də mən nge gəmi,
na mən ju ba ndu mi da gwa.

72 Yam gode kori gəmi guna gere,
kan tə tune na gudlum shirəm gəs kə far mən
tsarki nan tə pi wur gwa.

73 Gudlum shirəm tu nan tə yari kori gəmi kə far
Ibərahim.

74 Tə dəli mi am də mən nge gəmi,
kə də mə bote ti bat na bəti.

75 Mə dəm ni dləran na pitən dlat cina də Yam gip
muri gəmi kup.

76 Ki nya gən eso, ba la kibi'e mən yari shirəm kə
bar Gun kə to yamka.

Ki ri cina də Babomi, kə kərkəmi ti guntəpe.

77 Ki yari mbarəm gəs kandatu wi zam təp dəltən
gip dun mbatl
təp kə ba ho'i warwat pitən gəzənka gwa.

78 Gip womti shini guna kə Yam gəmi,
cirtən kə pət kan ba dəl tor gəsi ba dəl sur yam
an cir den mi,

†
79 ar ba cir den mən dəmi gip dəməni,
na gip gos kə məshtəni,

ar baa kop nan mi den təp kə dəmi zhilili.>>

80 Yohana nyayi nari, tə dəm na ndərtən gip
ruhu, tə dəm gəs rən gip ləpka se gastu kan tə
dəl dīr gip mbarəm kə pi mbarəm kə Isra'ila wazu
gwa.

† 1:78 1.78 Cirtən kə pət: Ar ni'e cwattən kə Almasihu kan ba cir
den mi gwa.

2

Gari ka Yesu

¹ Gip muri jawo, la'i icən dəl bi də Kaisar Augustus, Gun ka Roma, də dləm mbarəm ka atl kup. *

² Muntu ni'e la'i gəs dləmi mbarəm ka atl kup, gip muri ju kan Kiriniyus den dandi ka Siriya gwa.

³ Arni mbarəm kup pal rən bən dawurka də rəsh sun gəzəni.

⁴ Isubu za bən Nazarat gip atl ka Galili ti pal to gip bən Baitalami gip atl ka Yahudiya, bən tu kan gər gun Dauda tunka gwa. Yusufu pal to bar taka ra'e ti mən bom ka Dauda ni.

⁵ Ya pal toka na nye gər gəs Maryamu, muntu kan tə ri o da ti kan ra na tu gwa, ka də rəsh sun gəzən toka.

⁶ Wira to Baitalami kawo, ar ni pət gəri gəs dīri.

⁷ Tə gər nya gəs ka pari, tə ghum tika gip tutul gəs tə mur ti gip kungələn, tun kan wira na las muri gip ba shu'i mən dikiyi da gwa.

Mən le təm na mən kartən ka Yami

⁸ Rən bi ləp kawo, mən le təm ra den muri kari, wu den ne ger den təm gəzən ka gasi.

⁹ Karap ar ni mən kartən ka Yam gon cwat kar wuri, gos ka Yam cir den wuro kan bərti ba nəm wur na nari.

* **2:1 2.1** Kaisar Augustus: Bar gunni'e ti. Bən ra na womti kup na gun gəzəni kan atli da ti gwa. Sun Kaisar yiwo sun gəsni da'a, ama sun ka nartən ni kan mən bəni ba bi kup muntu ne ti gun gwan.

¹⁰ Ti ngapo kan tē wul wur'e, <<Ba dē bērti nēm kēnni dā'a! Amo a dīri in na tēmi shirēmi, muntu ba kem mbarēm kup wu pi ghol mbatl gwa.

¹¹ Sekāno gēri in mēn dēli mbarēm gip dun mbatl gip bar bēn kē Dauda, Babom Almasihu.

¹² Kandatu ki mom tiwo, ar nī'e, ki ri zam nya na ghumi gip tutul gēs bōm gip kungēlən.>>

¹³ Wi ra untuwo sai gimētl na womti mēn kartēn kē Yam na muntu ra far gwa gip wuri, wu den dēda Yam, wu den wultēn'e,

¹⁴ <<Yam'e bari to yamka!

sur atlo dē ghol mbatl kop mēn ju kan Yam ba kum tēmi gēzēn gwa.>>

¹⁵ Nan mēn kartēn kē Yam ju pal gēzēn to yamkawo, arni mēn le tēm ju wul ezēn'e, <<Mē rini Baitalami mē shinni argon kēn kan den pitēn, kan Yam yari mi gwa.>>

¹⁶ Wu zho wur wu te gip bēni wu zam Yusufu na Maryamu, wu shin nyayi su gip kungēlənka bōm.

¹⁷ Nan mēn le tēmi shin tēwo kan wu bali wur argon tu kan mēn kartēn kē Yam tu yari wur den nyayi gwa.

¹⁸ Kup munju kum shirēm tu yariwo, ar dlākēn wuri, kan wu nēm bi na am den argon tu mēn le tēm ju yari gwa.

¹⁹ Maryamu ngapo tē ne bar ju kup su mbatl ka, tē den damtēn dene.

²⁰ Mēn le tēm ju pal rēn bi lēp ka, wu den dēda Yam hoyi den argon tu wu kum kan wu shin gwa, bar ju kup mēn kartēn kē Yam yari wuro ar nī wu shini.

Ne sun Yesu

21 Nan nyayi mur wuzupsewo, ar ni wu sər ti kan wu ne ti sun'e Yesu, sun tu kano mən kartən kə Yam bi wur nan zam tu gəs wi da gwa.

22 Nan muri la kə də pi argon tu kulci kə Musa yari kə hotən də pal hoyi cina də Yam kan ba pii diro, kan wu pən ti wu te ti Urushalima kə də ta ti am də Yami. †

23 Untun kulci kə Yam yari, den kup gəri kə pari inkan nye moni no də bi Yamka.

24 Wu diṛ pash Maryamu den yari kə shirəm kə Yam den'e mir kubur rop ko mir tattabara ropni ba mboshi.

25 Gip muri jawo, mbarəm gon ra nan ba wul ti'e Saminu gwa, tini su Urushalimaka na dəmi. Ti bar mən bərti Yam ni mən la'i Yam mbatl ni. Tin den buti gas tu kan Yam ba dəli Isra'ila gwa. Ruhu kə Yam ra nan ti.

26 Ruhu kə Yam yari ti den ti məsh da'a se tin tə shin Almasihu tu kan Ba-Gun Yam wule ti kar ti sur kani.

27 Ruhu kə Yam kem ti tetən gip dəbom Bom kə Yam gas tu kan mən gəri kə nyayi diṛ ti wu pi ti argon tu shirəm kə Yam yari də pi nye moni kə pari gwa.

28 Kan Saminu ba nəm ti am dati tə goode Yami tə wule,

29 << Kəkəno Babomi, na də zher gi məsh na ghol mbatli den yari gi.

30 Nan ger gən shin mən dəli kə Isra'ila wi gwa,

31 Muntu kə pi ti den ger kə bən kup gwa.

† 2:22 2.22 Mən Yahudawo, gərni gər nye moniwo, tə nəra na cirtən cina də Yam da'a. Se tin tə mur hauya rop kan də mbosh mir kubur ko tattabara rop, kə pali gəs hoyi cina də Yami (den bi ho'i bəran gərka).

32 Cirtən tuni es b̄ul guntəp kə momi Yam də mən
ju kan mən Yahuda ni da gwa,
tin ti kem mbarəm kə Isra'ila wu pi sun ra.>>

33 Na kumi untuwo, kan bas na nas ba nəm bi
na am, den bar ju kan Saminu yari den ti gwa.

34 Kan Saminu ba lir Yam də tə ne am Yusufu na
Maryamu ra, ti wul Maryamu nas'e, <<Yam zəzar
nya tu, ti kem mbarəm na womti kə jiltəni, ti dəm
guntəp kopi Yam kə mbarəm na womti gip Isra'ila.
Tin ti dəm alama tu dəl kar Yam kan mbarəm na
womti ba nge gwa.

35 Na untun arjen ju wu ghundəri su mbatl da
wurka ma ba dəl kari, bar tu ba ci'i mbatl wule
tuli ini tu na səbəri>>.

36 Korsi mən shirəm na Yam tu kan ba wul ti'e
Hannatu, nya Fanuwel, nya Ashiru. Tə dəm bom
kos kə sheti ghon nyingi katl,

37 kan kos gəs ba məsh ka. Kəkəno sheti ghon
gəs hauya wupse na wupseni. Tə za Bom kə Yam
da'a pət na gasi, tə ne Yam den ngustin kə liri gəs
na guzum male.

38 Saminu pa'i shirəm gəs ituwi arni Hannatu
ter gipi, ti den goode Yam tə shirəm den nya tu.
Tə yari kup munju kan den b̄uti də Yam d̄əli wur
gip dun mbatl gəzən gwa.

39 Nan ga Isubu na Maryamu pa'i kup argon tu
shirəm kə Yam yari də piwo, kan wu pal su bən
gəzən Nazarat gip atl kə Galili ka.

40 Nyayi ba nar na ndərtən gəsi. Yam bi ti momi
bar na nari, ndutən kə Yam kop ti kari.

Nye Yesu gip Bom kə Yami

⁴¹ Sheti ghon kupo, mən gəri kə Yesu ba kur su Urushalima kə nyel jikat bədlabəni. ‡

⁴² Nan Yesu ri sheti ghon kutl cet rob na gəriwo, kan wu su kə nyel jikat bədlabən kan wu kur pi gwa.

⁴³ Nan wu pa'i nyel jikat bədlabəniwo ar ni wu nəm təp paltən gəzən su bən da wur Nazaratka, Yesu nya tu ngapo tə sa gəs su Urushalima ka, mən gəri gəs ngap wu mom da'a.

⁴⁴ Wi ngapo wu wule ti nərə gip mən ju wu den ritən nan wur gwa, wu nda pət den bəmi asəm nan gəzəni. Nan wu shin ti dawo kan wu nəm ngeni gəs gip ezən na berəm gəzəni.

⁴⁵ Nan wu zam ti dawo, ar ni wu pal su Urushalimaka kə ngeni gəsi.

⁴⁶ Muri gəzən myakan, kan wu nde zami gəs gip dlom kə mən kulci shirəm kə Yam te gip dəbom Bom kə Yamka, ti den kumi gəzən kan tə pa ngen momi kar wuri.

⁴⁷ munju kan kum bar ju kup tə bali nan wuro ar ni momi shirəm gəs na bali shirəm gəs dləkən wuri.

⁴⁸ Ar dləkən mən gəri gəs na shini gəs lasi, kan nas ba wul ti'e, <<Nya gəni, unun kə pi mi untuwu? Ami na be den ngeni gi na zoti ger gwa! >>

⁴⁹ Tə ngen momi kar wur tə wule, <<Kə ngenəm ni kə unu? Kə mom ni'e ar ndari a nərə te bom də Banka da'a ya?>>

‡ **2:41 2:41** Biki jikat bədlabəni: Nyel ni kan mən Yahuda ba pi kə ghol mbatli, nan Yam dəli wur am də gun kə Masar gwa. Wu pini biki tu kup sheti ghone, las tu wu pi ngapo su bar bən gəzən Urushalima kani.

⁵⁰ Wi ngapo wu mom gəs kə shirəm tu ti bali wur gwa da'a.

⁵¹ Kan tə tlyam tə kop wur wu pal gəzən su Nazaratka tə pi ta kumi bi kə mən gəri gəsi, kup bar juwo nas ne su mbatl da tika.

⁵² Kan Yesu ba pi ta nartən na batli mbatl na tlyartəni, tə zam cirtən kar Yam na mbarəme.

3

Wazu kə Yohana mən Batisma

¹ Bar gun Kaisar Tibariya gip sheti ghon kutl cet nantam den dandi kə atl kə Roma, Buntu Bilatus ngapo ti ni den dandi kə atl kə Yahuda, Hirudus ni'e gun kə Galili, Filibus esi ni'e gun kə Ituriya na Tarakunitas, Lisaniyas ni'e gun kə Abiliya.

² Ga Hanana na Kayafawo, wi ni'e kiri mən kerī bar ju dīri Yam gwa. Yam shirəm na Yohana nya Zakariya gip ləpe.

³ Tə kop atl kə bi bula Urdun kup, tə pii wazu mbarəm də wu za warwat pitən gəzənka, wu kop Yam də pi wur batisma də Yam pəni wur warwat pitən gəzənka.

⁴ Untun ar ra na rəshi gip təlankur kə mən yari shirəm kə Yam Ishaya nan tə wule,
<< Yar kə gon den latən bi gip ləpe,
<Kərkəmi ni Babom guntəp tu kan tii kop gwa,
ta'i təni ngoyi guntəp gəs ka.

⁵ Laa'ini dindika kup,
tatlni kiri tləndərka kan kə ngash ni heli
tləndərka kup.
Də ta guntəp tu kan ra na ngoyi gwa,
kan də kərkəm gurgəzək guntəpka ar mbuni.

⁶ Mbarəm kup baa shin kandatu kan Yam pəni wur warwat pitən gəzənka gwa.>>>

⁷ Yohana shin mbarəm na womti den dīrtən kar ti, kə də tə pi wur batismawo ar ni tə wul wur'e, <<Kən badər kə wonzi! Won matl kən den kə kətəri ni lo kə Yam mən dīrtənu?

⁸ Pini argon tu ba shin də wule kə ci atl gam wu gwa. Ba kə wulni tor gip mbatl gin'e, Ibərahimo baa gəmi ni da'a. domici a yari ine, Yam ra na iko tə tlii Ibərahim mimir gip tat ju.

⁹ Tare ne bi ndal den gəs kin wi. Kup kin tu kan gər ho mimir dawo, ba wotlka də laka gip utu.>>

¹⁰ Kan womti mbarəm ju ba wul ti'e, <<Unun mi pi ituwi?>>

¹¹ Tə bali wur tə wule, <<Muntu kup kan ra na lulur ropo, naa tə bi muntu kan ra nari da gwa nəm, muntu na fīngal ma naa tə pi untu.>>

¹² Mən nəmi wurpi bom dīr pa də Yohana pi wur batisma, wu wul ti'e, << Ba mən Kulci, unun mi piwe?>>

¹³ Tə wul wur'e, <<nəm ni argon tu kan mən bən wule də nəm gwa katl.>>

¹⁴ Mən bi utu ma wu dīr wu wule, <<mən ngapo unun mi piwe?>> Ar ni tə wul wur'e, <<Ba kə getl ni mbarəm den wu bi'in wurpi da'a, wi ni wu bi'in da ngapo ba kə ne wur ni lar te gam ka da'a. Nəm ni batlən gin na mbatl nəm.>>

¹⁵ Nan mbarəm den buti na zoti ger kan wu den pəni tor gip mbatl gəzən den'e, <<Ko Yohana ni'e Almasihu yi?>>

¹⁶ Kan Yohana ba wul kup gəzən'e, <<Amo a ne in den pi batisma na male, gon ra kan nar manəm gwa den dīrtəne, muntu kan zap kaptəlan gəs ma

a kəm pətli da'a. Ti pi in batisma na Ruhu kə Yam na utu esi.

¹⁷ Tə ra na matankadi gəs am da ti, ti dəli gam oka, tə shot gesi su bindi da tika, kəptiyi ngapo ti kerika na utu tu kan ba məsh da gwa.>>

¹⁸ Na dəli kəm jen na womti, Yohana pi mbarəm wazu kə zo shirəmi.

¹⁹ Ama Yohana matl Hirudus gun kə bəni, na pəni Hirudiya gər kə mən bari gəs Filibus, na wani bar jen na womti kan tə pi gwa.

²⁰ Den kariwo kan Hirudus ba li ari ka, kan tə wule də nəm Yohana də bal ti.

Yohana pi Yesu batisma

²¹ Nan pi mbarəm kup batismawo, kan ba pi Yesu pa'e, nan ti den shirəm na Yamo, ar ni yam buli.

²² Ruhu kə Yam ba sur dlər den ti na dli wule kə kuburi. Kan yar gon ba dəl sur yam ba wule, <<Ki ni'e nya gəni, muntu kan A ndu ti gwa, mbatl gən ba ghol naar nan ki.>>

Mən kə Yesu

²³ Yesu nəm mbap gəs kə kulci na pi wazuwo, ba shin wule tə ri sheti ghon hauya nəm na kutl na gəri wi. Mbarəm pali təkə wule nya Isubu ni, nya Heli.

²⁴ Heli nya Matat, Matat nya Lawi, Lawi nya Malki, Malki nya Yanna, Yanna nya Isubu,

²⁵ Isubu nya Matatiya, Matatiya nya Amos, Amos nya Nahum, Nahum nya Azaliya, Azaliya nya Najaya,

²⁶ Najaya nya Ma'ata, Ma'ata nya Matatiya, Matatiya nya Shimeya, Shimeya nya Josek, Josek nya Yahuda.

²⁷ Yahuda nya Yowanan, Yowanan nya Refaya, Refaya nya Zarubabel, Zarubabel nya Sheyeltiyel, Sheyeltiyel nya Niri.

²⁸ Niri nya Malki, Malki nya Addi, Addi nya Kosama, Kosama nya Almadama, Almadama nya Er,

²⁹ Er nya Joshuwa, Joshuwa nya Eliyazar, Eliyazar nya Yorim, Yorim nya Matat, Matat nya Lawi,

³⁰ Lawi nya Simiyon, Simiyon nya Yahuda, Yahuda nya Isubu, Isubu nya Yonam, Yonam nya Eliyakim.

³¹ Eliyakim nya Malaya, Malaya nya Mainana, Mainana nya Matata, Matata nya Natan, Natan nya Dauda,

³² Dauda nya Jesse, Jesse nya Obida, Obida nya Bo'aza, Bo'aza nya Salmon, Salmon nya Nashon.

³³ Nashon nya Amminadab, Amminadab nya Aram, Aram nya Hasruna, Hasruna nya Parisa, Parisa nya Yahuda,

³⁴ Yahuda nya Yakub, Yakub nya Ishaku, Ishaku nya Ibərahim, Ibərahim nya Tera, Tera nya Nahor

³⁵ Nahor nya Serug, Serug nya Reyu, Reyu nya Peleg, Peleg nya Eber, Eber nya Shela

³⁶ Shela nya Kenan, Kenan nya Arfakshad, Arfakshad nya Shem, Shem nya Nuhu, Nuhu nya Lamek

³⁷ Lamek nya Metusela, Metusela nya Enok, Enok nya Yared, Yared nya Mahalalel, Mahalalel nya Kenan,

³⁸ Kenan nya Enosh, Enosh nya Shitu, Shitu nya Adamu, Adamu nya Yami.

4

Shetan ndu kemi Yesu ndetane

¹ Yesu pal sur bula Jodan laa'i na Ruhu ka Yami, ar ni Ruhu kop nan ti ran gip lapka,

² lastu ta pi muri hauya rop ta ci argon da'a, nan wu pawo kan guzum ba ci ti. Ar ni Shetan, gun dun itar, dir kar ti ka da ta kem ti ndetane.

³ Ta wul Yesu'e, <<In ki nya Yam no, wul tat ju'e wu dam baredi?>>

⁴ Ar ni Yesu nami ti ta wule, <<Ar ra na rashi gip shiram ka Yam'e, <Mbaram ba mani dami na ci burodi katl da'a.>>>

⁵ Bartuwo, kan Shetan ba te ti den tlyari las goni, kan ta gode ti ban ka duniya kup wule gip njipkar gere.

⁶ Kan ta wul ti'e, <<Aa bi'i mulki na kirtan gazanka kup gwanni, wu bin kawu. A mani bi kup muntu kano a adu'i ti bi gwa.

⁷ Ki ni ka ngus cina dam ka bim nartano, ar ba dam ge.>>

⁸ Yesu wul ti'e, <<Ar ra na rashi, dafa Babom Yam gi, ti ni nangas ki bi ti nartani>>

⁹ Kano Shetan ba si ti gip ban Urushalima, kan ta kem ti ta dlar to den gam Bom ka Yam kan to den Yam nar gwa, ta wul ti'e, <<In ki nya Yam no, bo tuma su atl ka.

¹⁰ Ar ra na rashi'e, <Yam ba wul man kartan gas'e wu ga ki hoyi,

¹¹ eso, wi nam ki gip am gazani, ki nda ka bo asam gika den tat da'a.>>>

¹² Ar ni Yesu nami ti ta wule, <<Shiram ka Yam wule, < da ka gode Babom Yam gi da'a.>>>

13 Nan Shetan pa'i godetən gəs kupo, ar ni tə ndara tə za Yesu, kə də tə but zo pət goni.

Mbarəm nge Yesu gip bən Nazarat

14 Yesu pal gip atl kə Galili, iko kə Ruhu kə Yam ra nan ti. Ar ni shirəm den ti ri gip bəni kə bi atli kup,

15 kano tə nəm kulci mbarəm gip bom kumi shirəm kə Yam gəzəni, ar ni mbarəm pita yari zo shirəm den ti.

18 <<Ruhu kə Babom Yam ra na deməni, tə zəzərəm kə də a yar zo shirəm kə Yam də munju kano am ri wur kar da gwa. Tə karəm kə də a yar shirəm kə dəli munju kan ra na bəli gwa, kano a bəli ger munju kano tabini gwa. Də za munju kano jen pi wur hoyi da gwa.

19 Kə də a yari gin kə guna ger kə Babom Yami.>>

20 Ar ni tə kucum təlankuri ka, kan tə bi mən mbap kə bom kumi shirəm kə Yami, kano tə dəm gəs atli. Ger kə mbarəm kup ngapo ar ra den ti, wu nəm shini gəsi.

21 Ar ni tə wul wur'e, <<Se kəno, argon tu shirəm kə Yam yariwo ar laa'i wi den ger gi ni.>>

22 Munju kup kan ra lasiwo, wu yar ho shirəm den ti, kan wu nəm bi na am na shirəm mən təmtən kano tə yari gwa, wu wule, <<Muntuwo nya Isubu ni diya?>>

23 Ar ni Yesu wul wur'e, <<A momi ki yarim shirəm kolda bitu ba yari gwa'e, <Mən bi uni, warke gam gi>, ki wuləm es'e, <Pi mi argon tu kan kə pi su gip Kaparnahumka gwa.>>>

24 Ar ni Yesu wul wur ra'e, <<A yari in ge shirəmi, tə ci cina na shirəm tə wule, <<ba nəm shirəm kə mən yari shirəm kə Yam gib bən gəs da'a.>>

25 <Na ho bi ni a yari ine>, <<gin tu kano mən yari shirəm kə Yam Iliya rawo, munju kano kos gəzən məshka gip Israilawo, wu womti, gini ni pi watlən myakan na kyar mukka ghon nda da'a, kano ba pi guzum na nari gip atli.

26 Ama Yam kar Iliya kar ko nəm gəzən da'a, ar ni Yam kar ti kar guri gon gip bən Zarifat kan ra gip atl kə Sidon gwa.

27 Eso, mən ndəcci jen ra na womti gip Israila, wokoci kə mən yari shirəm kə Yam Elisha. Kup na untuwo, nəm gəzən gon ra kan Yam warke ti ndəcci gəska gwa da'a, se mbarəm nəm. ti ni'e Na'aman ba mən Suriya, muntu kan Yam warke ti ndəcci gəska gwa.>>

28 Kup mbarəm ju kan ra gip bom kumi shirəm kə Yamiwo, lo ci wur nan wu kum shirəm kə Yesu gwa.

29 Ar ni wu tlyam dlor, kano wu dəli Yesuka kar bəni, kan wu te ti den bi zhiki tu kan tu bən gəzən dene gwa. Wu ndu'e wu byal ti tə nda su atl ka.

30 Ama Yesu kop gip wuri kan tə ndara won gəsi.

Yesu dəli dun itərka gip mbarəme

31 Kano Yesu ba ndara Kaparnahum bən gon gip kə Galili, kan tə kulci mbarəm den pət shukutəni.

32 Ar ni kulci gəsi dləkən mbarəme, den shirəm gəs ra wule kə gunye.

33 Gip bom kumi shirəm kə Yamo, mbarəm gon ra mən dun itəri, ar ni tə la yar hoyi tə wule,

34 <<Wayi! Ununu ghun ki nam mi, Yesu kə Nazarat? Kə dir ni kə də kə pa'ika nam mi ya? A mom ki woni, ki ni'e muntu dəl sur kar Yam gwa! >>

35 Kano Yesu ba matl dun itəri, tə wul ti'e, <<Yoni dəl ter gip mbarəm tuka!>> Kan dun itəri ba byal ti atl cina də mbarəm ju kan ra lasi gwa, kan dun itəri ba dəlka gip mbarəmi tə pi ti argon da'a.

36 Kano mbarəm kə lasi kup ba nəm bi na ame, wu wul ezən'e, <<Unu ndəri shirəmi utu untu? Tə wul dun itər'e wu dəl gip mbarəmka, kano wu dəli.>>

37 Argon tu kan Yesu piwo, ar ni kem mbarəm nəm yari shirəm den ti gip atli kup.

Yesu warke mbarəm na womti

38 Yesu dəl gip bom kumi shirəm kə Yami kan tə ndara bom də Siman. Nakon kə Siman ra hoyi da'a, tə den kumi dli hoyi. Kan wu lir Yesu, də tə warke ti.

39 Ar ni tə ri dlər su gam da tika, kan tə matl kumi dliyi den tə za ti. Ar ni ar za ti, kan tə tlyam na zhotəne, tə turi wur fīngal tə bi wuri.

40 Nan pət nda bino, kup munju kan ra na berəm na mən kan ra hoyi dawo, ar ni wu dir wur kar Yesu. Kan Yesu ba ne am gəs den wur na nəm nəm den badər kumi dli ju ba ghun wur gwa, kan wu warke.

41 Untu ni'es dun itər dəlka gip mbarəm na womti, wu den la'i yare, wu den wultən'e, <<Ki nya Yam ni!>> Ar ni Yesu matl wur tə wule, ba wu shirəm da'a, den wu momi ti ni'e Almasihu.

Yesu pi wazu gip bom kumi shirəm kə Yami

⁴² Nan bar tlowo, kan Yesu ba za lasi, tə ri gəs las tu kan mbarəm ra hoyi da gwa. Kano mbarəm ba ngen ti ba ngen ti. Nan wu zam tiwo, ar ni wu ndu'e tə i ri las gon'es da'a.

⁴³ Kan tə wul wur'e, <<Ar nəmən te yarka a ri yari mbarəm zo shirəm kə zo dəmi cina də Yam gip bəni jeni, den untuni karəm suri.>>

⁴⁴ Kan Yesu ba nəm pi wazu gip bom kumi shirəm kə Yam kə mən Yahuda.

5

Yesu labi mən kopi gəs kə pari

¹ Gasi gon kan, Yesu ra bi bula Jenesaratawo, mbarəm na womti ra kar ti, wu den kumi shirəm kə Yami.

² Ar ni Yesu shin kungələn jikat mal rop bi bula'i, mən nəmi kos ni za lasi, wu den ho'i bar kə nəmi kos gəzənka.

³ Kano Yesu ba to gip kungələn jikat mal kə Siman, nəm gip mən nəmi kos ju, kan tə wul ti'e tə dəl ti te gip malika njem. Ar ni tə dəm gipi. Kan tə kulci mbarəme.

⁴ Nan tə pa'i shirəmo, ar ni tə wul Siman'e, <<Te kungələn jikat mali kə ba dlyami male, kan kə la bar kə nəmi kos gi kə də kə nəm kose.>>

⁵ Ar ni Siman wul ti'e, <<Babomi, mə pa mi kə gas kup dēwi, ko nəm mə nəm argon da'a, kup na untu, tun kan kə yari untuwo, naa la bar kə nəmi kosi suka.>>

⁶ Nan wu la bar kə nəmi kosi sukawo, kan wu nəm kos na womti, ar kem bar kə nəmi kos gəzən ba nəm tlyattənka.

⁷ Nan wu shin untuwo, kan wu yibəti ezən am kan ra gip kungələn jikat mali gon gwa, də wu ɗir ne wur amra, nan wu ɗiro, ar ni wu la'i kungələn jikat mali kup pa rop, bar tuwo kungələn jikat mal gəzən ba nəm sitənka gəs male na gibərtən kə womti kose.

⁸ Nan Siman Bitrus shin untuwo, ar ni tə ngus cina də Yesu, tə wul ti'e, <<Za əm kə ndara, Babomi, ami mən warwat pitən ni!>>

⁹ Siman na berəm nəmi kos gəs kupo, ar dlikən wur den womtitən kə kos ju kan wu nəm unju gwa.

¹⁰ Untun ga Yakubu na Yohana, mimir kə Zabadi, berəm mbap kə Siman ar dləkən wur pa'e. Kano Yesu ba wul ti'e, <<Ba kə kum bərti da'a, cina ɗewo mbarəm ni ki nəmi.>>

¹¹ Ar ni wu dəl kungələn jikat mal gəzən tor den bishidi, wu za kup bar ju wi ra nari gwa, kan wu kop ti.

Yesu warke ba mən ndəcci

¹² Nan Yesu ra gip bən gono, mbarəm gon ra kan ndəcci ci ti narka gwa. Nan tə shin Yesuwo, ar ni tə nda cina da ti na ba ger gəs su atlka tə lir ti tə wule, <<Babomi, in kin kə ndu'o ki mani warke gəni.>>

¹³ Kano Yesu ba ta am gəs tə ne den ti, tə wul ti'e, <<A ndu'i, da'i warke!>> Ar ri kəti gon da'a arni ndicciyi za ti.

¹⁴ Pi untuwo, ar ni Yesu wul ti'e, <<Ba kə yari murgon da'a! Ama ri kar ga Ləba kə Yam wu shin ki, kan kə bi bar ju kan Musa wule də bi kə bi ho'i

ndəccika gwa, untu ni mbarəm ba shin ki kə'i na ndəcci da'a.>>*

¹⁵ Kup na untuwo, ar ni shirəm den ti kərkəm ritən gip barəm ra, kan mbarəm na womti ba nəm dīrtən kar ti kə də wu kum ti, kan tə warke munju kan ra hoyi da gwa.

¹⁶ Yesu ngapo tə kur ri gəs las ju kan mbarəm ra hoyi da gwa kə də tə shirəm na Yami.

Yesu warke muntu kan itər tle təkə gwa

¹⁷ Gasi gon kan Yesu ra den kulci mbarəmo, ar ni mən Parise na mən kulci mbarəm doka kə Musa, munju kan dəl dīr gip mir bən kə Galili kup na kə Yahudiya na gip bən Urushalima ra njon njon lasi. Iko kə Babom ra nan ti kə də tə warke mbarəme.

¹⁸ Kan mbarəm jen ba dīr na gon kan itər tle tika gwa ra bom den ba muri gəsi, wu ndu te gəs gip bom las tu kan Yesu ra gwa.

¹⁹ Wu zam təp da'a, nan mbarəm womtika gwa, ar ni wu to den rupi kə bomi kan wu tul shu wu ne mbarəmi suka gip dlom kə mbarəm ju den bamuri gəs cina də Yesu.

²⁰ Nan Yesu shin ngəshtən gəzən den yam untuwo, ar ni tə wule, <<Berəm, ho'i i warwat pitən gi kawī.>>

²¹ Untu piwo, ar ni mən Parise na mən kulci mbarəm doka kə Musa nəm wultən gip mbalt gəzəni wu wule, <<Unu mbarəmi ikən mən mburi

* **5:14 5:14** Ho'i ndəcci: Murgon nərə na ndəcciwo, mbarəm ba nəm wur gip dlom gəzən da'a. Se Ləba kə Yam ni wul wur'e wu bi bar ju kano doka kə Musa yari'e də bi gwa. Wini wu biwo ar ni ga ləba kə Yami ba yari mbarəm'e ndəcci gəs za ti wi.

Yam we? O fawo, Yam ni nan gəs ba ho warwat pitənka da'a ya?>>

²² Nan Yesu mom unun wu den damtən de-newo, ar ni tə wul wur'e, <<Unun kem kə damkən untu rawu?

²³ Gongeni ban mani, də wule, <Ho warwat pitən gi kawa,> ko də wule <Tlyam kə ndarawe?>

²⁴ Ama kədə kə mom'e, Nya Mbarəm ra na iko kə də tə ho warwat pitənka gip duniya ni.>> Ar ni tə wul mbarəm tu kan itər tle ti kayi gwa, <<Tlyam kə pən ba muri gi kə ndara bomi!>>

²⁵ Bar tuwo, arni tə tlyam dlor cina dawuri, tə pən ba muri gəs cina da wuri kan tə ndara bomi tə den dəda Yami.

²⁶ Ar dləkən ko gonge mbarəme kan wu dəda Yami. Gip bərti na dləkəntən wu nəm wultən'e, <<Mə shin bar kə dləkəntənwi se kəni.>>

²⁷ Den kar kə untuwo, ar ni Yesu dəli kan tə shin mbarəm gon mən nəmi wurpi bom kan ba wul ti'e Lawi gwa, tərə njon kə ba nəmi wurpi bomi. Ar ni Yesu wul ti'e, <<Kopəni!>>

²⁸ Kan Lawi ba tlyam tə za bar ju kup tə ra nari gwa kan tə kop ti.

²⁹ Kano Lawi ba pii Yesu bar nyel bom da ti. Lasiwo mən nəmi wurpi bom na womti, na mbarəm jen ra lasi den ci bar kə ci nan wuri.

³⁰ Ama mən Parisa na mən kulci mbarəm doka Musa nəm zhe'e shirəmi, wu wul mir mən kulci kar ti'e, <<Ununu kem kən den ci na tle na mən nəmi wurpi bom na mən warwat pitən rawu?>>

³¹ Ar ni Yesu nəmi wur tə wule, <<Munju kan ra hoyi ni ba ngen mən bi un da'a. Ama munju kan ra hoyi da gwani ba ngen mən bi uni.

³² A sur gip duniya kən kə də a labi mən ho pitən da'a, ama mən warwat pitəne də wu za warwat pitən gəzənka. >>

Ngen momi kar Yesu den pi guzum mal na shirəm na Yami

³³ Kano jen ba wul Yesu'e, <<Mir mən kulci kar Yohana ba pi guzum mal na shirəm na Yam ko gəgasi, untuni es mir mən kulci kar mən Parise ba pi, ama gewo wu den ci na tle.>>

³⁴ Kano Yesu ba nəmi wur tə wule, <<Kə shin wule ki hane berəm kə mən pel gudlumi ci bar kə cika wi nəra na mən pel gudlumi gwa ya?

³⁵ Ama pət baa dir kan ba pən mən pel gudlumi tuka kar wuri. Gip muri ja ni wi pi guzum male.>>

³⁶ Kan tə pa yari wur misali goni, tə wule, <<Murgon ra kan ba tlyati nye yadi den pel lulur kan tə bop den gusi da'a. Ti ni tə pi untuwo, ti tlyati pel lulur gəs ka, peli tu kan tə bop den gusi lulur tuwo ar ba mbun da'a.

³⁷ Untu ni esi, murgon ba shoti pel mal kin inabi su gip kor ranka da'a. Ti ni tə pi untuwo, pel mal kin inabi tu ba tatl ran juka kan ar shotka, rani eso ar lika ituwi. †

³⁸ Untuni da'a, pel mal kin inabiwo də shot ti gip pel rani.

³⁹ Murgon ra kan ba ndu'e tin tə tla gus mal kin inabiwo, kan tə pal tə tla peli ra da'a, ti wule < gusiya njet nari.>>>

† 5:37 5.37 Mal inabi: Ar ni wule mati shambər kan ba ghur na dapti gwa. Muntuwo gəri kin gon ni kan ba zho mal gəs də shoti su tatka, in le bisika ko ar ni muro se ar matka, ba pi un nari, ama mən ra na kini gip atl gəmi da'a.

6

Kopi pət shukutəni

¹ Gasi gon den pət Asabar pət shukutəni, tə den kopi gip kən gerowo, ar ni mir mən kopi gəs nəm ceni gam gero wu den wumi wu den ci gesi.

² Kan mən Parisa jen ba wul ti'e, <<Unun kem kə pi argon tu kan Doka gəmi ba ndu də pi da gwa den pət Asabar?>>

³ Ar ni Yesu nəmi wur tə wule, <<A, kə shin ni gip təlankur da'aya? Argon tu gun Dauda pi nan guzum nəm ti tə na berəm ritən gəs gwa.

⁴ Nan tə te gip bom kə Yami, tə pən zo bəredi kə Yam tu kan ba pən da gwa tə ci, kan tə bi berəm ritən gəs, muntu kan ar hoyi tə ci da'a, bar Ləba kə yam ni ba ci katl gwa>>

⁵ Ar ni tə wul wur'e, <<Nya Mbarəm ni'e Babom kə Asabar.>>

Muntu itər tle ti amka gwa

⁶ Gasi gono den Asabar, tə te gip bom kumi shirəm kə Yami tə den kulci. Mbarəm gon ra teka muntu kan itər tle ti am shimlika gwa.

⁷ Ar ni mən momi na kulci mbarəm shirəm kə Yam na mən parise wi ti gere, wu shin imnu ti warke ti gas Asabar zan wu ri ti cina den'e tə jikat doka kə Musa kawī.

⁸ Yesu ngapo, tə mom damtən gəzənka. Arni tə wul muntu itər tle tə amika gwa, <<Tlyam kə dīr dlər cina dē!>> Ar ni tə tlyam tə ri dlər lasi.

⁹ Yesu wul wur'e, <<A ɓa tambe ine, unu dlat pitən ni ba pi gas shukutəni, ho pitən na ko wani? Də dēli mbarəm ma ko də retl tika?>>

¹⁰ Kan tã wi kup gãzãn gere, tã wul mãri'e,<< ta am gi>>. Tã ta ami, ar ni am gãs pal hoyi.

¹¹ Ama lo ci wur hoyi, kan wu nãm damtãn den argon tu wi pi Yesu gwa.

Zazar mir mãn kartãn bar kutl cet rop

¹² Gasi gon gip muri juwo, Yesu to den tlẽdãr kã shirãm na Yami, tã ci gas tã den shirãm na Yami.

¹³ Bar tlowo, tã labi mir mãn kopi gãsi, tã dãli kutl cet rop gip wuri, tã pali wur wu dãm mãn kulci kar ti.

¹⁴ Wi ni'e, Siman, muntu tã ne ti sun'e Bitrus gwa, na esi Andarawus, na Yakubu, na Yahaya, na Filibus, na Bartalamawus,

¹⁵ na Matiyu, na Toma, na Yakubu nya Halfa, na Siman, muntu ba wul ti'e Zaloti gwa,

¹⁶ na Yahuda nya Yakub, kan na Yahuda Iskary-oti muntu ñir la'i Yesu gãs Yam gwa.

Mbarãm na womti kop Yesu

¹⁷ Ar ni tã dãl sur nan wur kã ba ngãlan lasi. Mbarãm na womti nãm kopi gãsi. Eso mbarãm na womti dãl ñir gip atl kã Yahudiya, na Urushalima, na ba atl kã Taya na Sidon, munju kan bi bar ñula gwa.

¹⁸ Wu ñir kã kumi gãsi wu ndu tã warke wur gip arjen ju ba ci wur gwa, munju dun itãr ba ghun wuro tã dãlii wurka.

¹⁹ Mbarãm kup den ndu'i ne am den ti, nan iko kã Yam den dãltãn ter gip ti gwa, tã warke wur kup.

Kumi tãmi na kumi dli

²⁰ Yesu bal ti den mən kopi gəs tə wule, <<Kən mən albarka ni, kən kan na argon da gwa, Yamo gun gin ni.

²¹ Kən mən albarkani kən mən kumi guzum kəkəni cina dewo tu gin ba la'i, kən mən albarkani kan den kulu kəkən gwa, ki gyatli.

²² Kən mən albarkani mbarəm ni ba nge in gwa wu dəli inka, wu zage ine, wu wule kən mən dāsi tuni den kən mən kopi Nya Mbarəm ni.

²³ Pini ghol mbatli, in untu ni zam kən gwa, dlar ni kə pini ghol mbatli, zo batltən gin ra to kar Yamka, untun kori gəzən pi mən yari shirəm kə Yam kan sur cina da in gwa.

²⁴ Ar ba dəm bar kə guna den kəne, kən kan na bar kə am kəkən gwa, kə kum təmi gin ituwi.

²⁵ Ar ba dəm bar kə guna den kəne, kən kan tu gin la kəkən gwa, cina dewo guzum ba ci ine. Ar ba dəm bar kə guna den kəne, kəm kan den gyatl kəkən gwa, ki pi dun mbatl kə kuli!

²⁶ Ar ba dəm bar kə guna den kəne, kən kan kə cir kar mbarəm gwa, untun kori gəzən pi munju cen lar'e wi mən yari shirəm kə Yam ni gwa.

Nduni mən nge gini

²⁷ <<A yari ine, kən mən kumi gəni, nduni mən nge gini, pini munju ba ndu kən da gwa ho bari.

²⁸ La'ini mən yari bes shirəm den kən albarka, liri ni mən ghuni gin Yami.

²⁹ Murgon ni la'i in ankayama den gəskəmo bali ti gəskəmi gon esi, muntu nəmi'i bar lulur kawo, tus kə gipi kə bi təkə.

³⁰ Muntu liri i baro bi ti, muntu zote i bar kawo ba kə ngen tə pali'i da'a.

31 Pi ni mbarəm bar ju kan kə ndu'e wu pi in gwa.

32 In kə ndu mən ju ba ndu kən katlo, akon ki zam albarka? Mən warwat pitən ba ndu mən ndu'i gəzən pa'e.

33 Kən ni kə pi ho bar munju ba pi'in katlo, im ni ki zam albarka? Untun mən warwat pitən ba pi pa'e.

34 Munju ba mani batli gin ni kə bi wur asəm yam katlo im ni ki zam albarka rawu? Mən warwat pitən ma wu bi asəm yam mbarəme kə də pali wur untu.

35 Kəno ndu ni mən nge gi ni, pi wur ni alheri, bi ni asəm yam ba kə la ni mbatl'e ba pali in da'a. Untun ki zam zo batltən na nari, kən ngapo ki dəm mimir kə Babom Yami. Tiwo mən alheri ni kar mbarəm ju ba goode Yam da gwa, na mən dasi tu'e.

36 Dəm ni mən kumi guna'i wule Ba gin mən kumi guna'i.

Shin ni murgon na dun ger da'a

37 Ba kə shin ni murgon na dun ger da'a, kən ma ba shin kən nari da'a. Ba kə hukunte ni murgon da'a, kən ma ba hukunte in da'a. Ho'ini ya'ən warwat pitən gəzən ka, kən ma ba ho'i in gegi ni.

38 Bi ni, kən ma ba bi ine. Shar na la'i də tətə'i har ar ba shotka, baa shoti in gip am luluri. Shar tu kə bi gipi, gipi ni ba bi ine.

39 Yesu pa yari wur misali gon tə wule, <<Tabi ba dəli esi tabi dlo ya? In tə pi untuwo kup gəzən wi nda gip shuka.

⁴⁰ Nye mən kulci ba man muntu ba kulci ti gwa ya? Ama kup nye mən kulci tun pa'iwo, ti dəm wule muntu ba kulci ti gwa.

⁴¹ Unun kem kə shin nye jir tukan te ger də gon ka kan basi nyash tu te ger da ika kə mom nari da'awe?

⁴² Imni ki mani wuli ya'i'e, <Na dəli'i nye jir tukan te ger da'ika gwa,> kan kiwo kə nge shini basi nyash tu te ger da'i ka? Ki bes mbarəme! Dəli basi nyash kə ger da'i ka kani, kan kə'i shin bar hoyi, kə də kə mani dəli nye jir tukan te ger də ya'i kagwa.>>

Ba mom kin den gəritən gəsi

⁴³ Ho kin ba gəri wani mimir da'a, untuni es wani kin ba gəri ho mimir da'a.

⁴⁴ Ba mom kin den gəritən gəsi. Ba kotl nyen den kin ir da'a, ko imbər den kin patl gami.

⁴⁵ Ho mbarəmo tə pini ho bari, don ho bar ni su gip mbatl da ti ka, ama mən dasi tu'o, tə pini warwat pitəne don wani barni gip mbatl gəsi, argon tu su gip mbatl kawo arni bi ba yari.

Mbarəm rop mən tu'i bomi

⁴⁶ “Unun kem kə wulən'e, <Babomi, Babomi> kan kə nge pi argon tu a wule kə pi gwawu?

⁴⁷ Kup muntu dır karəm tə kum argon tu a yari, tin tə pi argon tu a wul ti'e tə piwo, a yari in unu mbarəm ni'e ti.

⁴⁸ Ti ni wule mbarəm kan tli kə tu'i bomo, ar ni tə bor shu na dlyami, tə ba gəs kushiya den tate. Nan bula la'iwo, mal bula'i sur bo bomi, ar jiti ti da'a, don ba gəsi den tate.

49 Muntu kup kum shirəm gən kan tə pi argon tu a wule tə pi da'a, tin wule mbarəm kan la gəs bom gəs hoyi da gwa. Nan bula la'i mal sur bo bomiwo, ar ni ar yaska kup, ndetəniwo ar təm shini da'a.>>

7

Yesu warke zher kə bar mən bi utu

¹ Kan Yesu pa'i yari kup argon tu kan tə ndu tə yari mbarəmo, ar ni tə ndara Kaparnahum.

² Zher kə bar mən bi utu kə Roma den kumi dli, təra bi də məshtəni. Bar mən bi utu kə Romayi ba ndu zher gəsi nari. *

³ Nan tə kum'e Yesu rawo, ar ni tə kar kiri kə mən Yahuda, wu lir ti tə dir warke zher gəsi.

⁴ Kiri yi lir Yesu hoyi, wu wule, <<In murgon ra kan ba ndu ne am rawo, mbarəm tu ni.

⁵ Tə ndu mbarəm gəmi nari, tini ma tə tu'i mi bom kumi shirəm kə Yami.>>

⁶ Kan Yesu ba kop wuri, tə dlyam na bom tu kan wuriwi da gwa, ar ni bar mən bi utu tu kar berəm gəs jen rənka, tə wul ti'e, <<Babomi, ba kə ghun gam gi kə dirtən da'a, amo a kəm kə dir lastu kan a dəm gwa da'a.

⁷ Amo a pali gam gən argonni da'a nan a ri kar ki gwa. Untuwo, shirəme, zher gən ba warke.

⁸ Ami ma am də jenni ami ra, na mən bi utu karəmi, a wul muntu'e, <Rəka,> Kan tə ri, gon ngapo, <Diri>, Kan tə diri, a pa wul zher gəni'e, <Pi bar kəni>, Kan tə pi.>>

⁹ Nan Yesu kum untuwo, ar ni tə nəm bi na ame, kan tə bal ti rən den womti mbarəm ju kan den

* **7:2 7.2** Mən Yahuda na mən bəni jen ma wi nərə gəs Bar bən kə Roma.

kopi gəs gwa, tə wule, <<A yari ine, ko gip Isra'ila a zam mən la'i Yam mbatl wule muntu wi da'a!>>

¹⁰ Nan munju kar wuri pal rən bomkawo, arni wu zam zheri warke wi.

Yesu tli nya nagər tu kan bakos məshi tika gwa.

¹¹ Ar ri dlyam wi da'a, ar ni Yesu ndara gip bən goni, muntu ba wul ti'e Nayin gwa, mən kopi gəs na mbarəm na womti ndara nan ti.

¹² Tə mbi kosak na bədlabən tetən gip bəni ituwi, arni tə zam mbarəm pən məshi mbarəm dīrwi, tini nəm den nase, bakos gəs məsh kawī pa'e. Mbarəm na womti la ti tēpe.

¹³ Nan Yesu shin tiwo, guna ci ti den ti, arni tə wul ti'e, <<Za kulu.>>

¹⁴ Arni tə isha ti teka, tə tabe bar kə pəni məshi mbarəmi, munju den pəni ngapo kan wu dlər kə ba lasi. Kan Yesu ba wule, <<Nye moni, a wul ki'e kə tlyami!>>

¹⁵ Ar ni məshi mbarəmi tlyami tə dəm njon, kan tə nəm shirəmi! Yesu ta ti am də mən gəri gəsi.

¹⁶ Ar ni bərti nəm wur kup gəzən na nari, arni wu nəm dəfa Yami, kan wu wule, <<Bar mən shirəm na Yam mbira kar mi wi, sekəno Yam mom na mbarəm gəs wi.>>

¹⁷ Shirəm den argon tu Yesu pi gastuwo ar ri kup atl kə Yahudiya na atl ju kano ra markəmi gwa.

Yesu na Yohana mən Batisma

¹⁸ Mir mən kulci kar Yohana mən Batisma yari ti kup bar ju kan pi gwa.

¹⁹ Ar ni Yohana labi mir mən kulci kar ti mbarəm rop, tə kar wur ri kar Babomi ka, tə den

ndu'i'e tē momi ti ni'e mən surtən tu ya, ko dē wu but zuti. †

²⁰ Nan mbarəm ju mbu bar kar tiwo, wu wul Yesu'e, <<Yohana mən Batismani kar mi kar ki, tē ndu'e tē momi, <Ki ni'e mən surtən tuya, ko mē but zuti?>>>

²¹ Gip wokoci yi, ar ni Yesu warke mbarəm na womti munju kan den kumi dli, na arjen ju den ghuni gəzən gwa, na mən dun itəri. Kan tē bi ger tabi na womti.

²² Arni tē wul wur'e, <<Ri yarini Yohana argon tu kē kum kan kē shin gwa. Tabi den shini bari, munju kan na asəm da'a wu den desi, mən ndəcci den zami warketəne, munju kan ba kum da'a wu den kumi, məshi mbarəm den tlyamtən lasi, munju am ri wur kar da'a den kumi wazu zo shirəm kē Yami.

²³ Albarka ra den muntu kan pat asəmka na sun gən da gwa.>>

²⁴ Kan mən kartən kē Yohana ndarawo, ar ni Yesu shirəm na womti mbarəmi den Yohana, tē wule, <<Kəri gip ləp kē shini unu? Jir jukan itər ba jiti gwaya?

²⁵ Dawo, unun ri ine? Mbarəm mən la'i bar lulura? Shinni! Munju ba la bar lulur, na dəmi kē kumi tēmiwo, gip bom kē gunni wura.

²⁶ Untu da'a, kē ri ni kē shini unu? Mən yari shirəm kē Yam na? Untuni, a yari i'ne, tē man mən yari shirəm kē Yami.

²⁷ Ti ni'e muntu rəsh den ti gwa'e, <Aa kar nye mən kartən bar gən cina da'i, muntu kan baa kərkəmi'i guntəp gi gwa.>

† 7:19 7.19 Muntu wu butiwo tini'e Almasihu

²⁸ A yari ine, gip munju kan mətli gəriwo, gon ra kan man Yohana nartən gwa da'a. Kup na untu, muntu kan'e heli gip mulki kə Yamo, tə man ti nartəni.>>

²⁹ Nan mbarəm kup na mən nəmi wurpi bom kum untuwo, ar ni wu nəm'e Yamo mən pitən korni, domici Yohana pi wur batisma wi.

³⁰ Ama Parisawa na mən kulci mbarəm shirəm tu kan Yam bi Musa gwa, nge argon tu Yam ba ndu nan wur gwa, domici wu nge də Yohana pi wur batisma.

³¹ <<Na unun a ngash mbarəm kə zhan kəni, imni wura?

³² Wule mimirni wura, munju ba dəm kə ba bar pət gwa, wu labi ezən, wu wule, <Mə hori in məzhele, kə dlar da'a, mə la utu bomi, kə kul da'a.>

³³ Ar tu Yohana mən batisma điri, tə ci burodi da'a, tə tla mati shambər da'a, kə pal kə wule, <Tə mən itər ni.>

³⁴ Nya Mbarəm đir tə ci tə tla, kə pal kə wule, <Bar mən ci, bar mən tle, berəm kə mən nəmi wurpi bom na mən warwat pitəne.>

³⁵ Kup na untu, munju kan nəm hikima kə Yam tor gip mbatl gəzəno, pitən gəzən ba gode'e hikimayi'e ge shirəmi.>>

Nagər mən wani pitən shoti mir den kar asəm kə Yesu

³⁶ Ba Parise gon la tibi kə ci bar kə ci. Ar ni tə ri bom da ti, tə dəm kə ba ci fingali.

³⁷ Kan nagər gon muntu ba pi ho pitən da gwa, kum' e Yesu den ci bar kə ci rən bom də Ba Parise ka, kan tə đir na zo mbun let mir mən təmi kasəri.

38 Tə dlər kar da ti, kə ba kar asəm gəsi tə den kulu. Ar ni lun gəs shot den kar asəm gəsi, tə sarka na ta gam gəsi, tə nəm bopi, kan tə bərkeka na mir mən təmi kasəri.

39 Gip untuwo, nan Ba Parise tu kan la ti bi shin untuwo, ar ni tə dam ti gip mbatl gəsi, tə wule, <<Mbarəm kəno mən shirəm na Yamni haro, ti mom unu nagər ni'e muntu kan ba ne am den ti gwa, ar tu ti mən ho pitən ni da'a.>>

40 Yesu nəmi ti, tə wule, <<Saminu, a ndu shirəm nan ki.>> Ar ni tə wul ti'e, <<Malam, yari.>>

41 Yesu wul ti'e, <<Mbarəm gon ba kop mbarəm rop wurpi, nəmo wurpi zangu nantam kə zi-nariya, nəm ngapo hauya rop na kutl. ‡

42 Nan wu mani batli dawo, ar ni tə za'i wurka kup gəzən ropi. Gip wuro woni ba ndu ti mani? >>

43 Saminu nəmi ti tə wule, <<Gip shini gəno, muntu tə za'i ti narika gwa.>> Yesu wul ti'e, <<Kə yari dlat.>>

44 Nan tə bali ger kar nagəriwo, tə wul Saminu'e, <<Kə shən nagər tuya, a ter gip bom gi kə bin mal ho'i kar asəm da'a, təwo tə shot lun gəs den kar asəm gəni, tə sarka na ta gam gəsi.

45 Kiwo kə bopən da'a, tiwo, tun nan a tero, tə za bopi kar asəm gən da'a. §

46 Kə shotim mir den gam da'a, tiwo, tə shotin mir mən təmi kasər den kar asəm gəni.

‡ 7:41 7.41 Zinariya: Wurpi kə mən Romani, muntu kan an ri wurpi mbap kə mbarəm kə pət nəm gwa. § 7:45 7.45 Bopi: Gip al'ada kə mən Yahudawo bopi gəskəme ko goshiwo ar ba nune shirmitənni na ghol mbatli.

⁴⁷ Ra untuwo, a yari'i, wani bar ju tɔ piwo kup pɛni ti kawɪ, ar ni kem tiwo tɔ pi ndutɛn nari. Ama muntu pɛni ti nye heli wani pitɛnkawo, ndutɛn njem ni tɔ pi.>>

⁴⁸ Ar ni tɔ wul nagɛr mɛri'e, <<Pɛni'i wani pitɛn gi kawɪ.>>

⁴⁹ Munju den ci nan tiwo, wu wul ezɛn'e, <<Muntuwo woni'e ti, mɛn pɛni wani pitɛnkawe?>>

⁵⁰ Ar ni Yesu wul gɛri'e, <<La'i Yam mbatl gi dɛli iwi, ndara na ghol mbatli.>>

8

Mɛtli jen mɛn kopi Yesu ri na Yesu

¹ Den kar kɛ untuwo, Yesu kop gip bɛn jen na bi lɛpɛ tɔ den pi wazu kɛ zo shirɛm kɛ mulki kɛ Yami. Mir mɛn kartɛn gɛs kutl cet rop ra nan ti,

² eso mɛtli jen ra nan dɛli wur dun itɛr na kumi dli gɛzɛn gwa, Maryamu (nan ba wul ti'e Magadaliya) muntu nan dun itɛr nyingi dɛl gip ti gwa,

³ Yuwana gɛr kɛ Kuza mɛn dlɛri bom kɛ Hiridus gami, Suzana, na mɛtliyi jen'es na womti nan ba ne ga Yesu am ra na bar gɛzɛn gwa.

Misali kɛ mɛn ngani badɛrɛ

⁴ Nan mbarɛm na womti den domtɛn, wu den dɛltɛn dir gip bɛn jen na womti, wu dir kar Yesu ar ni tɔ bi wur misali tu, tɔ wule,

⁵ <<Mɛn kori bar gon ri kɛ ngani badɛr gɛsi. Tɔ gip wi badɛr gɛso ar ni jen ro den tɛpɛ kan ba desika, kan yatɪ ba dɛmi wu zhingeka.

⁶ Badəri jen ba ro den goca, nan ar yetlo, kan woli ba landərka nan lasi na yari da gwa.

⁷ Badəri jen ba ro gip ire, kan wu nar tor na badəri kan iri ba tla badərıka.

⁸ Jen eso kan wu nda den ho atli, ar ba yetli kan an ba wi ho ge hauya nantam man badər tu ngani gwa.>>

Nan tə yari untuwo, ar ni tə tli yar yam tə wule, <<Murgon tu na kəm kə kumiwo, tə kumi!>>

⁹ Mən kopi gəs tambe ti wu wule, <<Unun shirəm tu ba yari?>>

¹⁰ Tə wule, <<Momi sərri kə mulki kə Yamo bi'in wi, ama jeno na misalin A shirəm nan wuri, kə də wu zhuwi, wi shin da'a, wu kumi, wi mom da'a.

¹¹ <<Argon tu misali tu ba yari gwa utu, Badəriwo shirəm kə Yamni.

¹² Munju den təpo wi ni'e munju kan kumi, ar ni Shetan dır pən shirəmi gip mbatl gəzənka, kə bəse wu nəmi wu zam ceto ra.

¹³ Munju ro den gocawo, wi ni'e munju kan nəm shirəm kə Yam na ghol mbatl nan wu kum gwa, ama wi na tlərta da'a, wu nəm kə mir muri njem. Nan godetən dıro, ar ni wu pal gəzən na kari.

¹⁴ Badər ju ro gip iro, wi ni'e munju kumi, wi gip untuwo ar ni ne mbatl den bar kə duniya, ngeni nartən na kumi təmi tla wurka wu pi hoyi da'a.

¹⁵ Ama badər ju ro den ho atlo, wini'e mbarəm mən zo mbatl na ho pitən kan kum shirəm kə Yami, wu nəm na mbatl nəm wu bal mbatl dlom gami, kan wu pi ho bari.

Kumni shirəm gən hoyi

¹⁶ Murgon ba mbəsh pitila kan tə zupka na bar gal ko tə neka gəs dandi muri da'a, ama ti ne to

den ba dəmi gəska munju kup ter gipiwo, wu shin cirtəni.

¹⁷ Bar gon ra na ghundəri kan ba bulka da gwa, argon ra nan leka kan ba bulka ko də dəlika den kari da gwa.

¹⁸ Ngup kən ni na kandatu kə kumi, don murgon ni ra na baro ba mbəli ti ra, ama muntu kan na argon dawo, ba nəmi ti nye argon tu tə kum tə ra nari gwa.>>

Nasi Yesu na mir ezəni dīr karti

¹⁹ Arni nasi Yesu na mir ezən dīr kar ti, wu ndu shini gəsi, ama wu mbu tetən kar ti da'a, nan mbarəm womtika gwa.

²⁰ Kan murgon ba wul Yesu'e, <<Nəna gi na mir ya'ən ra dlər te karika wu ndu shini gi.>>

²¹ Tə nəmi, tə wule, <<Nəna gən na mir byaro, wini'e munju ba kum shirəm kə Yam kan wu dlər dene gwa.>>

Yesu matl itər kan itəri ba dləri

²² Gasi gono Yesu shirəm na mir mən kopi gəs tə wul wur'e, <<Mə teni te bishidiyi mənta.>> Arni wu to gip kungələn jikat mal wu nəm tetəne.

²³ Wu den tetən den malo anni Yesu nde umurka. Arni bar itər tli dīr den bar bula'i, ar kem mal ba su gip kungələn jikat mal gəzəni wi ra gip hasari.

²⁴ Mir mən kopi gəs ba ri putu ti wu wule, <<Babomi! Babomi! Mal bari kə tle mi gam kawī!>> Tə tlyam tə matl itəri na mal ju den tlitən gwa, kan itəri ba za'i, ko unu ba sa shot.

²⁵ Tə tambe mir mən kopi gəs tə wule, <<Akon ne mbatl gin ra?>> Gip bərti na dləkəntən hoyi wu

tambe ezəni, <<Woni'e muntu? Tə matl itər na mal ma kan wu kop shirəm gəsi!>>

Yesu warke mən dun itəri

²⁶ Wu nəm tetən gip mali wu mbu bar gip ba las kə Garasinawa, muntu kan te bi bar bulaka daga Galili gwa.

²⁷ Nan Yesu te dəl bi bula'iwo, anni tə mo na mən dun itər gon daga gip bəni, tə zam muri na womti wi tə la lulur da'a ko tə dəm gip bomi, ama tə dəmni gip shu gam bəci'e.

²⁸ Nan tə shin Yesuwo, tə la yare kan tə nda cina də Yesu tə den la'i yar, tə den wultəm'e, <<Ununu kə ndu kə pi naməni, Yesu, nya Bar Gun Yami? A lir ki, ba kə bin wuya da'a!>>

²⁹ Tə yari ni untu nan Yesu tare matl dun itəriwi kə də tə dəl gip mbarəmika gwa. Biyi na womti dun itər kə gip ti ba kem in Mbarəm ni bal ti na zap gəlla am na asəm də pal də le tika ma, tə kur ngot zap gəllayika. Dun itəri ba kur kem ti ritən gəs gip ləpe.

³⁰ Yesu tambe ti tə wule, <<Unu'e sun gi?>> <<Womti>> tə wul untu, don dun itər na womti ra kan te gip ti gwa.

³¹ Wu pi ta liri gəsi, ba tə kar wur wu su gip shu ne dun itər da'a.

³² Lasiwo alade ra na womti nan den ci bar kə ci gəs tləndərə gwa. Dun itəri lir Yesu də tə za wur wu te gip wuri, anni Yesu nəmi wuri.

³³ Nan dun itəri dəl gip mbarəmiwo, wu te gip alade yi, kan womti alade ju ba tli na kətərə, wu su ro gip bula wu tla mal wu məshka.

³⁴ Nan mən le alade yi shin argon tu piwo, wu ri gip bən na bi ləp na kətəre, wu yari bar tu pi gwa.

³⁵ Arni mbarəm dəl wu ri zhit argon tu pi gwa, nan wu dīr kar Yesuwo, wu zam mbarəmi nan dun itər dəlka gip ti gwa, təra njon cina də Yesu, təra na lulur den dli na mbatl nəm, ar ni bərti nəm wuri. *

³⁶ Mən ju nan shino anni wu yari mbarəm kanda tu mən dun itəri zam warketən gwa.

³⁷ Arni kup mbarəm kə atl kə Garasinawa wi wul Yesu'e tə ndara tə za wuri, don bərti nəm wur na nari. Arni tə to gip kungələn jikat mal tə ndara.

³⁸ Mbarəm tu dun itəri dəl gip tiwo, tə lir Yesu'e ti kop ti, ama Yesu wul ti'e tə ndara, tə wule,

³⁹ <<Pal rən bomka kə yari argon tu Yam pi'i gwa.>> Arni mbarəmi ndara, kan tə yari mbarəm kə bəni kup argon tu Yesu pi ti gwa.

Yesu tli məshi nye gərə kan tə warke gər mən kumi dli

⁴⁰ Nan Yesu palo, mbarəm na womti pi dem nan ti, tunkawo wi ni den buti gəsi.

⁴¹ Arni mbarəm gon nan ba wul ti'e Yayirus, gun kə bom kumi shirəm kə Yami, tə dīr tə ngus cina də Yesu tə den liri gəsi də tə ri bom da ti.

⁴² Don nya gəs nye gər nan ne ti nəm, nye mən sheti ghon kutl cet rop, ra bi də məshtəni.

Nan Yesu ra den təpo, womti mbarəm tlaa ti nari.

* **8:35 8.35** Dəmi cina den asəm kə gono: Gip al'ada kə mən Yahudawo, ar ni'e dəmi nye mən kulci kar ti. Untuwo, nan mbarəm tu dəm cina də Yesuwo tə wul ni'e ti dəm mən kulci kar Yesu.

43 Nagər gon gip wur nan bəran den tatltən den ti kə sheti ghon kutl cet rop, ama tə zam muntu nan ba dlərıka da gwa.

44 Tə dır təp kaar də Yesu kan tə tabe bi lulur gəsi, bar tu arni shottən kə bəran gəsi dləri.

45 <<Woni tabem we?>> Yesu tambe. Nan kup mbarəm ju wule wini dawo, arni Bitərus wule, <<Babomi, mbarəm ra na womti nan tlaa ki gwa.>>

46 Ama Yesu wule, <<Murgon ra tabe mi, A kum iko dəl gipəni.>>

47 Nan nagər məri shin baa mom ti kawo, arni tə dır nda cina də Yesu gip dədartən na bərti den ger kə mbarəm ju kup ra lasi gwa, tə yar argon tu kem tə tabe Yesu ra gwa, na kanda tu gip lasiwo tə warke gwa.

48 Yesu wul ti'e, <<Nya gəni, la'i mbatl gi warke iwi, ndara na ghol mbatli.>>

49 Nan Yesu ra den shirəmo, arni nye mən kartən gon dəl dır bom də Yayirus, gun kə bom kumi shirəm kə Yami tə wul Yayirus'e, <<Ba kə'i ghun ba mən kulciyi da'a, nyayi məsh kawı.>>

50 Na kumi untuwo, arni Yesu wul Yayirus'e, <<Ba kə kum bərti da'a, la mbatli ti warke.>>

51 Nan tə mbu bar bom də Yayiruso, tə za murgon kop ti kar te gip bomika da'a, sai ga Bitərus, Yohana na Yakub na basi nyayi na nase.

52 Ngapo, mbarəm kup ra den la'i yar na kulu məstən kə nyayi. Yesu wul wur'e, <<Zani kulu, tə məsh nəka da'a, umurni tə dene.>>

53 Arni wu gyatli ti, shini gəzəno tə məsh kawı.

54 Kan Yesu ba nəm am gəs, tə wul ti'e, <<Nya gəni, tlyami.>>

⁵⁵ Ar ni rai gəs pal gip ti, na zhotəne kan tə tlyam dlor. Arni Yesu wul wur'e wu bi ti fingsal tə ci.

⁵⁶ Ar dləkən mən gəri gəsi, ama Yesu dəli wur kəm den ba wu yari murgon argon tu pi gwa da'a.

9

Yesu kar mir mən kartən gəs kutl cet ropi

¹ Arni Yesu labi mir mən kartən gəs kutl cet rop wu dom wur kar ti, tə bi wur iko kə mani pi bar den am gəsi, wu dəli dun itəri na warke kumi dlika kup.

² Tə kar wur wu pi wazu den Yam ba ndu mi na dəmi cina da ti, wu pali mən kumi dli dlat.

³ Tə pa wul wur'e, <<Ba kə pən ni argon kə ndaratən da'a, ko dlo, ko poshe, ko fingsal, ko wurpi. Ba kə rə ni na lulur rop da'a.

⁴ Kup bom tu nəm kəno dəm ni lasi an ri gastu ki za bəni gwa.

⁵ Kup bən tu nəm kən dawo, kən ni kə za bəni wo, bad ni kushka kə asəm ginka zan kə honi gam ginka kar wuri.>> *

⁶ Arni wu tlyami, kan wu kop bən na womti wu den pi wazu zo shirəm kə Yami, wu den warke mbarəm kup las ju wu ri gwa.

Hiridus gip damtəne den bar ju Yesu den pi gwa

⁷ Nan Gun Hiridus kum bar ju den pitəno ar ghun ti hoyi, den'e jən den wultən'e Yohana kan məshka gwani tlyam esi.

* **9:5 9.5** Bati kushka den asəmkawo pitən kə mən Yahudani, ar'e "Ar pa den kəne." Mən bati kushkayi dəli wur kəm utuwi.

⁸ Jen wule Iliyani mbirawi, jen ngapo wu wule nəm gip mən yari shirəm kə Yam kə terkani tlyam esi.

⁹ Hiridus wule, <<A kotli gam Yohana mən Batisma kawi, kan woni a kum shirəm ju den ti esi?>> Tə ndu'e tə shin ti.

Yesu bi fingal mbarəm zangu kutl kə ba lasi nantam

¹⁰ Nan mir mən kartən bar kə Yesu pal diro, wu yari Yesu argon tu kan wu pi gwa. Ar ni ti yem wur tə ndara nan wur njil gəzən bən tu ba wul ti'e Betsaida gwa.

¹¹ Nan womti mbarəm mom las tu tərəwo, ar ni wu kop ti, kan tə nəm wuri. Tə pi wur shirəm den zo dəmi cina də Yami. Tə pa warke munju den kumi dli gwa.

¹² Nan pət ba su bino kan mir mən kartən gəs kutl cet ropi ba diṛ kar ti wu wul ti'e, <<Za mbarəmi wu ri gip mir bən na bi ləp ju kan wi zam bar kə ci gwa, na las tu wi mur gwa, dewo argon ra da'a.>>

¹³ Ar ni Yesu wul wur'e, <<Kəno bi wur ni fingal wu ci.>> Arni wu bali ti wu wule, <<Burodi nantam na kos rop ni katl mən ra nari in untu no, mi ri wuri wur kup wu ci.>>

¹⁴ Mbarəm ju lasiwo wu pi wule moni zangu kutl kə ba lasi nantam [500]. Ar ni Yesu wul mir mən kartən gəs'e, <<Wul ni mbarəmi'e wu dām atli, wu dom wur hauya rop na kutl-kutl.>>

¹⁵ Arni mir mən kartən gəsi pi den yari gəsi, wu kem mbarəm kup wu dām atli.

16 Kan Yesu ba pən burodi nantam na kos rop, kan tə la gam yam tə goode Ba gun Yami, kan tə cetəli tə bi mir mən kartən gəs wu bi mbarəm kup.

17 Arni kup gəzən ci den bi tu gəzəni! Kan mir mən kartən gəs ba yem shar kutl cet rop kə munju mbarəm za gwa.

Bitrus yari woni'e Yesu

18 Gasi gon Yesu den shirəm na Yam tə nan gəsi, arni mir mən kartən gəs ra kar ti, kan tə wul wur'e, <<Mbarəm ba wule ami woni?>>

19 Wu wul ti'e, <<Jen wule Yohana mən batisma, jen wule Iliyani, jen ngapo wu wule nəm gip mən shirəm na Yam jen kə terkani pal lasi.>>

20 Ar ni Yesu wul wur'e, <<Kəno woni kə wuləm ra?>> Bitrus bali ti tə wule, <<Ki ni'e Almasihu kan Yam wule ti kar sur gwa.>>

21 Arni Yesu dəli wur kəm hoyi den'e ba wu yari murgon shirəm tu da'a.

22 Tə pa wul wur'e, <<Ar nəm ami Nya Mbarəm te yarka a kum dli hoyi den bar na womti. Kiri mbarəm na kiri mən keru bar ju domi Yam gwa, na mən bar momi shirəm kə Yam wi nge mi, kan wu rin e, gip muri myakan ngapo ba tlim lasi.>>

23 Arni tə wul kup gəzən'e, <<Muntu kan ba ndu kopi gəno, ti nge gam gəs kakani, ti nəm e tə kum dli ko tə məshi den tə mən kopi gən ni se na gəni, kan tə kopəni.

24 Kup muntu ba ndu gam gəso ti i zam da'a. Ngapo muntu nge gam gəs deməno ti zam Yam bomi,

25 unu ho bar ni mbarəm ba zami tin tə zam duniya kup kan tə zam Yam bom da gwa.

²⁶ Muntu kup ba kum sham gən na shirəm gəno, ami Nya Mbarəm a kum sham gəsi gastu a pal sur na nartən gən, na nartən kə Ban na mən kartən kə Yam mən tsarki kan dəl sur kar Yam gwa.

²⁷ Na ho bini A yari ine, jen ra gip kən dlor de kan ba məsh da gwa se win wu shin zo dəmi cina də Yami.>>

Yesu cirka

²⁸ Kar də muri wuzupse na yari shirəm tuwo, kan Yesu ba pən Bitrus, na Yohana, kan na Yakubu, ar ni wu to den tləndər kə shirəm na Yami.

²⁹ Ti gip shirəm na Yamo, ar ni bager gəs canze ka, lulur gəs ngapo ar cirka gholi tar.

³⁰ Arni mbarəm rop cwat kan wu nda shirəm nan ti. Mbarəm ropiwo, wi ni'e mən shirəm na Yam Musa na Iliya.

³¹ Cirtən gəzən nge ger kə shini nan wu cwat gwa, kan wu nəm bali iri məshtən tu ti pi gwa, argon tu Bas ndu gwani'e tə məsh su Urushalima ka.

³² Bitrus na berəm ritən gəso wu nde umurka. Nan wu putu wu shin cirtən kə Yesu na mbarəm rop ju kan dlor kar ti.

³³ Nan mbarəm ju ba za lasiwo, katl arni Bitrus nda shirəm na momi arjen ju tə yari da gwa, tə wule, <<Babomi, ar hoyi nan mən ra de gwa ar ndari də tu mir ba shukutən myakan, nəm ge, nəm ngapo kə Musa kan nəm kə Iliya.>>

³⁴ Tə le bi gəs kawı da'a arni dun yam le wurka, nan ar le wur kawo arni bərti nəm wuri.

³⁵ Arni yar dæl sur gip dun yam tæ wule, <<Muntuwo nya gæn ni, muntu a zæzari gwa. Kum ti ni!>>

³⁶ Nan shiræmi pawo, arni wu shin Yesu ni dlor nan gæsi. Mir mæn kopi Yesu ngapo wu yon gæzæn top, wu yari murgon bar ju wu shin gip muri ju gwa da'a.

Yesu dæli dun itær gip nyaka

³⁷ Kan bar tlowo, Yesu na mæn kopi gæs wi myakan ju dæl sur den tlændæro, anni mbaræm na womti zam Yesu.

³⁸ Anni mbaræm gon gip womti mbaræm ju labi Yesu, tæ wule, <<A lir ki ba mæn kulci, kum guna kə nya gæn tu, ti ni katl tæ nem ra.

³⁹ Dun itær ba te gip ti, tæ kem ti la'i yar katl untu. Dun itæri ngapo tæ kur bo ti dli gæs den dædartæni, kan dæ bi gæs dæli hukætkæte. Tæ næra nan ti, gasjen gasjen ni tæ za ti, tæ kumi tæ dli hoyi.

⁴⁰ A lir mæn kopi gi dæ wu dæli ti, ama wu mani da'a.>>

⁴¹ Arni Yesu næmi ti tæ wule, <<Kæn mbaræm kə zhan kæni munju ba la mbatl da gwa, mæn utu tu'e gigasini a dæm nan kæne, kan a mani na pitæn gin juwe? Diru nyayi de.>>

⁴² Nyayi den dærtæn ituwi kan dun itæri ba byal ti atli, kan dli gæs ba næm dædartæni. Ama Yesu mbatl itæri, tæ dæl gip ti, kan tæ pali bæbayi nya gæsi.

⁴³ Kup mbaræm ju kan ra lasi næm bi na ame, wu den shini nartæn kə Yami.

Yesu pa shiræm den mæstæn gæsi.

Mbarəm ju kup gip nəmi bi na am ijuwi den argon tu kup tə pi gwa, ar ni tə wul mən kopi gəs'e,

⁴⁴ <<Ba kə məsəni nəka na argon tu kan a yari gwa da'a, baa balin kar ami Nya Mbarəme də la'əm am də mbarəme.>>

⁴⁵ Wi ngapo wu mom gəs kə shirəmi da'a. Ghundəri wur nəka bəse wu momi. Wi ngapo bəti ci wur kə də wu tambe gəs kə shirəmi.

Woni'e bari cina də Yami

⁴⁶ Arni shirəm tli gip mən kopi gəs den'e woni baa dəm bari gip wuri.

⁴⁷ Yesu mom damtən gəzəni, arni tə pən heli nya goni, tə neti markəm dati.

⁴⁸ Tə wul wur'e, <<Kup muntu nəm heli nya tu gip sun gəno, amin tə nəməni, kup muntu nəmən ngapo, tə nəm ni muntu karəm sur gwa. Muntu kan tini'e heli gip kən kup ti ni'e bari.>>

⁴⁹ Yohana nəmi ti tə wule, <<Babomi, mə shin murgon den dəli itər gip sun gi, mən ngapo mə wul ti'e tə za'i, tiyo gip min ti ra da'a.>>

⁵⁰ Arni Yesu wul wur'e, <<Za təni, muntu ba shin kən na dun ger dawo gegin ni.>>

Mbarəm kə nye bən gon gip Samariya nge Yesu

⁵¹ Gip untuwo, muri mbirawi kə paltən gəs to yam kawo, tə kurgəs hoyi də ti su Urushalima.

⁵² Tə kar mbarəm jen də wu kur ri gip nye bən gon gip Samariya kə də wu kərkəmi ti lasi.

53 Ama wu nge ti nan wu shin tã bätl gam Urushalima gwa.†

54 Nan mir mæn kartæn gäs ga Yakubu na Yohana shin untuwo, arni wu wule, <<Babomi, kã ndu'e mæ labi utu sur yam ar ker wur kaya?>>

55 Kan tã bal ti den wur tã mbatl wuri.

56 Kan wuri gip nye bæn goni.

Kopi Yesu banyi

57 Wu den ritæno, arni mbaræm gon wule, <<Aa kop ki kup lastu kã ri gwa.>>

58 Yesu wul ti'e, <<Kusum na shu gæzæni, yatl kã to yamka na bin gæzæni, ama Ami Nya Mbaræmo ami ra na ba muri da'a.>>

59 Tã wul gon'e, <<Kopæni.>> Arni mbaræmi wule, <<Babomi, za'æm a ri kap bæba gæn kani.>>

60 Kan tã wul ti'e, <<Za mæshi mbaræm wuri kap mæshi mbaræm gæzæni, kiwo ri la icæn kã zo dæmi cina dæ Yami.>>

61 Gon ngapo tã wul ti'e, << Aa kop ki Babomi, in ki za'æm a pali bi mæn bom gæn kakan gwa.>>

62 Arni Yesu wul ti'e, <<Kup mbaræm tu bätl am gæs den yitta tlawo, ti tã bali ger karo tã ndar tetæn gip bom kã Yam da'a.>>

10

Yesu kar hauya myakan na kutl cet rop

1 Gip untuwo Babom Yesu dæli mbaræm jen hauya myakan na kutl cet rop. Tã kar wur rop-rop dæ wu kur ri gip bæn ju na kup lastu tã ri gwa.

† 9:53 9.53 Mæn Yahuda na mæn Samariyawo wu mash da'a, 'wu mbur ezæni'. Mæn Samariyawo wu na tlændær tu kan wu bote Yam lasi gwa bat na kã mæn Yahuda.

² Tə wul wur'e, <<Rishi kəni nari, mən rəshi ngapo njem ni wura, untuwo shirəm ni na Yam ba mən kəni, ti kar mən rəshi jen ra diri wu rəshi ti kəni.

³ Ndarani, ar tu a kar kən wule mir təm gip dlom mamale.

⁴ Ba kə pən ni posh wurpi, ko posh wi bar da'a, ko kaptəlaye. Shirəmini murgon den təp da'a.

⁵ Bom tu kup kə te gipiwo pareni wul tən'e, <Də muri mbatl kə Yam te gip bom kəni.>

⁶ In mən muri mbatl ra gipiwo, muri mbatl gin ba kop ti. In ar ra dawo, ar ba pal kar kəne.

⁷ Dəm ni gip bomi cini kə tlani argon tu kup wu bi in gwa, mən mbap ndar batltəne, ba kə kop ni bom-bom da'a.

⁸ Kup bən tu kə te gipi wu nəm kəno, cini argon tu wu ne cina da in gwa.

⁹ Warkeni munju den kumi dli gip lasi gwa, wul wur ni'e wokoci kə də Yam dəm Gun gin mbirawi.

¹⁰ Bən tu kup kə te gipi wu nəm kən dawo, kopni guntəp kə gip bəni, wul ni'e,

¹¹ <Ar pa den kəni, kushka kə bən gin kan nəmi mi asəmka ma mə bati in bargin wi, kup na untu, mom ni'e wokoci kə də Yam dəm Gun gin mbira wi.>*

¹² A yari ine, gas metən na Yamo guna baa ci Ba-Gun Yam den Sodom man bən kəni.>>

Bən ju nge kopiwo wi dəm bar kə guna'i

¹³ <<Kashto gi Korasinu! Kashto gi Betsaida! Də wule gip Taya na Sidon ni pi bar kə dləkəntən

* **10:11 10.11** Bati kushka den asəmkawo pitən kə mən Yahudani, ar'e "Ar pa den kəne." Mən bati kushkayi dəli wur kəm utuwi.

kanda tu pi gip kən gwa, na wu ci atl gam terka wi, wu la lusguru wu den wi mudlär sur gami.†

14 Den pət kə gəniwo Yam ba shin guna kə Taya na Sida man kəne.

15 Ki Kaparnahum ngapo dɛda gi to yamkan baa pi ya? Ko nəm, kaar ni ba pali'i də ri'i kəka, las tu məshi mbarəm ba kum dli gwa.>>

16 Tə wul mən kopi gəs'e, <<Muntu kum argon tu kə yariwo tə kumən wi, untuni muntu nge ino, tə ngem ni, ama muntu ngemo tə nge ni muntu karəm sur gwa.>>

Hauya myakan na kutl cet rop pal wi

17 Wi hauya myakan na kutl cet ropi pal ɗir na ghol mbatli wu wule, <<Babomi, dun itər ma wu kumi mi bi gip sun gi!>>

18 Tə wul wur'e, <<A shin Shetan, Gun dun itər den ndetən sur wule ci bi kə Yami.

19 Kum ni, a bi in iko nan ki des ici na indəri. Eso, a bi in kup iko kə tle gam kə Gun dun itəri, warwat bar gon ba zamkən da'a.

20 Kup na untuwo ba kə pini ghol mbatl dene'e dun itər ra atli da in da'a, ama pini ghol mbatli, sun gin ra na rəshi to yamka.>>

Yesu pi ghol mbatl na argon tu Yam pi gwa

21 Gip untuwo, Yesu la'i na ghol mbatl hoyi gip Ruhu kə Yami, tə wule, <<A gode i Bəba, ba mən yam na atli, nan kə ghundər bar juka də mən ceti gam na momi bar, Kan kə ɓuli munju kan pali gam gəzən wule mimir ni gwa. Untu ni a gode i Bəba ar mbuni i ger kə pi untu.

† 10:13 10.13 Lusguru na mudlär gami: Shini ndetən kə mbarəm cina də Yami.

22 <<Kup bar juwo Bəba bin iko den wur wi, murgon ra nan mom ko woni'e nyayi da'a, Bəbani mom ti nan gəsi, untu ni esi, murgon mom Bəbayi da'a nyayini mom ti nan gəsi na muntu nyayi ndu tə buli ti gwa.>>

23 Nan wi ra nan gəzəno arni ti bal ti kar mən kopi gəsi, tə wul wur'e, <<Albarka ra den ger tu shin bar ju kə shin gwa.

24 A yari ine, mən yari shirəm kə Yam na gun na womti ndu'e wu shin argon tu kə shini gwa, wu zam shini da'a, wu pa kum bar ju kən den kumi gwa, wu zam kumi da'a.>>

Ba mən Samariya mən shini guna'i

25 Gasi gono, bar mən kulci mbarəm shirəm tu kan Yam bi Musa gwa, tə tlyam dlor tə kum kə bi kə Yesu tə wul ti'e, <<BaMən kulci, ununu aa pi kan a zam rai kan ba pa da gwawe?>>

26 Ar ni Yesu wul ti'e, <<Unun shirəm kə Yam yari, im nu kə momi?>>

27 Mbarəmi wul ti'e, <<Kə ndu Babom Yam gi na mbatl gi kup, na damtən gi, na ndərtən gi kan kə ndu berəm dəmi gi kanda tu kə ndu gam gi gwa.>>

28 Arni Yesu wul ti'e, <<To ar hoyi, kima pi untu ki məsh da'a.>>

29 Kan tə ndu'e tə ho gam gəso, kan tə pa tambe Yesu tə wul ti'e, <<Kano woni'e berəm dəmi gəni?>>

30 Ar'ni Yesu wul ti'e, <<Pi bakos goni tə dəl sur Urushalima tə su Yeriko, kan tə mo na mur mən dləri den təpe, kan wu bo ti wu nəm bar gəska kup kan wu lati atl wu za ti bi də məshəni.

³¹ Gip untuwo kan mən keri bar ju kan điri Yam gwa tə kop đir den tēpi, tə đir shin ti bom atli, tə kop markəmi tə ndara.

³² Untu ni'es, mən mbap gip Bom kə Yam điri tə shin ti bom atlo, arni tə kop markəmi, tə ndara.

³³ Den kariwo arni ba mən Samariya gon đir lastu mbarəmi ra gwa, tə shin tiwo ar ni guna ci ti den ti. ‡

³⁴ Kan tə ri kar ti tə shoti mal inabi na mir den usu gəsi, tə bali tika, tə pən ti tə ne ti den bar kəm gəsi, kan tə ri ti bom shukutən goni tə ne ger den ti. §

³⁵ Bar tlowo kan tə yem wurpi dinari rop, kan ti bi bakos mən lasi tə wul ti'e, <Da'i nem ger den mbarəm tu, amin a pal điro, argon tu kə jili den kar kə muntuwo a batl ki.>>> *

³⁶ Kan Yesu ba tambe ba mən momi shirəm kə Yami, tə wul ti'e, <<Kəkəno gip mbarəm myakan juwo, kə kum wule woni'e berəm dəmi kə muntu tu kan mur mən dləri den təp ju bo ti gwa wu?>>

³⁷ Arni kan ba mən momi shirəm kə Yami ba wul ti'e, <<Muntu kan shin guna gəs gwa.>> Arni Yesu wul ti'e, <<Kima ri pi untu.>>

Yesu ri bom dā Marta na Maryamu

³⁸ Nan Yesu na mən kopi gəs ra den təp gəzən kə sitən Urushalimawo, ar ni wu ri gip nye bən gon lastu nagər gon mən tu ba wul ti'e Marta ba nəm ti bom da ti.

‡ **10:33 10.33** *Mbarəm kə Samariya* Wini mən Yahuda ba dādanyi wuri, den wu yem mətli đir kari. § **10:34 10.34** *Mir na mal inabi* Gip muri jawo wu pi un nari. * **10:35 10.35** *Dinari* Wurpi kə mən Romani gudəli nəmo an den bi nde pət nəm kə mən mbapi.

³⁹ Tə na mən gipi gəs ba wul ti'e Maryamu, muntu dəm cina də Babom Yesu tə den kumi shirəm gəsi gwa.

⁴⁰ Ama Martawo, pi fíngal pəni ti mbatl kawí, arni tə ri kar ti, tə wul ti'e, <<Babomi, kə shin ni diya mən gəpi gən za'əm nangən ami den pi fíngal gwa? Wul ti'e tə ri nem am ra.>>

⁴¹ Ar ni Yesu nəmi ti, tə wul ti'e, <<Marta, Marta! Mbatl gi tlikawi, kə den damtən den bar na womti.

⁴² Bar nəm ni mbarəm ba ndu'i. Maryamu pən ho bari, baa nəmi təkə da'a.>>

11

Kulci shirəm na Yami

¹ Gasi gon Yesu den shirəm na Yam rən kəti gonka, nan tə pa'iwo, gon gip mən kopi kə Yesu ba wul ti'e, <<Babomi, kulci mi shirəm na Yam, kanda tukan Yohana kulci mən ju kan ba kop ti gwa.>>

² Yesu wul wur'e, <<Kən ni ki shirəm na Yamo wul ni'e, <Bəba, də shin nartən kə zo sun gi, də mulki gi suri.

³ Bi mi fíngal gəmi kə se na gəni

⁴ Ho'i mi warwat pitən gəmi ju kan mə pi gwa, don mima munju kan pi mi dlat dawo mə ho'i wuri. Te mi gip argon tu ba kem mi wani pitən gwa da'a.>>>

Ci cina na kulci shirəm na Yami

⁵ Yesu wul mən kopi gəs'e ba wule, gon gin na berəm, ti ri kar ti kə dlom gasi ti wul ti'e, <<Berəm, bim. rance burodi gudəli myakan ngapi.

⁶ Berəm gən gon dəl kə ba bəmi asəm kan tə kop bom dam kəkən tu ami ngap fingal nem ra nan a bi ti gwa da'a.>>

⁷ Muntu te gipika ngapo ti nəm ter gip kushi ti wule, ba kə ghunəm da'a! Amiwo, a le bədlabən kawı, ami na mimir gən kup mə mur gəmi atl wi, a mani tlitən yam a bi'i argon da'a.

⁸ Na yari ine, da ma ti tlyam tə bi ti argon den ti berəm gəs ni dawo, ti tlyam tə bi ti ko mənən tə ndu'i sabo nan sham ci berəm gəsi nan pi ta liri gəs da gwa.

⁹ <<A yari ine, pini ta liri ba bi ine. Ngen ni ki zami, pini ta be bədlabəni, baa buli ine.

¹⁰ Muntu kup liri, baa bi ti. Muntu kup ngeno ti zami, untu ni muntu kup bo bədlabəno ba buli ti.

¹¹ Gon ra gip kən in nya gəs ba liri ti kos kan tə bi ti ici gwa ya?>>

¹² Ko də nya gəs liri mbutl kan tə bi ti indəri we?

¹³ Kən mən dasi tu ma kə mom mbuni bar ju ki bi mimir gino, balle Ba gin kə to yamka, ti bi Ruhu kə Yami mən ju kan lir ti gwa.

Yesu na gun dun itəri Ba'alzabu, Shetan utuwi

¹⁴ Yesu den dəli dun itər mən bətli ləka gip mbarəm goni, nan dun itəri dəlo ar ni mbarəmi shirəme, kan mbarəm na womti ba pi mamaki,

¹⁵ jen eso, wu wule, Yesu dəli ni dun itər tu na iko kə Ba'alzabu gun dun itəri.

¹⁶ Jen ngapo, wu ndu'e wu gode Yesu, arni wu wul ti'e, tə pi bar kə dləkəntən kan mbarəm baa shin'e Yam ra nan ti gwa.

¹⁷ Yesu mom mbatl gəzəni, arni tə wul wur'e, <<Kup mulki tu tatl rop kan den shini bes kə

ezəno, ar ba dlər da'a. Untuni bom ni tatl bomi rop wu den shini bes kə ezəno ar ba yas ka.

¹⁸ Shetan ni tatl rop kan tə den shini bes kə gam gəso, imni mulki gəs ba ndər rawu? Kə wule na iko kə gun dun itər ni a dəli wani itəri.

¹⁹ Ami ni a dəli wani itər na Ba'alzabulo, kano mən kopi gino na iko kə woni wu dəli itəri? Untuwo, mir mən kopi gin ni ba nəm kən na shirəm den bar ju kə yari gwa.

²⁰ Ami ni ngap a dəli wani itər na iko kə Yamo, mulki kə Yam suri in ituwi.

²¹ Ndəri mbarəm ni dləri bom gəs gam kan tə but hoyiwo, argon ba zam bar kə bom gəs da'a.

²² Murgon ni ndər man ti kan tə dīr ndati na dlan ngapo, ti man ti tə nəmi ti bar kə dlan gəska kup kan tə la mbatl dene gwa, kan tə bi jenka.

²³ Muntu ne dli demən dawo tə ngen ni, muntu kan nem am gip domi dawo ti ni den gəzanyika.>>

²⁴ <<Dun itərni dəlka gip mbarəmo, ti pi ta nəltən kə ba las tu mal ra da gwa, kə də tə ngen ba shukutəni, tin tə zam dawo ti wule a pal rən gip mbarəm tu kan a dəl dīr gwa,

²⁵ tin tə pal dīr kan tə zam sar lasi kawi pal kərkəmi kawo,

²⁶ ti pa ri yem dun itər jen wi nyingi munju kan manti dāsi tu gwa kan wu dīr wu dām kə ba lasi den kar kə untuwo pa'i dəmi kə mbarəm tu ba man kə lai gəsi wantəni.>>

Yesu kulci den imni mi kum təmi

²⁷ Nan Yesu yari untuwo, arni nagər gon gip womti mbarəmi lati bi, tə wul ti'e, <<mən albarka ni'e nəna tukan gər ki tə luki kan kə nar gwa!>>

28 Yesu nāmi ti tē wul ti'e, <<Albarka mani nartən den munju ba kum shirəm kē Yam kan wu kop gwa!>>

Mbarəm ngen shini alama

29 Nan mbarəm dom wur es na womtiwo, arni Yesu wule, <<Mbarəm kē zhan kēno mən dāsi tuni, wu den ndu'i shini alama, ngapo wi zam shini alama gon da'a in kē Yunana mən shirəm na Yam ni da gwa.

30 Ar nēra wule Yunana kan dāmi mən Neneba alama gwa, untu ni Nya Mbarəm ba dāmi zhan kēni.*

31 Gas metən na Ba-Gun Yamo, gun kē Sheba gār mətli, ti tlyam na mən zhan kēni, argon tu tē piwo ti byal wur atl den argon tu wu pi gwa. Don tē dīlni dīr bango kē duniya kē dē tē shin momi bar kē Solomon. Shin ni, muntu man Solomon nartən gwan kēni.

32 Gas metən na Ban-Gun Yamo, mbarəm kē Neneba ba tlyam na mbarəm kē zhan kēni wi byal wur atl den wu ci atl gam na wazu kē Yunana. Shin ni, muntu kan man Yunana nartən gwan kēn dē.

Yesu kulci den utu shini bari

33 Murgon ba la utu den pitila kan tē ghundərika su shu ka, ko tē ghupka na bar gal da'a. Ama ti ne to den ba dāmi gəska munju te gip kushiyo wu shin bari.

* **11:30 11:30** *Yunana* Tē ra nēm gip mən shirəm na Yam kē terka tini Yam kar ti dē tē yari mən bən Neneba dē wu pal kar Yami.

³⁴ Ger'e pitila kə dli, in ger gi hoyi no, ki shin bar hoyi. In ger gi ngap hoyini dawo, kup dli gi ba la'i na dəməni, ki shin bar hoyi da'a.

³⁵ Ba shini, cirtən tukan den kiwo dəmən ni da'a,

³⁶ dli gi ni kup la'i na cirtən es dəmən ra kəti gon dawo, ar ba bi cirtən las kup kandatū kan pitila ba bi'i cirtən gwa.>>

Kashto kə Parisawa na mən kulci mbarəm shirəm tukan Yam bi Musa gwa

³⁷ Nan Yesu pa'i shirəmo, ar ni ba Parise gon la tə bi kə də wu ci fingali, kan Yesu te gipi, tə dəm kə ci fingali.

³⁸ Ar dləkən ba Pariseyi nan tə shin Yesu dəm kə ci fingali tə ho amka da gwa.

³⁹ Babom Yesu ngapo ar ni tə wul ti'e, <<Kən Parisawawo, kə ho kar gal ka, na wuro male, gipi ngapo, kən ra laa'i na te ger den bar kə mbarəme na dāsi tu'e.

⁴⁰ Kən kədləme, o fawo muntu pi kariwo, ti'es ni tə pi gipi diya?

⁴¹ Kən ngapo, bar ju kan kən ra nari kupo, bi ni munju kan am ri wur kar da gwa, arni ki cir cina də Yami.

⁴² <<Kashto gi ni, kən Parisawa, ar tu kə dāli zakka kə ga bucumbu na mbəlci na wol oro kup, ngapo kə pi ho bar na ndu'i Yam da'a. Munju ni mbun'e kə pi bat na wi mənja ka.

⁴³ <<Kashto gi ni, kən Parisawa, kə ndu də bi in zo ba dāmi te cina gip ba kumi shirəm kə Yamka, eso, kə ndu də shirəmi in gip bar pəte.

44 Kashto gini, don kən nərə wule gam-bəci kan ne ti tat da'a, munju mbarəm ba desi na momi gəzən da gwa.>>

45 Arni gon gip mən kulci mbarəm shirəm tu Yam bi Musa gwa nəmi ti tə wule, <<Mən kulci, ki ni kə yari untuwo besini kə yari mi.>>

46 Arni Yesu nəmi ti tə wule, <<Kashto gin pa'e kən mən kulci mbarəm shirəm tu kan Yam bi Musa gwa, kən ni kə bi mbarəm gos gam ju kan man yar gəzən gwa, kən na gam gin ngapo kə ne wur am ra da'a!

47 <<Kashto gini, don kən ni kə tu gam-bəci kapi mən yari shirəm kə Yami, munju kano ga gigi gin ni ri wur eka gwa.

48 Kən ra na momi'e, na ndu'i gin ni arjen ju ga gigi gin pi gwa wini wu ri wur'e kan kən den tu'i gam-bəci gəzəni.

49 Ar ni kem Yam gip momi bar gəs wule, <A kari wur bar suka na mən yari shirəm kə Yami na mir mən kartən kə Yesu, wi ri jen eka, wu pal wu tlat jeni.>

50 Untuwo bəran kə mən yari shirəm kə Yam kup ju kan shoti tun ne gəs kə duniya, ar kop mbarəm kə zhan kəno ba pali in yare.

51 Tun den bəran kə Habila ar dir den kə Zakariya muntu kan ri ti eka dlom ba keri bar ju kan diri Yam na las mən tsarki. Hoyi ni a yari ine, kup ar ba kop rənka den mbarəm kə zhan kəni.

52 <<Kashto gini, kən mən kulci mbarəm shirəm tu Yam bi Musa gwa, den kə pən bar kə buli ilimika kən na gam gin ngapo kə te gipi da'a mən ndu'i tetən ngapo kə za wur wu te da'a. >>

⁵³ Nan Yesu za lasiwo, kan mən kulci mbarəm shirəm kə Yam na Parisawa wu nəm tlati gəs hoyi wu den lo'i gəs kə də tə yar bar na womti,

⁵⁴ wu den ndu'i'e wu kemi ti gam gəs male.

12

Yesu dāli kəm mir mən kopi gəs den setāne

¹ Gip untu nan mbarəm na womti dom wur na nari har wu den desi ezəno, arni Yesu pii shirəm mir mən kopi gəs kakani tə wul wur'e, <<Pini kula na yisti kə mən Parisa mən se mbarəme.

² Argon ra na zupi kan ba bulka da gwaya, eso argon ra na ghundəri kan ba mom da gwaya?

³ Untuwo kup argon tu kə yari muriwo ba dəl kari. Argon tu kə yari mol ko gip kushi tukan kə le bədlabən gamkawo ba yari den gam kushi.

Muntu baa bərti ti gwa

⁴ <<Kən ga berəm gəni, a yari ine, ba kə kumni bərti kə munju baa ri dli eka gwa da'a, den kar kə untuwo wi'i mbu pi argon dene da gwa.

⁵ Aa yari in muntu ki kum bərti gəs gwa. Kumni bərti kə Yami muntu kan tin tə ri dli ekawo tə ra na iko tə laa kən te utuka gwa. Ge shirəm ni a yari ine, ti ni ki kum bərti gəsi.

⁶ <<Ba wur mir yatlı nantamka den kabارشu rop diya? Kup na untu, Yam məsənika na ko nəm gəzən da'a.

⁷ Untuni kup ta gam gino na dləmi ni ar ra. Untuwo, kumni bərti da'a, kə man mir yatlı na womti daraja.

⁸ <<A yari in esi, kup murgon tu shedem cina də womti mbarəmo, ami Nya Mbarəm ma aa shede ti cina də mən kartən kə Yami.

⁹ Muntu ngap kan nge momi gən cina də mbarəmo, ami ma a nge momi gəs cina də mən kartən kə Yami.

¹⁰ Kup muntu pi shirəm mburtən den ami Nya Mbarəmo, ba ho'i ti wani pitən gəska, ama kup muntu ngap pi mægən shirəm den Ruhu kə Yamə, ba ho'i ti wani pitən gəska da'a.

¹¹ Wi ni wu dir kən gip bom kumi shirəm kə Yami ko cina də mən hukuntetəne ko cina də mən bəno, ba də təp dəli gam gin ko unun ki yari ghun kən ni da'a.

¹² Ruhu kə Yam ba kulci in argon tu ki yari wokociyi gwa.>>

Yesu pi misali den kədləm mən bar kə ame

¹³ Arni murgon gip womti mbarəm wul Yesu'e, <<Ba mən kulci, wul erəm gən'e tə bim bar gado gən kan bəba gəmi məsh za'i mi gwa.>>

¹⁴ Yesu nəmi ti tə wule, <<Mbarəme, woni nem mən tloyi shirəm ko mən rabe in bar ju kan Bəba gin məsh za'i in gwawe?>>

¹⁵ Tə ci cina na shirəmi tə wul wur'e, <<Lurani, dlyam ni na ndu'i barka na nari. Ho dəmiwo ar dəm den domi bar na nari da'a.>>

¹⁶ Arni tə bi wur misali goni, tə wule, <<Pi mbarəm gon mən bar kə ame, tə zam bar nar den kən gəsi,

¹⁷ tə wul gip mbatl gəs'e, <Ununu a pi we? Ami ra na las tu kan a ne bar kə kən gənka gwa da'a.>

¹⁸ Tə wule, <Argon tu a piwo, a tatl bindi gənka, kano a tu jen kiri, gipini a ne bar kə kən gənka na bar ju kup kan a zam gwa.

¹⁹ Kan a wul gam gən'e, Kira na bar na womti kan ki neka ar ri'i sheti ghon na womti gwa. Shukuyi gam gi, kə pi ta ci kə pi ta tle, ki den kumi təmi.>

²⁰ Ama Yam wul ti'e, <Ki kədləme! Gip gas kən ni kii məshi, bar ju kə domo kə woni ar ba dəm we?>>>

²¹ Untuni ar ba dəmi muntu kan domi gam gəs bar kə am gwa, təra na argon es cina də Yam da'a.>>

Yesu wul mir mən kopi gəs'e wu la mbatl den Yami

²² Ar ni Yesu wul mən kopi gəs'e, <<Untu fawo a yari ine, ghun ni gam gin den dəmi gin da'a, fingsal gini, ko bar kə la'i kə dli gini.

²³ Rai man fingsali, dli ngap ar man tutul dli.

²⁴ Shin ni ghanrati, wu ngani da'a, wu rəsh da'a, wu ra na ba ne barka ko bindi da'a, kup na untuwo Yam ba bi wur fingsali, daraja gin ngap ar man kə yatlı na womti!

²⁵ Woni gip kən gip ghuntən gəso, ti mani biti awa nəm ra den muri gəswe?

²⁶ Kənni kə mbu pi nye heli bar untu dawo, unun kem nami bar jen ba ghun kəne?

²⁷ Shin ni buzən kin kə gip ləpe kanda tu wu nar gwa, wu pi mbap da'a ko wu dləmi gam gəzən luluri, kup na untuwo, a yari ine, ko Solomon kan gun ni na nartən gəs ma tə taḃe la'i mbuni tutul dli wule kə nəm gip wur da'a.

28 In untuni Yam pi jir kə gip ləpe na mbuntəni munju ra sekəni gəniwo kan də ker wur ka, bare kəne, kən mən heli ngəshtən den Yami.

29 Ba kə lani mbatl den bar ju ki ci ko ki tla gwa da'a, ba ar ghun kən ni da'a.

30 Munju mom Yam dama wu ngen bar ju. Kən ngapo, Ba gin kə to Yamka mom bar ju ndari kə zam gwa.

31 Ama ngen ni pi bar ju Yam ba ndu kakani, arni ti bi in bar ju kup ndari kə zam es gwa.

32 <<Kumni bərti da'a, kən heli garke gəni, Ba gin kum təmi kə bi in zo dəmi cina də Yami.

33 Bar ju kən nariwo wurni ka, kə bi ni munju am ri wur kaar da gwa wurpiyi. Neni gam gin bar ju ba guska na zo bar ju ba lika da gwa to yamka, las tu mur ba pənka da'a, ghughur ma wi lika da gwa.

34 Lastu zo bar kə mbarəm rawo, lasini mbatl gəs ba nəra.

Yesu ba ndu mən kopi gəs wu dām gədən

35 <<Dəmni gədən, də pitəla gin nəra den cirtəni.

36 Dəmni wule zher ju kan den buti də babom gəzən pal kə ba domtən kə gudlumi gwa. Tin tə pal dīr tə ɓo bədlabəno, wi buli ti na zhotəne.

37 Ar ba dəmi zher ju bar kə ghol mbatli kano babomi ni pal tə zam wur wu nde umur kawī da gwa. Na ho bi ni a yari ine, ti tus bar lulur gəska tə wul wur'e wu dām atli kan tə kop wur na nəm-nəm tə bi wur fingali.

38 Ar ba mbuni zher ju, tin tə pal kə dlom gas ko kə bətloni, tə zam wur den buti gwa.

³⁹ <<Momni na untu, babom ni mom pət tu mur ba ɗiri ti gamo, ti za də muri te ti gip bom tə yemi ti barka da'a.

⁴⁰ Kən ma dəmni gəɗən don Nya Mbarəm ba sur den pət tu kə la mbatl da gwa.>>

Zher mən aminci na muntu ra na aminci da gwa

⁴¹ Bitrus wule, <<Babomi, mənni kə yari mi misali tuya ko mbarəm kup ni?>>

⁴² Arni Babom Yesu nəmi ti tə wule, <<Woni'e zher mən aminci na momi pi bari? Ti ni'e muntu babom gəs ne ti bari tə ɓuti ti bom gəsi, kan tə bi nami zheri fingal gəzən hoyi gwa.

⁴³ Ar ba mbuni zher tu kan babom gəs ni pal tə zam ti tə den pi mbap gəs gwa.

⁴⁴ Ge shirəm ni a yari ine, ti ne ti gam bar ju tərā nari kup gwa.

⁴⁵ <<Ama zher tuni wul gip mbatl gəs'e, <Babom gən pal bəle da'a,> kano tə nda gip ɓe nami zher mən mbapi mətli na moni, kan tə nda gip ci na tle ar kem də ɗu tlo ti.

⁴⁶ Babom kə zher tu ba pal den pət tu kan tə la mbatl paltən gəs da gwa, ti tlyat ti tə cetəl ti kan tə pi ti hukunci na munju ba pi hoyi da gwa.

⁴⁷ Zher tukan mom argon tu babom gəs ba ndu'e tə pi kan tə pi shiri da'a, ko tə nge pi argon tu babom gəs ndu'e tə piwo, ba pi ti ɓotən kə tle masi.

⁴⁸ Muntu na dəmən gam den argon tu babom gəs ba ndu'e də pi, kan tə pi wani pitəno, ba ɓo ti njem. Kup muntu bi ti nari baro ba ngen nari bar kar ti. Muntu kup bi ti bar na womti ba ngen bar na womti es kar ti.

Surtən kə Yesu ba điri tatltən kə bomi

49 <<Untuni a đir kə la'i utu gip duniya. Ndu'i gənno na ar nəm wi.

50 Ami ra na batisma kə kumi dli tukan ba pim gwa, fawo ar den ghuni gəni in pim wi da gwa.

51 Kə kum wule a điri ni ghol mbatl gip duniya ya? Ako! A yari ine, rabe gamni a điri.

52 De cina, gip bom nəmo, mbarəm nantam ba tatl bomi rop, myakan den shini bes kə rop, rop den shini bes kə myakan.

53 Wi tatli, bəba ba shin bes kə nya, nya ba shin bes kə base. Nəna ba shin bes kə nya gəsi, nyayi ba shin bes kə nas pa'e. Nakon ba shin bes kə nye kon gəsi, nye kon ba shin bes kə nakon gəs pa'e.>>

54 Yesu wul domtən kə mbarəmi es'e, <<Kən ni kə shin dun yam ni tli tor təp yemmawo, kə kur wule, <Ghon ba nda,> kan ar ndayi. *

55 Kənni es kə kum itər den tlitən tor kuduwo, kə wule, <Pət ba mati,> kan ar mati.

56 Kən mən se mbarəme, kə mani momi pitən kə dun yam na wultən kə itər den atli, ngapo, momi zhan kəno kə mbu da'a.

Ngash gos na mən ri gi cina

57 <<Ununu kem kə nge mani momi bar ju mbun kə pi gwawu?

58 Gonni ri shirəm gi bom tloyi shirəmo, zho i kə kərkəmika nan ti den təpe, kin kə nge giwo, ti ri'i cina də mən tloyi shirəmi, ti ngapo ti taki am də mən baltən kə dlomi, mən baltən kə dlom ngapo ti laki gip bom kə moni.

* 12:54 12.54 Gip atl kə Palasđinuwo, dun yam tu ba điri ghono, təp yemmani tə dəl suri arni wule kə atl gəmi, kan ba tli tor gabəs gwa da'a.

⁵⁹ A yari i, ki dɛl da'a, se kin kɛ ɓatl argon tukan tloyi i kup gwa.>>

13

¹ Gip wokociyi munju ra lasiwo, kan wu yari Yesu argon tu kan zam mɛn Galili jen kan Bilatus kem dɛ ri wur eka nan wi den mboshi bar ju kan wi bi Yam gɛzɛn su Urushalimaka gwa.

² Yesu nɛmi wur tɛ wule, <<Kɛ wule munju ri wur'e na kumi dli untuwo wu man ni kup nami mbarɛm kɛ Galili warwat pitɛna?

³ Untuni da'a! Na yari inni, kɛnni kɛ za warwat pitɛn ginka dawo untun kup gin ki mɛsh wule gwazini.

⁴ Untu eso mbarɛm kutl cet wuzupse ju nan pike nda den wur ka, kan wu mɛshka su Siluwam kawo, kɛ wule wini wu man mɛn Isra'ila kup warwat pitɛna?

⁵ Untuni da'a! Na yari in ra, kɛnni kɛ za warwat pitɛn gin ju kɛ pal kar Yam dawo, kɛn ma untun ki mɛshi.>>

Turum kan ba gari da gwa

⁶ Kan Yesu ba pi wur misali tɛ wule, <<Bakos gon ra na kin turum gip kɛn gɛsi. Ya ri kɛ kotli nyeni, arni tɛ zam ko nɛm dene da'a.

⁷ Kan tɛ wul muntu ba ne ti ger den kɛni'e, <Ba shini! Sheti ghon kɛ myakan ikɛn wi ami den dɪrtɛn kɛ kotli nyen turum kɛni, gastu kup a dɪro a zam argon dene da'a. Wotl ti ka! Imni ba za ti tɛ tla laska katlu?>

⁸ Kan mɛn ne ger den kɛni ba nɛmi ti tɛ wule, <Babomi, za ti kɛ sheti ghon nɛm ra, a domi ti atl gɛse a wi ti ghop.

⁹ Doro tin tə gər gwa ar mbuni, tin tə gər da ngapo se də wotl tēka.> >>

Yesu warke nagər gon den pət shukutəni

¹⁰ Gasi gon den pət shukutəni, Yesu den kulci mbarəm te gip bom kumi shirəm kə Yam gonka,

¹¹ nagər gon ra lasi muntu kan dun itər tle tēka gwa, kup tə ngonka wi, sheti ghon gəs kutl cet wuzupse tə mani tlitən yam da'a,

¹² Yesu na shini gəso, arni tə la tə bi tə wule, <<Nagər mbarəme, A pəni i kumi dli gi kaw!>>

¹³ Kan Yesu ba ne am den ti, arni nagər məri workəca tlyam dlər kan tə dēda Yami.

¹⁴ Argon tu ci lo bari kə bom kumi shirəm kə Yam nar den'e Yesu warke nagər tu den pət shukutəni. Arni tə wul nami mbarəm'e, <<Muri mukka ra nan ar dlat də pi mbap gwa, dir ni gip wur də warke ine, bat na pət shukutəni.>>

¹⁵ Arni Babom nəmi ti tə wule, <<Kən mən se mbarəme! Woni gip kən ba pətl tla gəs ko bar kəm gəs kə ba bali gəs tə ri bi ti mal den pət shukutən dawu?

¹⁶ Nagər kəno, gəs gal kə Ibərahim ni, muntu kan Shetan ne ti kəba lasi sheti ghon kutl cet wuzupse gwa, ar ndari də pətl ti am də argon tu kan bal tika den pət shukutən da'a ya?>>

¹⁷ Nan tə yari untuwo, munju kan ba ndu shini gəs dawo arni sham nəm wuri. Nami mbarəm ngapo, kup wu pita ghol mbatl na bar mən dləkəntən ju kan tə den pi gwa.

Misali kə ge danzi

¹⁸ Kan Yesu ba wule, <<Wule unun mulki kə Yam rawu? Na unun es a ngash tə we?

¹⁹ Mulki kə Yamo wule ge dənti ni ar ra, muntu kan man badər kup kaltən gwa, nan murgon ngani gip kən gəs ar ba nari tə pi bar kini, kan yatł ba tu bin gəzən den am kini gwa.>>

Misali kə yisti

²⁰ Yesu wul es'e, <<Na unun a ngash mulki kə Yamu?

²¹ Ar nəra wule yisti kan nagər gon kurtli gip dapti alkama kwano myakan gwa, kan yistiyi ba nga daptiyi kup.>>

Guntəp kə Yamo metni ar ra

²² Nan Yesu den təp gəs kə sitən Urushalimawo, tə rat gip mir bən jən tə pi ta kulci mən bəni shirəm kə Yam.

²³ Mbarəm gon tambe ti tə wule, <<Babomi, mbarəm njemni ba zam tetən gip mulki kə Yama?>> Tə wul wur'e,

²⁴ <<Metini kə teni gipi təp kəba heli bədlabəni, domici mbarəm ra na womti munju ba ndu tetən gipi kan ba mani da gwa.

²⁵ Ba mən bomni tlyam tə le bədlabən bomika, kən ngapo ki dlər kari kə pita be bədlabəni, ki liri kə wule, <Babomi, buli mi bədlabən ngapi!> Ama ti nəmi in tə wule, <A mom kən da'a, ko las tu kə dəl dır gwa!>

²⁶ Kən ngapo kan kə wule, <Mən kan mə ngas fīngal mə pal mə tla gip gal nəm nan ki fa gwaya, ki ngapo kə kulci rən gip bən gəmi ka.>

²⁷ Ti ngapo ti wule, <A yari ine, a mom kən da'a, ko lastu kə dəl gwa. Tlinni kə ba ger ka, kən mən warwat pitəne.>

28 Ki kul na ngasi shine, gastu kan kænni kə shin Ibərahim, na Ishaku, na Yakubu, na kup munju kan Yam kar wur den am gəs mbiwi gip Mulki kə Yami, ama kəno də kar kən kagwa.

29 Mbarəm ba dīr daga gip atl kundərəndlip, wi dəm kə ci nyel gip mulki kə Yami.

30 Bartuni munju kan kaar haro wi pal kə cina, kə cina ngapo wi pal kə kaari.”

Dun mbatl kə Yesu den Urushalima

31 Wi ra gip untuwo, kan mən Parisa jen ba dīr wu wul Yesu'e, <<Tli gi dē ca, Hirudus den ndu'i tē ri i eka.>>

32 Kan tē wul wur'e, <<Ri nēka kə wulni ba mən ceni lar tu'e, <Ami den dēli dun itər sekəni na dēli kumi dli kə mbarəmka, gəni ma untu, mburni a pa'i mbap gəni.>

33 Ar nəmən də a pi ta nətltən gən sekəni, gəni na mburi. Ar ba tēm kumi da'a dē mən shirəm na Yam mēsh rən kəti gonka, ba'e gip Urushalimani ri ti eka da gwa!

34 Kashto, Urushalima, Urushalima, kən mən ri mən yari shirəm kə Yam eka, mən la'i munju kan Yam kar wur sur kar kən gwa na tate, bisi mənən a ndu domi gin wule nas kor kan ba ghum mimir gəs gip bibako gəs gwa, arni kə nge gini.

35 Ar tu Yam za'i in bom gin koni wi, ki i shimən da'a, se gas tu kan kə wule, <Mən albarkani, muntu kan ba sur gip sun kə Babom Yam gwa.>>

14

1 Den pət shukutən gon kan Yesu ri bom də bari gon kə mən Parisa kə də tē ci fīngalo, arni mbarəm

ne ti gere.

² Cina da ti eso mbarəm gon ra mən kəmi asəm na ame.

³ Kan Yesu ba tambe mən kulci doka na mən Parisa tə wul wur'e, <<Doka gəmi wule də warke mbarəm gas shukutəna, ko ar wulra da'a?>>

⁴ Wu wule argon da'a. Yesu ngapo kan tə ne am den ba məri, tə dəli ti kumi dli gəs ka, tə wul ti'e, <<Ndara ndaratin gi.>>

⁵ Kan tə wul wur'e, <<Woni gip kən na nya ko tla kan ba nda shuka den pət shukutəni, kan ba dəli ti torka bəle-bəle da gwawu?>>

⁶ Wi ngapo wu zam argon kə yari da'a.

Pali gam gi argonni da'a

⁷ Nan Yesu shin munju kan yari wur dīrtən kə ci fīngali den zhotən kə nəmi kiri ba dəmiwo, arni tə yari wur shirəm tə wule,

⁸ <<Murgon ni lakən bi kə gudlumiwo, ba kə nəmi ni gam gin ba dəmi kə kiri da'a, kə mom da'a ko mən gudlumiyi yari muntu kan nar man ki gwa.

⁹ Kə shino, ba mən gudlumi ba wul ki'e, <Tləka də mənkan dəm kəba dəmi gi tu.> Na shamni ki tli kə pal kə ba heli ba dəmi.

¹⁰ Ra untuwo, dāmni kəba heli badəmi, muntu kan dom kənni shin kiwo, ti wul ki'e, <Berəm, dīr də,> ti bi'i ho ba dəmi. Ar ba kem kə cir cina də munju kan tə laa kən bi nan wur gwa.

¹¹ Muntu kup dēda gam gəso, ba pali tə den ti argonni da'a, kup muntu pali gam gəs tə argonni dawo, ba dēda ti.>>

¹² Yesu wul babom tu kan la tə bi gwa'e, <<Kini ki la bi murgon kə ci fīngal, kan kə la bi jen kə

biki gwa, ba kə la bi berəm, ko ya'ən, ko mən gi, ko berəm dəmi gi mən bar kə am katl da'a. Munjuwo, gas jeno wi la ki bi pa. Bar tuwo wi batl ki argon tu kə pi wur gwa ituwi.

¹³ Kin ki la bi mən ci fīngal gwa, yari munju am ri wur kar da gwa, na kurki, na muju itər tle wur am ko asəmka gwa na tabi.

¹⁴ Na untun ki zam Albarka, kə mom'e munjuwo wi mbu batli gi da'a. Yamni ba batl ki gas tu kan mən zo mbatl kan məshka ba tlyam gwa.>>

Yesu shirəm nan wur den bar biki

¹⁵ Nan wu kum untuwo, gon gip mən ju kan den ci fīngal na Yesu ba wule, <<Mən albarkani'e muntu zam tə ci fīngal gip mulki kə Yam gwa.>>

¹⁶ Yesu nəmi ti tə wule, <<Mbarəm gon ra kan ne pət bar biki gəsi, arni tə yari mbarəm na womti.

¹⁷ Nan an mbi kə ci bikiyiwo, tə kar zher gəs gon tə ri la bi munju tə yari wur gwa den'e ko unu piwi, ar mbi'e wu dīr wi.

¹⁸ Ama kup na bi nəm wu nəm la'i asəm gipi ka, nəm wule, <A wur pel kən kan nəmən te yarka a ri kə zhuwi gwa, pi hakkuri ka.>

¹⁹ Gon ba wule, <A'i wur tla gi kən gudəli kutl, a ri kə bəmi gəzən den kən ituwi, pi hakkuri ka.>

²⁰ Untu esi gon ba wule, <I gudlumin ni, a zam ritən da'a.>

²¹ Zheri pal dīr tə bali babom gəs bar ju wu yari kup gwa. Kan lo ba ci babomi, kan tə wul zher gəsi es'e, <Zho'i kə kop guntəp kə gip bən kup, kə dīrim munju kan ra na bar kə am da gwa, na kurki, na tabi, na munju itər tle wur amka ko asəmka gwa.>

²² Zheri pal đir tē wul babom gəsi'e, <Argon tu kē yarimo a piwi, artu nami las i.>

²³ Babomi ba wul zher tu es'e, <Pal rən den guntəp kē gip bən na kē bi ləpka kē la bi mbarəm điri, də ba dəmi ju la'i.>

²⁴ Na yari ine, mbarəm nəm ra gip munju kan yari wur biki kən kan ba la ləka den fingal gən gwa da'a.> >>

Kopi Yesu banyi

²⁵ Bar womti mbarəm den ritən na Yesu, kan tē bal ti den wur tē wule,

²⁶ << Murgon tu ba kopən kup, tin tē ndu'əm nar man bas ko nas ko gər gəs, na mimir gəsi, na mən gəs mətli na moni, har ma tē nge gam gəs dawo, ti mani dəmi mən kopi gən da'a.

²⁷ Muntu kup pən gicciye gəs tē kopən dawo, ti mani dəmi mən kopi gən da'a.

²⁸ Də wule gon gip kənni ba ndu tu'i tlyari bino, ti dām tē shin mənən ti jili den tu'i bini kakani, ti shin ko tēra na wurpi tu ba tu'i ti gwa diya.

²⁹ Tin tē la gəs tu'i kan tē mani pa'i tu'i dawo, mbarəm ba gyatli ti.

³⁰ Wi wule, <Mbarəm kən la gəs tu'i bine, artu tē mbu pa'i da'a.>

³¹ <<Ko də wule, gun ni ba dəl kē dlan na esi gunye, ai ti dām ti shin kakani mən bi utu gəs dubu kutl ba mani dlan na kē esi gun kan ra na dubu hauya nəma?

³² Tin tē shin ti mani dawo, ti kar mir mən kartən gəs wu ri ngen dəmi zhiələ tun mənja ira na dlijami.

³³ Untuwo, muntu kup za argon tu tɛra narika tɛ kopɛn dawo, ti mani dɛmi mɛn kopi gɛn da'a.

Misali ki masi

³⁴ Maso ho barni, ama tɛmtɛn gɛsni dɛlkawo, ba'i mani pali gɛs masa?

³⁵ Ar ba'i pi argon gip kɛn da'a, ba'i dɛm ghop da'a, sai dɛ shotika katl. Muntu na kɛm kumi gwa naa tɛ kumi.>>

15

¹ Mɛn nɛmi wurpi bom na nami mɛn warwat pitɛn na womti den dɛrtɛn kar ti kɛ kumi kulci gɛsi.

² Arni Parisiyawa na mɛn kulci mbarɛm doka kɛ Musa ngwar wu wule, <<Mbarɛm kɛn ba nɛm mɛn warwat pitɛn tɛ ci tor gip gal nɛm nan wuri.>>

³ Tɛ yari wur shirɛm tɛ wule,

⁴ <<Dɛ wule gon ra na tɛm hauya nantam kan nɛm gip wur ba jilka. Ti za hauya wupse na kutl cet ghwanɛm ju rɛn bi lɛpka tɛ nɛm ngeni muntu kan jilka se tin tɛ zam ti kan diya?

⁵ Tin tɛ zam ti ngapo, ti pɛn ti den bibyala na ghol mbatli.

⁶ Na dɛrtɛn gɛs bomo ti la bi ga berɛm, na berɛm dɛmi gɛs tɛ wul wur'e, <Tayem ni ghol mbatli, tɛm gɛn kan jil kawo a zam tɛ wi.>

⁷ Ne ba yari ine, untuni es ba pi ghol mbatl na nari to yamka, den mɛn warwat pitɛn nɛm kan ci atl gam tɛ pal kar Yam gwa, ar man kɛ mbarɛm hauya wupse na kutl cet ghwanɛm mɛn ho pitɛn ju kan ra na argon kɛ ci atl gam dɛ pal kar Yam da gwa.

Misali kə wurpi kan jilka gwa

⁸ <<Də wule nagər gon ra na wurpi gəs bar gəlla kutl, kan də nəm jilka. Ti mbəsh utu, tə sar kushi gəska tə ngen wurpiyi hoyi se tin tə zam wurpi gəs tu kan jilka gwa diya? *

⁹ Tin tə zam ngapo, ti dom ga berəm na berəm dəmi gəs tə wul wur'e, <Tayem ni ghol mbatli, a zam wurpi gən wi nan jilka gwa.>

¹⁰ Nəm barni, a yari ine, untuni ghol mbatl ba nərə cina də mən kartən kə Yami den mən warwaṭ pitən nəm kan ci atl gam tə pal kar Yam den wani pitən gəs gwa.>>

Bəba mən zo mbatli

¹¹ Tə pa wul ra'e, <<Pi bakos gon mən mir moni rop.

¹² Nye mən gəpiyi wul bas'e, <Bəba, bim argon tu ndari də bin gip bar kə am gi nan ba bim kini kə məshka gwa.> Ti ngapo tə tatli wur kup argon tu tə ra nari gwa.

¹³ Ar murka gho da'a, kan nye mən gəpiyi ba dom kup bar ju tə zam gwa, tə ndara atl gon na dlyami tə jili bar gəska kup den kumi dədəm katl.

¹⁴ Nan tə jili bar kə am gəska kupo, kan guzum ba nda gip atli na nari, tin tu tə sa wi am koni.

¹⁵ Kan tə pal nye mən tle oro kə mbarəm gon gip atli, muntu kan ne ti mən le alade gəs gwa.

¹⁶ Tə ndu ma də bi ti fingal kə alade ju ti ma tə ci, ko nəm murgon ra kan bi ti argon gwa da'a.

¹⁷ <<Kan tə tla bəram kə dli gəs tə wule, <Mir mən tle oro kə ban mənəni na fingal har wu ne

* 15:8 15.8 Wurpiyiwo ho wurpini wule bargəlla tu mə jili gwa.

gemi, amin kən de ari kə məshtən wi na guzum wop!

¹⁸ Naa nəm təp a pal rən bom də ban ka a wul ti'e, <Bəba, a pi wani pitən cina də Yam na cina da'i wi.

¹⁹ Kəkəno a'i ndari də wuləm'e nya gi da'a, se de də palin nəm na mir mən tle oro da'i.>

²⁰ Se tə tlyam tə nəm təp də base. Ama tun tə'i na dlyami, arni basi shin ti kan guna ba citi den ti, tə kətər tə mbor ti, tə la'i ti am dīr yar tə pi ti sumba. †

²¹ Nyayi ba wul ti'e, <Bəba, a pi warwat pitən wi cina də Yam na cina da'i . Kəkəno a'i ndari də wuləm'e nya gi da'a.'

²² Ama basi wul zher gəs'e, <Pənni zo lulur na zhotəne, kə la'ini nya gəni. Kemi təni zobi te amka, kə kemi təni kaptəlan te asəmka.

²³ Nəm ni basi tla kə mboshni. Na mə pini biki mə ci mə tla ni.

²⁴ Nya gən kəno ya məshnəka hari artu ya pal wi, ya jilka artu zamti wi.> Kan wu nəm ci na tle.

²⁵ <<Bar ju kup piwo, mən bari kə nya tu rən gip kənka. Nan tə mbira dīr kar bomo, se tə kum gangan na dlarni ba tli.

²⁶ Kan tə la bi zher kə bas gon tə tambe ti tə wule, <Unun ba ratlu?>

²⁷ Tə wul ti'e, <Mən gəpi gi ni pali, arni be mbosh basi tla den'e nya gəs pal bom lau.>

²⁸ Argon tu ci lo nye mən bariyi, arni tə nge tetən gip bomka. Kan bas ba dəl ter kari tə pi ti shirəm, tə lir ti.

† 15:20 15.20 *Sumba*: Gip al'ada kə mən Yahudawo, sumbawo arni'e nune ghol mbatl na nari den metən na ezəni.

²⁹ Ama tə nəmi basi tə wule, <Ba shini! Sheti ghon na womti a ne'i den pi mbapi, a tabe nge shirəm gi da'a. Kup na untu kə taben bi nye mar nan mi ci mə tla na mir berəm gən gwa da'a.

³⁰ Ama nya gi kən kan yem bar kə am gi ri lika den mətli mən dəmi kə gam gəzən pal bomo, arni kə mboshi ti basi tla!>

³¹ Bas ba wule, <Nya gəni, kiwo ki nəra dlakət naməni, kup bar ju ami ra nariwo geni.

³² Ama ar ndari mə pi biki mə pi ghol mbatli, den'e mən gipi gi məshka kan tə pal lasi, ya jilka kan ba zam ti.>> >

16

¹ Yesu wul mir mən kopi gəs'e, <<Pi mən bar kə am gon kan bi wakili gəs gos gam tə ne ger dene gwa. Den kariwo ceti tə gamka den kandatu wakili gəs den cetka na gos gam gəsi gwa.

² Arni babomi la təbi, tə wul ti'e, <Unun a kum mbarəm ba yari den ki untu? Dləmin bar ju am da'i gwa, ki'i dəm wakili gən da'a.>

³ Arni wakiliyi wul tor mbatl da ti'e, <Kəkən kan, Babom gən ba karəmka den mbap kəno unun a pi? Artu a mbu kori bar da'a, esi a kum sham kə liri bari.

⁴ A mom bar kə pi wi in karəmka den mbap kən kan mbarəm baa nəmən bom da wur gwa.>

⁵ Arni tə labi kup mbarəm ju babom gəs ba kop wur asəm yam gwa na nəm-nəm. Kan tə tambe nəm tə wul ti'e, <Mənen babom gən ba kop kiwe?>

⁶ Tə wule, tə nəmi ti tə wule, <Mbunlet mir zangu wuzupse.> Arni wakiliyi wul ti'e, <Nəm təlankuri zho'i kə rəsh zangu wupse.>

⁷ Tə pa wul gon'e, <Kiwo mänen tə kop ki?> Tə nəmi ti tə wule, <Shar o kə alkama hauya nantam.> Wakiliyi wul ti'e, <Təlankur tu rəsh hauya wupse.>

⁸ Arni babomi yar zo shirəm den wayo kə wakili mən utu tu tu. Mbarəm kə zhan kən mani kopi na ezən man mbarəm kə cirtəni.>>

⁹ Yesu pa wule, <<A yari ine, maninə kopi na bar kə am gin kə zamni berəmi. Untuni in bar kə am gin pa kawo ba nəm kən gip bom kə dəmi kan ba pa da gwa.

¹⁰ Muntu kup la ne mbatl den ti den heli baro ba la mbatl den ti den nari. Muntu na gaskiya den heli bar dawo, ti mani dəmi mən gaskiya den bari da'a.

¹¹ In ne mbatl den kən den bar kə duniya kən dawo, woni ba ne mbatl den kən den ho bar we?

¹² Eso in kə mani nəmi bar kə mbarəm hoyi dawo, woni ba bi in bar jen ra kan gegin nigwa.

¹³ Zher gon ra kan ba mani bote babom rop gwa da'a, ko tə nge nəmi, tə ndu nəmi, ko tə pi nəmi ho pitəne, tə mbur nəmi. Arba pi da'a kə bote Yam na wurpi.>>

Yesu shirəm na Parisawa

¹⁴ Kan Parisawa mən ndu'i wurpino, na kumi argon tu Yesu yariwo, arni wu desi ti njipe.

¹⁵ Arni Yesu wul wur'e, <<Kən ni'e mən ndu'i də mbarəm mom'e kən mən pitən dlat ni, Yamo ti ni tə mom mbatl gini. Bar ju mbarəm ba bi wur nartəno, arni Yam ba nge shini.

¹⁶ Doka kə Musa na təlankur kə mən shirəm na Yamni mbarəm pi ta kopi ndekes ar ri dīrtən kə Yohana mən pi batisma. Tun lokociyi den pi wazu

kə zo shirəm kə Yam kə dəmi cina da ti ko gonge den ndotən tə zam totəne.

¹⁷ Kup na untu, ar ba mani pitən də yam na atl paka, na də wule la ko njemka gip doka kə Musa.

¹⁸ <<Kup muntu kar gər gəska kan bal na gono tə pi zəna ituwi, eso, kup muntu gudlumi na gər tu bakos gəs kar ti kawo, zənan tə den pi nan ti pa'e.>>

Shirəm den mən bar kə am na muntu kan am ri ti kar da gwa

¹⁹ Yesu wule, <<Pi mən bar kə am gon muntu ba la lulur mən wurpi gwa, tə ci ho fīngal se na gəni.

²⁰ Bədlabən da ti ngapo ba kur ne mən liri bar goni, sun gəs'e Li'azaru, muntu dli gəs kup usuni gwa.

²¹ Tə ndu'e tə kur ci mir robəs fīngal ju ba ro sur am də mən bar kə ami gwa. Yer ma wu kur dīr ləpti usu gəsi.

²² <<Gip untuwo, arni mən liri bari məshka, kan mən kartən kə Yam ba te ti kar Ibərahim. Mən bar kə ami ngapo, nan ti məsho kan ba kap ti ka.

²³ Ti te gip utu kawo, tə den ngasi kur bi, kan ti la ger yamo arni tə shin Ibərahim na dlyami na Li'azaru kar ti.

²⁴ Kan tə laa bi tə wule, <Bəba Ibərahim, kum guna gən kə kar Li'azaru tə kem nye gam yasa gəs gip mal tə la'in den ləka gən a kum idatəni. Gip utu kəno ami den kumi dli.>

²⁵ Ama Ibərahim wul ti'e, <Nya gəni, tune, nan kira gip duniyawo, ki na ho bar na womti, Li'azaru ngapo tēra na argon da'a. Kəkən eso, tə den kumi tēmi də, ki ngapo kə den kumi dli.

²⁶ Untu dama, Yam la bar shu gip dlom dami, den'e munju ba ndu tertən kar kəno, wi mani da'a. Kən ma ki mani jikati ter da'a.>

²⁷ Arni mən bar kə am tu wule, <A lir ki Bəba, kar ti su bom də mən gəri gən ka.

²⁸ Ami ra na mir byar nantam, tə dəli wur kəm ba wu dir kə ba las dun mbatl kən da'a.>

²⁹ Arni Ibərahim wul ti'e, <Wi ra na Musa na mən yar shirəm kə Yami, wu kum shirəm gəzəni.>

³⁰ Mən bar kə ami wule, <O'o, Bəba Ibərahim, in məshi mbarəm ni tli tə ri yari wuro, wi ci atl gam wu pal kar Yami.>

³¹ Kano Ibərahim ba wul ti'e, <In wu kum yari kə Musa na mən shirəm na Yam dawo, ko gon tlyam gip gam-bəci ma wi kum ti da'a.>> >

17

¹ Yesu wul mir mən kopi gəs'e, <<Bar ju ba kem mbarəm kə wani pitəno ar ba diri, untuwo, ar ba dām bar kə guna den muntu pi tēp kə dirtən kə wani pitəni gwa!

² Na də gon kem mimir ju wani pitəno, ar ba mani məri də bali ti ghun dir yare, kan də la ti su gip bar bulaka!

³ Pini lura na gam gini, ya'ini pi'i hoyi dawo, matl ti, tin tə ci atl gamo, nəmi ti.

⁴ Tin tə pi'i laifi bisi nyingi den pət nəm, kan tə ci atl gamo, nəmi ti.>> *

Mbəli mi la'i mbatli

* **17:4 17.4** Laifi bisi nyingi: Nyingiwo lamba kə mən Yahudani. Ar ni'e bar lamba. Wu shin ya'ini pi'i hoyi da'a kə bisi nyingiwo ar nar utuwi. Arni man untu, mbarəmn ci atl gamo, ba nəmi ti.

⁵ Arni mir mən kartən kə Yesu wule, <<Mbəli mi la'i mbatl.>>

⁶ Arni tə wul wur'e, <<In kən ra na la'i mbatl wule ge dəntiwo, ki wul bar kin dləngari tu'e, <Tus na gəs gi kə su ba su gip bula ka,> ti kum yari gini.

⁷ Gon ra gip kən kan na zher kan ba kori ti bari, ko ba le ti təme nan tin tə pal dīr gip kəno, ti wul ti'e, <Zho'i, kə dəm kə ci bar gwaya?>

⁸ Ti wul untu da'a, ti wul ti'e, <Pənin fīngal gən, dlər den asəm gi kə win cina kakani, a ci a tla, kan kə'i ci ge diya?>

⁹ Ti gode zher tu den mbap tu tə wul ti'e tə pi gwaya? Ba pi untu da'a!

¹⁰ Untuni, kənni kə kop bar ju kup wul kən'e kə pi, ki wule, <Miyo zherni katl. Miyo mənni den pi argon tu wul mi'e mə pi gwa.>> >

Yesu warke mən ndəcci kutl

¹¹ Den təp ritən Urushalimawo, tə kop den iyaka gip dlom kə Samariya na Galili.

¹² Tə te gip nye bən gono, arni tə mo na mən ndəci kutl, wu dlər teka jen.

¹³ Arni wu la bi na bar yare wu wule, <<Babom Yesu! Kum guna gəmi.>>

¹⁴ Nan tə shən wuro, tə wul wur e, <<Rənəka kar mən keri bar ju dīri Yam gwa, wu shən kəne.>> Nan wu den təp ritəno, arni wu warke.

¹⁵ Nan nəm gip wur shin tə warkewo, kan tə pal dīr tə den dāda Yam na bar yare.

¹⁶ Tə dīr nda cina də Yesu, tə gode ti, ba mən Samariya ni'e ti.

¹⁷ Yesu wule, <<Mbarəm kutlni a warke wur diya? Akon ghwanəmi ra?

18 Unun kem mən diki tun pal dīr katl tə gode Yami?>>

19 Yesu wul ti'e, <<Tlyam kə ndara wongi, ngəštən gi den Yam warke iwi.>>

Surtən kə mulki kə Yami

20 Nan Parisawa ndu wu mom gigasi ni zo dəmi cina də Yam ba cwatu, tə wul wur'e, <<Dəmi cina də Yamo ba shin ti na ger da'a.

21 Murgon ba wule, <Ar kəni!> ko <Arta!> da'a, gip dlom ginni ar ra.>>

22 Yesu pa wul mir mən kopi gəs'e, <<wokoci den dīrtəne kan ki ndu shini pət nəm gip pət kə Nya Mbarəm, ama ki shin da'a.

23 Mbarəm na womti ba wul kən'e, <Shinni barta>, ko <Shinni de,> ama kop wurni da'a.

24 Gastu kan Nya Mbarəm ba pal suro, ti sur wule ci bi kə Yami, kan ba cir tor gəsi, kan ar nda bin gwa.

25 Ama ti kum dli hoyi kakani kan də mbarəm kə zhan kən nge ti.

26 <<Wule argon tu pi kə zhan kə Nuhu gwa, untuni ba pi den gastu kan Nya Mbarəm ba pal sur gwa.

27 Mbarəm den ci na tle, moni den gudlumi, den bi mətli kə gudlumi ar ri gastu Nuhu te gip bar kungələn jikat mal gəs gwa, kan bar mal ba sur pən wurka kup.

28 Untuni gip muri kə Lutu, mbarəm den ci na tle, wu den wuri na wurika, wu den ngani na tu'i bine.

29 Ama den pət tukan Lutu za Sodomo, arni shot bələm utu na gəzhən utu sur yami, kan ba ri wur eka kup.

³⁰ Untuni ba pi den pət tu Nya Mbarəm pal gwa.

³¹ <<Gasiwo, muntu den gam kushiwo, ba tē dəl sur kə yemi gos gam gəs gip bom da'a. Untuni, kup muntu kan ri bi ləp kawo, bat na paltən bomi.

³² Tuneni nagər kə Lutu! †

³³ Muntu kup ba ghundər mbatl gəskawo, ar ba jilka, ama muntu la mbatl gəskawo, ti zami.

³⁴ A yari ine, gastawo mbarəm rop ba nde umur den dandi nəm, ba pən nəmka də za nəm.

³⁵ Mətli rop bani den lu'i bari, ba pən nəmka də za nəm.

³⁶ Mbarəm rop bani gip kəne ba pən nəmka də za nəm.>>‡

³⁷ Mir mən kopi gəs tambe ti, wu wule, <<A koni, Babomi?>> Ti wul wur'e, <<Lastu məshi bar rawo, lasini zhipki ba dom wuri.>>

18

Shirəm den nagər gon guri mən ndotəne

¹ Yesu pa shirəm na mir mən kopi gəsi, tē bi wur misali gon tē wule, <<Pini ta shirəm na Yam ba kə cenni mbatlka da'a.>>

² Tē wule, <<Rən gip bən gon ka alkali gon ra, muntu kan laa Yam mbatl da'a, tē ra na guna ger den murgon da'a.

³ Nagər gon ra guri gip bəni, muntu kan meti ritən kar ti tē kuli ti, <Nem am ra də bin argon tu ndarəm gwa am də mən nge gəni.>

† **17:32 17.32** Nagər kə Lutu: Tini'e muntu nan Yam wul Lutu e tē dəl tē za Sodom, nan wu dəlō, anni tē bali ger kari, kan tē dəmka masi. ‡ **17:36 17.36** Aya kə hauya nəm na kutl cet mukka tuwo, an ra gip kor təlankur kə Yam bə kə pari da'a. Ama pənni gip Matta 24:40 kan ba la gipi kə də ar ri kor.

⁴ Gip muri njemo ya nge, ama den kariwo, tə wul tor mbatl da ti'e, <A mom'e a bərti Yam da'a, eso, a shin guna kə murgon da'a,

⁵ kup na untuwo, guri kən ghunəm narwi, a bal mbatl dlom gam a ne ti shim ame, a zam a shuku ra na dīrtən gəs se na gəni kə ghuni gəni.>> >

⁶ Kan Yesu ba wule, <<Ba kumni argon tu alkali tu kan ba bərti Yam da'a yari gwa.

⁷ Yam ba pi dlat munju tə la wur bi wu dəm mbarəm gəs, munju ba kuli ti pət na gas gwa diya? Ti zhoti tə pi wur argon tu ndar wur gwa diya?

⁸ A yari ine, ti pi wur dlat, na zhotəne. Ama, gas tu Nya Mbarəm ni suro, ti zam la'i mbatl den atl kama?>>

Ba Parise na mən nəmi wurpi Bom kə Yam

⁹ Yesu ba pa yari wur misali, mən ju kan ba pali gam gəzən mən la'i Yam mbatlɲi, har wu mbur jenka gwa,

¹⁰ <<Mbarəm jen rop te gip Bom kə Yam zam wu shirəm na Yami, mən nəm ba Parise, gon ngapo mən nəmi wurpi bom ni.

¹¹ Ba Parise tu tlyam kan tə shirəm na Yam den gam gəsi, tə wule, <Yami, a goode'i nan ami wule nami mbarəm da'a, wule mən nəmi bar mbarəmka, mən wani pitəne, ko mən kopi mətli, ko wule mən nəmi wurpi bom tu.

¹² A pi guzum mal bisi rop gip muri nyingi kup, kan a bi nəm gip kutl kə argon tu kup a zam gwa.>

¹³ Ama mən nəmi wurpi bom tu dlər teka jen. Tə mbu la'i gam to yamka dama, ama tə ɓo am den ngetl tə wule, <Yami, ami mən wani pitənni, shin guna gən ngapi.>

¹⁴ A yari in den'e, mbarəm tu ri bomo Yam pəni ti warwat pitən gəs ka, ar man mən nəm tu nan zam da gwa. Muntu kup dɛda gam gəsɔ ba pali ti argoni da'a, muntu ngap pali gam gəs argonni dawo ba dɛda ti.>>

Dəmi wule heli mimiri

¹⁵ Mbarəm ne den ɗiri Yesu mimir tɛ ne am den wuri. Nan mən kopi gəs shin untuwo, arni wu matl wuri.

¹⁶ Ama Yesu la wur bi tɛ wule, <<Zani mimir wu ɗir karəmi, hane wur nəka da'a, zami zo dəmi cina də Yamo kə iri gəzən ni.

¹⁷ Na ho bini a yari ine, kup muntu nəm zo dəmi cina də Yam tor mbatl wule heli nya dawo, ti te gipi da'a.>>

Nduni Yam man bar kup

¹⁸ Bar mbarəm gon tambe Yesu, tɛ wule, <<Zo mən kulci, unun a pi nan a zam rai kan ba pa da gwawe?>>

¹⁹ Yesu wul ti'e, <<Imni kə wuləm'e zo'iwe? Zo'i ra da'a se Yam nan gəsi.

²⁰ Kə mom doka tu Yam bi Musa, <Ba kə kop mətli da'a, ba kə ri mbarəm eka da'a, ba kə pi mur da'a, ba kə kop kar kə lar da'a, ngusi gam bəba gi na nəna gi.>> >

²¹ <<A kop mən ju wi kup nan a'i heli gwa har sekəni, tɛ wul untu.>>

²² Nan Yesu kum untuwo, tɛ wul ti'e, <<Har kəkən ma kə'i hol bar nəm. Wur kup bar ju ki nari ka, kan kə bi munju nan am ri wur kar da gwa, ki zam zo bar to Yamka. Kan kə ɗir, kə kopəni.>>

²³ Nan tɛ kumo, arni dun mbatl nəm ti na nari, don ti mən bar kə am ni naari.

24 Yesu wi ti ger kan tē wule, <<An ban nar wule unu dē mən bar kē am zam zo dēmi cina dē Ba Gun Yami.

25 Zami zo dēmi cina dē Ba Gun Yam kē mən bar kē am ban man dē rakumi dēl gip shu alura.>>

26 Munju kumo, kan wu tambe, <<Kan woni ba zam dēltən ituwe?>>

27 Yesu wule, <<Argon tu mbarəm ba mani pi dawo, Yam ba mani pi.>>

28 Bitrus ba wul ti'e, <<Mē za kup bar ju mən narika mē kop ki wi!>>

29 <<A yari in na ho bi,>> Yesu wul wur ra'e, <Gon ra gip kən kan za bomka, ko nagər gəsi, ko mən bari na mən gəpi, ko mən gəri gəsi, ko mimiri den bi zo dēmi cina dē Ba Gun Yam,

30 kan ba hol nēmi gucipi na womti den duniya, to yamka ngapo mbatl tu ba mēsh da gwa.>

Yesu pa yar kanda tu ti mēsh gwa

31 Yesu dēli kutl cet rop ju kēti nēm tē wul wur'e, <<Mē toni Urushalima, toka ni bar ju kup mən shirəm na Yam rēsh den Nya Mbarəmo ba la'i.

32 Wi bi ti am dē mən ju kan mən Yahudani da gwa. Wi lo ti, wi zage ti, wi bēse ti mo'əmi, wi ɓo ti kan dē ri ti eka.

33 Den pēt kē myakano ti tlyam lasi.>>

34 Mir mən kopi gēs mom argon tu tē shirəm dene gwa da'a. Ghundəri wur nēka, arni kem wu mom argon tu tē shirəm dene gwa da'a.

Yesu buli ger tabi mən liri bari

35 Nan Yesu pi kusa na Jerikowo, ba tabi gon ra ba dēm bi guntəp kē liri bari.

³⁶ Nan tə kum womti mbarəm den kopi kartiwo, tə tambe ko unun ba ratlu.

³⁷ Wu wul ti'e, <<Yesu ba mən Nazaratni den shigetəni.>>

³⁸ Tə la bi tə wule, <<Yesu nya Dauda, shin guna gəni!>>

³⁹ Munju ra cina gip mbarəmiwo wu matl ti, wu wule, <<Yon shot!>> Ama tə la yar ra na naari, <<Nya Dauda, shin guna gəni!>>

⁴⁰ Yesu dləri, kan tə bi bi'e də dīri ba tabiyi kar ti, nan tə mbira kosakwo, Yesu tambe ti,

⁴¹ <<Unun kə ndu'e a pi'i we?>> Tə wule, <<Babomi, a ndu'e a shin bari!>>

⁴² Kan Yesu ba wul ti'e, <<Shin bari! Ngəshtən den Yam gi warke iwi.>>

⁴³ Kə lasi tə zam shini bari, kan tə kop Yesu, tə den dāda Yami. Kup munju shino, wu dāda Yami.

19

Zakka mən nəmi wurpi bom kan nəm kopi Yesu gwa

¹ Yesu te gip Yeriko, tə den shigetən gip bəni.

² Mbarəm gon ra nan ba wul ti'e Zakka gwa, bari kə mən nəmi wurpi bom ni mən bar kə ame.
*

³ Tə ndu'e tə shin woni'e Yesu, ama tə mani da'a nan mbarəm womtika lasi gwa, kan tə tlyar da'a.

⁴ Ra'untuwo, tə nda cina na kətəre tə to den bar kin dləngari goni bi təp tu Yesu den kopi gwa kə tə shin ti.

* **19:2 19.2** Mən nəmi wurpi bomi: Mən Yahuda ba nge wur nari den wu pi mən Roma mbapi, eso wu nəm wurpi den wur narka.

⁵ Nan Yesu ɗir lasiwo, tɔ tli ger yam tɔ wule, <<Zakka, zho'i kɛ ɗɛl suri, sekɛno an nɛmɛn te yarka a dɛm bom da'i.>>

⁶ Zakka zhoti tɔ ɗɛl suri, tɔ nɛm Yesu bom da ti na ghol mbatli.

⁷ Na shini untuwo, ar ni mbarɛmi kup ngwar wu wule, <<Tɔ ri kɛ dɛmi mɛn diki bom dɛ mɛn warwat pitɛne.>>

⁸ Ar ni Zakka tlyam tɔ wul Babom'e, <<Shini Babomi, a bi tatli kɛ argon tu ami nari gwa, dɛ munju kan am ri wur kar da gwa. In a cuce murgon ngap, a pali ti gucipi wupse.>>

⁹ Yesu wul ti'e, <<Sekɛno ceto ɗir gip bom kɛn wi, tunkan mbarɛm tu ma nya Ibɛrahim ni gwa.

¹⁰ Ami Nya Mbarɛm surni kɛ ngeni kan a ɗɛli munju jilka wule Zakka gwa.>>

Shirɛm den zher kutl kan bi wur wurpi gwa

¹¹ Nan wu den kumi bar ju tɔ yari wuro, kan tɔ yari wur shirɛmi, domici tɔ mbi kosak na tetɛn Urushalima wi, kan mbarɛm ngapo wu neka den mulki kɛ Yam ba cwat ituwi bɛle-bɛle.

¹² Tɔ wule, <<Bar mbarɛm gon ri gip dlyami bɛn gon kɛ dɛ bi ti gun kan tɔ pal ɗir lasi.

¹³ Bitu ti ndarawo, tɔ labi zher gɛs wi kutl tɔ bi wur wurpi bali na nari, tɔ wul wur'e, <Balini wurpi tu an ri paltɛn gɛni.>

¹⁴ Ama kan mbarɛm kɛ bɛn gɛs ba nge ti, wu kar jen rɛnka wu wule, <Miwo mɛ ndu mbarɛm tu kɛ gun gɛmi da'a.>

¹⁵ Kup na untu, wu bi ti gunyi, tɔ pal ɗir bomi. Kan tɔ kar bar dɛ domi ti zher gɛs kutl ju kan tɔ

bi wur wurpi gwa, tə mom tu kə bar ju wu zam den wurpiyi gwa.

¹⁶ Kə nəm ter tə wule, <Babomi, a zam gucupi kutl den muntu kan kə bin gwa.>

¹⁷ Arni Babomi wul ti'e, <Ar mbuni zo zhere, tun kan kə pi dlat den heli baro a bi'i gun kə bən kutl.>

¹⁸ Zher kə ropi ter tə wule, <Babomi, a zam gucupi nantam den muntu kan kə bin gwa.>

¹⁹ Babomi wul muntu'e, <Ki dəm gun kə bən nantam.>

²⁰ Ama zher gon dir esi tə wule, <Babomi, wurpi gin kəni, a ghundərika gip tutule.

²¹ Amo a kum bərti gi, ki mbarəm gon ni mən bantəni. Mən ndu'i ci ngubuk ni, kə rəsh kən tu kin kə ngani da gwa.>

²² Arni tə wul ti'e, <Ki warwat zhere! Aa si'i gam gəs mal den argon tu kə yari gwa. Kə mom den ami mbarəm mən bantən ni, a pən argon tu kan a ne da gwa, a rəsh argon tu a ngani dawo?

²³ Unun kem kə nem wurpi gənka gip bom ne wurpi da'a, in a pal diro a zam mal dene ra gwa? >

²⁴ Tə wul munju dir markəm da ti'e, <Nəm ni wurpi kə am da tika, kə bi ni muntu kan na gucipi kutl gwa.>

²⁵ Arni wu nəmi ti wu wule, <Babomi, tə ra na wurpi na nariwi ca!>

²⁶ Tə wul wur'e, <A yari ine, muntu nariwo ba bi ti ra, ama muntu nari dawo nye argon tu am dati ma ba nəmka.

²⁷ Ama mən nge gən ju nan ba ndu'e a dəm gun gəzən dawo, dir wurni de də ri wur eka cina dami.> >>

Yesu te Urushalima

²⁸ Nan Yesu yari shirəm juwo, arni tə nda cina tə ne gam Urushalima.

²⁹ Nan tə đir kar mir bən jen nan ba wul wur'e Betfaji na Betanya nan markəm tləndər kə Zaitunwo, tə kar mir mən kopi gəsi wi rop,

³⁰ tə wul wur'e, <<Teni gip nye bən kə cina tu, in kə mbu baro, ki zam nye bar kəm gon na bali nan tabe totən den tiwi da gwa. Pətl tənī kə đir tənī de.

³¹ In murgon wul kən'e, <Unun kem kə pətl tiwo?> wul ti ni'e, <Babom ni ba ndu'i.> >>

³² Munju nan kar wuro wu ri zam kanda tu tə yari wur gwa.

³³ Wu den pətlī nye bar kəmi ituwi, arni mən bar kəmi wul wur'e, <<Unun kem kə pətl tiwo?>>

³⁴ Wu wule, <<Babom ni ba ndu'i.>>

³⁵ Wu đir ti kar Yesu, nan wu wi lulur gəzən den tiwo kan wu pən Yesu wu ne ti dene.

³⁶ Tə den ritəno, arni mbarəm la lulur gəzən den təpe. †

³⁷ Nan tə đir dap na təp tu dəl kar tləndər kə Zaitun, arni kup mən kopi gəs nəm dəda Yam na bar yar na ghol mbatl, den kup bar mən dləkəntən nan wu shin gwa.

³⁸ Wu den wul tən'e,

<<Mən albarkani'e gun tu den surtən gip sun kə Babom Yam gwa! Salama ra to yamka, nartən ngapo kə Yam ni.>>

† 19:36 19.36 Wu wi lulur gəzən den təpe: Muntuwo al'ada kə mən Yahudani, ar ba gode'e bi nartən mbarəm utuwi.

³⁹ Arni mən Parisa jen gip womti mbarəmi wul ti'e, <<Ba mən kulci, matl mir mən kopi gi wu yoni!>>

⁴⁰ Tə nəmi wur tə wule, <<A yari ine, in munju yon gəzəno, tat ju na gam gəzən ba tli na la'i yare.>>

Yesu kuli Urushalima gami

⁴¹ Nan tə đir kosak tə shin bən Urushalimawo, arni tə kuli ti gami.

⁴² Tə wule, <<Də wule kə mom ni den pət kəno argon tu ba điri in dəmi zhilələ ma, ama kəkəno ghundəri in kawi.

⁴³ Pət jen ba điri in gami kan mən nge gin ba tu panye, wu gandəl kəne, wu tla kən wu pi dlan nan kən cina na kari.

⁴⁴ Wi byal kən atli kən na mimir gin gip bəni, kan wu ri in eka. Ba za tat gon den esi da'a, domici ba zam kən den kə nge la'i Yam mbatl den'e Yam sur kə dəli gin gwa.

Yesu kulci mbarəm gip Bom kə Yami

⁴⁵ Arni tə te gip dəbom Bom kə Yami, tə nəm dəli mən ju den wuri barka gwa.

⁴⁶ Tə wul wur'e, <<Ar ra na rəshi,>> <Bom gən ba dəm ba shirəm na Yami,> ama kə pali ba dəmi kə mur wi.>>‡

⁴⁷ Se na gəni tə pi ta kulci te gip Bom kə Yamka, ama kiri mən keri bar ju điri Yam, na mən kulci mbarəm doka kə Musa, na kiri kə bəni ngen təp tu wi ri ti eka gwa.

‡ 19:46 19.46 Bom gən ba dəm ba shirəm na Yami: Lastuwo pən tini gip təlankur kə mən shirəm na Yam Ishaya 56:7.

⁴⁸ Ama wu zam tɔp nɛmi gɛs da'a, domici mbarɛm kup den ndu'i kumi shirɛm gɛs nari.

20

¹ Gasi gon nan Yesu ra den kulci mbarɛm gip dɔbom Bom kɛ Yam, tɛ den pi wazu kɛ zo shirɛm kɛ Yami, kiri mɛn keri bar ju dɛri Yam, na mɛn kulci mbarɛm shirɛm tu kan Yam bi Musa gwa, na kiri babomi wu dɛr kar ti.

² Wu wule, <<Yari mi, na unu ikoni kɛ den pi bar ju, woni bi'i bi?>>

³ Tɛ nɛmi wur tɛ wule, <<Am ma a tambe ine, kɛkɛno yarin ni,

⁴ batisma kɛ Yohanawo kar Yam ni dɛl sura ko kar mbarɛm ni?>>

⁵ Arni wu bali shirɛm tu gip dlom gɛzɛni, wu wule, <<Mɛn ni mɛ wule sur yam no, ti wule, unun kem kɛ nɛm shirɛm gɛs da'a?

⁶ Ama mɛn ni mɛ wule, kar mbarɛm no, mbarɛm kup ba la mi na tate domici wu nɛm'e Yohana mɛn shirɛm na Yamni.>>

⁷ Ar ni wu nɛm wu wule, <<Mɛ mom las tu ar dɛl sur gwa da'a.>>

⁸ Kan Yesu ba wul wur'e, <<Ami ma a yari in na ikoyi gongeni a pi bar ju da'a.>>

Shirɛm den mɛn mbap mɛn dasi tu'e

⁹ Arni tɛ nɛm yari mbarɛm shirɛmi, <<Pi mbarɛm gon kan pi kɛn inabi, kan tɛ bi jɛn dɛ wu zam bɔmi dene, kan tɛ ndara gip bɛn goni, tɛ dɛm rɛnka kɛ sheti ghon na womti.

¹⁰ Nan pɛt kotli inabiyi dɛro, kan tɛ kar zher gɛs gon rɛn kar mɛn mbap den kɛn gɛs tuka, dɛ wu

bi ti inabiyi jeni. Ama arni mən mbap ja bo zher tu wu kar ti am koni.

¹¹ Tə pa kar zher goni, ti esi wu bo ti, wu bi ti shame, wu kar ti am koni.

¹² Esi, tə pa kar mbarəm kə myakan, muntuwo arni wu kumi tə dli, wu la təkə.

¹³ Arni mən kən inabi tu wule, <Unun a piwu? Aa kar nya gən nan a ndu ti gwa, wolo wi shin nartən gəsi.>

¹⁴ Ama nan mən mbap ja shin tiwo, arni wu wul ezən'e, <<Nya tu baa nəm gəs bar kə bas tu rawi, na mə ri ti eka, də kəni dəm gwagəmi ra.>>

¹⁵ Arni wu byal ti kar kən inabiyi kan wu ri ti eka. Unu ari ni ba mən kən tu ba pi wurwe?

¹⁶ Mən bəmi zami den kən gəs juwo ti ri wur eka, kan tə bi jen kən inabiyika.>> Nan mbarəm kum untuwo, arni wu wule, <<Ar ba pi da'a.>>

¹⁷ Ama tə wi wur gere, tə wule, <<Unun shirəm kə Yam yariwe? <Tat tu mən tu'i bom ngewo ar ni'e ho tat kan ne ti den bi tu'i bin gwa!'

¹⁸ Kup na untu, muntu kan nda den tat tuwo ti ceccenka, ama tati ni nda den murgono ar ba lu tika tə dəm wule dapti.>>

¹⁹ Mən kulci mbarəm na kiri mən keri bar ju dīri Yam ndu'e wu nəm Yesu bartu, ama wu kum bərti kə mbarəme, shini gəzəno den wurni tə yari shirəm tu.

Ar ndari də bi Kaisar wurpi boma?

²⁰ Arni wu wi ti gere, wu yem mbarəm jen mən pəni asəm wu pi wule ho mbarəm ni, kə də wu kem Yesu tə yari wani shirəmi, zan wu ri ti cina də bar mən dandi kə bəni.

21 Wu tambe ti wu wule, <<Ba mən kulci, mə mom'e shirəm gi na kulci giwo dlatni ar ra, eso kə pi bar kə ndu'i gam da'a, ama kə kulci mbarəm ho shirəm kə Yam ndekes.

22 Ar ndari mə bi Kaisar wurpi boma ko ar dlat da'a?>>*

23 Ama tə mom pitən gəzənka, kan tə wul wur'e,

24 <<Nunen ni kabارشu, shishidər na sun kə woni dene? Wu wule, <<Kə Kaisar ni.>>†

25 Tə wul wur'e, <<Bi ni Kaisar bar tu kan kə Kaisarni gwa, kan kə bi ni Yam bar ju kan kə Yam ni gwa.>>

26 Bartuwo, wu'i mbu nəmi gəs na shirəm den argon tu tə yari cina də mbarəm gwa da'a. Shirəmi dləkən wuri, arni wu yon shot.

Shirəm den tli məshi mbarəme

27 Arni Sadukiyawa jen munju kan la mbatl den'e tli məshi mbarəm ra da gwa, wu dīr kar Yesu.

28 Wu tambe ti wu wule, <<Ba mən kulci, Musa rəshi mi'e, erəm kə mbarəm ni məshka kan tə ra na gər nan gər dawo, ar mbun'e də məri pən gəri kə də tə zami erəm gəs tu nya.

29 Mbarəm jen ra wi nyingi, nan bi nyin nəm gwa, bariyi gudlumi na gərə tə məshka tə zam nya da'a.

30 Kə rop ma untu,

31 kan kə myakani ba pən gəri. Untuni kup gəzən nyingiyi wu məshka wu zam gəri nan ti da'a.

* 20:22 20.22 Kaisar: Sunni kan ba ne bar gun kə Roma gwa. Kup muntu to den danda kə Roma gip zhan tawo ba lati bi nari.

† 20:24 20.24 Kabارشu: Ba wulni wurpiyi'e Dinari, wurpi kə mən Romani. Muntu kan na shishidər na sun kə bar mən dandi kə Romayi dene gwa.

³² Den kariwo, kan gər tu ba məshka.

³³ Gas tli məshi mbarəmo gər kə woni ti dəm gip wuri we? O fawo, kup gəzəno wu gudlumi nan tigwa!>>

³⁴ Arni Yesu wul wur'e, <<Mimir kə zhan kən baa gudlumi eso baa ri wur gip kushi.

³⁵ Ama munju ndar tlitən bi də məštəno wini wi dəm gip zhan mən dīrtəne, wi gudlumi da'a ba ri wurka gip kushi da'a.

³⁶ Wi'i məsh da'a, wi ni nəm na mən kartən kə Yami, wi mimir kə Yam ni domici wu tli bi də məštən wi.

³⁷ Eso, Musa nune tetla'e mən ju məsho wi tlyami, nan tə yar shirəm kə lundum nan utu nəm ama ar kerka da'a. Kan tə labi Babom Yam ti ni'e Yam kə Ibərahim, Yam kə Ishaku, Yam kə Yakubu.

³⁸ Tə Yam kə məshi mbarəmni da'a, tə Yam kə munju ra na rai gwani, kar tiwo, kup munju wini rawo mən rai ni.>>

³⁹ Arni mən kulci doka kə Musa jen nəmi wu wule, <<Ba mən kulci, kə pi ho shirəmi.>>

⁴⁰ Bartuwo, mbatl dləri wur kə wu i tambe ti argon da'a.

Woni'e Almasihu?

⁴¹ Yesu wul wur'e, <<Imni ba wule Almasihuwo nya Dauda niwe? ‡

⁴² Dauda ngap na gam gəs tə yari gip Zabura'e, <<Babom wul Babom gən'e,

‡ **20:41 20.41** Kərīsti/Almasihu: Kərīsti na Almasihuwo kup bar nəm ni, sede Almasihuwo na bi kə Girikni Almasihu ngapo na Ibraniyancini. Tini terkawo mbarəm den buti surtən gəsi. Tini mən shirəm na Yam yari'e ti sur dəli mbarəm gip dun mbatl gəzəni.

- <Dəm den am shimli gəni, §
⁴³ se amin a kem mən nge gi
 dəm ba ne asəm gi.> >>
⁴⁴ Dauda la ti bi'e <Babomi,> imni es ti dəm nya
 gəs rawu?>>
⁴⁵ Nan mbarəm kup den kumi gəso, arni tə wul
 mir mən kopi gəs'e,
⁴⁶ <<Pini hankali na mən kulci mbarəm doka kə
 Musa, mən ndu'i ndəltən gip kiri luluri, mən ndu'i
 e də shirmi wur gip bar pəte, mən ndu'i də bi wur
 zo ba dəmi gip bom kumi shirəm kə Yami na ho ba
 dəmi kə ba biki.
⁴⁷ Wini'e mən ci bar kə mətli ju nan moni gəzən
 məshka gwa, kan wu pi tlyari shirəm na Yami kə
 də shin wi ho mbarəm ni. Wini ngap wi zam wani
 batltən mən nartəni.>>

21

Nagər gon guri bi kup argon tu tə ra nari gwa

- ¹ Nan Yesu ra gip Bom kə Yamo, tə shin mən bar
 kə am den wi baiko gəzən gip pantimota ba domi
 wurpi.
² Arni tə shin nagər gon nan guri kan am ri ti
 kar da gwa, tə wi kabارشu rop. *
³ Arni tə wule, <<Na ho bini a yari ine, nagər tu
 kan am ri ti kar da'a, wi bar nan man kə mbarəm
 kup gwa.

§ 20:42 20.42 Dəm den am shimli: Ar ni'e dəmi gip nartən kə
 kumi təmi kar Yami. * 21:2 21.2 Kabارشu rop: Gip bəniwo
 kabارشuni wu pi mbap nari da'a. Wurpi tu pi mbap nari dēwo
 heli wurpini.

⁴ Wiwo wu yemni gip womti bar kə am gəzən kan wu bi, ama tiwo gip argon tu tēra nari da gwan tē bi kup bar tu tē ra nari gwa.>>

Yesu shirəm den yastən kə Bom kə Yam na ndoltən kə zhan

⁵ Mir mən kopi gəs jen ra nəm shirəm den Bom kə Yami, na mbuni tat ju nan tu bomi nari na mbuni bar ju nan pi ti bar kə mbuntən nari gwa. Arni Yesu wule,

⁶ <<Bar ju kan kə shino, pət ba điri nan ba za tat gon den esi gwa da'a, kup ba yasi ka.>>

⁷ Arni wu tambe ti wu wule, <<Ba mən kulci, gəgasi ni untu ba piwu, kan ununu ba dəm alama bar juni ba pi gwa we?>>

⁸ Arni tē wule, <<Neni gere, ba dē murgon jili in nēka da'a, jen ra na womti nan ba đir na sun gəni wu wule, <Ami ni'e Almasihu!> kan, <Pət ngap an mbirawi kosak!> kop wurni da'a.

⁹ Kən ni kə kum shirəm kə dlan na meti tli mbatlo, ba kə kumni bərti da'a. Dole bar ju ba pi kakani, ama pa'i bar kup mbira na zhotən wi da'a.>>

¹⁰ Arni tē wul wur'e, <<Atl ba tli esi atl gami. Mulki ba tli esi mulki gami.

¹¹ Atl ba jirkət na nari, ba pi guzum na aloba kə ba las na womti. Ba shin bar kə bərti na womti na kiri alama den dəltən sur yami.

¹² Ama kapən dē bar ju kup piwo, baa nəm kən dē kumi in dli, wi ri in gip bom kumi shirəm kə Yami, na bom kə moni, ba đir kən cina dē mən bəni na kiri kə atli den kən gwanni.

¹³ Bartuni ki zam bi yari shirəm deməni.

14 Dlərəni mbatł gini, ba ar ghun kənni kafin də ri in cina da wur kanda tu ki bali wur gwa da'a.

15 Domici aa bi in shirəm na bobyə, nan mən nge gin gon ra kan ba mbu kemi in gam gəs mal gwa da'a.

16 Mən gəri gin na ya'ən pa, mən gin na berəm gin ba la'i in gəs yami, wi kem də ri jen eka.

17 Mbarəm kup ba nge ine den bi sun gəni.

18 Ama ta gam gin nəm ra nan ba jilka gwa da'a.

19 Kən ni kə ba mbatł dlom gamo, ki zam zo dəmi cina də Yami.

20 Ama kən ni kə shin mən bi utu gandəl Urushalima kawo, mom ni'e bari kə yasika ituwi.

21 Munju kan ra su Yahudiya kawo, wu kətər wu to gəzən gip tləndərə, kan munju ra gip bar bəno wu dəli, munju ra rən bi ləpka ngapo ba wu su gip bar bən da'a.

22 wokoci tuwo wokoci hukuntetən ni, kə də laa'i bar ju kup rəsh gip shirəm kə Yam gwa.

23 Kashto kə mətli mən tu'e na munju den bi mimir nyin gwa, gas tle wuya na nari gip atlo, lo kə Yam ba sur den mbarəm ju.

24 Ba ri jen eka na bar səbəri də nəm jen də pali wur zher gip atl kup, muntu kan mən Yahudani da gwa wi tsanante Urushalima ar ri patən kə muri mulki kə munju kan mən Yahudani da gwa.

25 Ba shin bar ju tabe shini da gwa den pəte na kyare na zingesi, gip duniya ngap mbarəm kup ba dam wur na bərti den mən zhe'e mal na wultən kə bar bula'i.

26 Mbarəm ba sumaka na bərti, mbatł ba tari wur na shini bar ju den pitən gip duniya gwa, domici ba jirkət kiri bar ju nan to Yamka gwa.

27 Bartuni wi shin Nya Mbarəm den paltən sur gip dun yami, na iko na cirtən mən nartəni.

28 Bar juni nəm pitəno, tlini yam kə lani gam yami, pət dəltən gin mbirawi kosak.>>

29 Arni Yesu yari wur shirəm gon tə wule, <<Shinni kin turume na kin kup.

30 Wini wu pare gilitəno, kən na gam gin, ki mom'e lurpi mbirawi.

31 Untu esi, kənni kə shin bar ju den pitəno, ki mom'e zo dəmi cina də Yam mbirawi kosak.

32 Na ho bi ni a yari ine, mbarəm kə zhan kən ba məsh da'a se bar juni kup pi kani.

33 Yam na atl ba pa'i, ama ko njem shirəm gən ba pa da'a.

Yesu shirəm den dəmi gədən

34 Dəm ni gədən, ba kə za ni la'i tu gin na huli bar na zhe'e pitəne, na ghuntən kə dəmi kə duniya ar tla gam ginka da'a. Ba də pət tu dīr bat na momi gin ar nəm kən wule tarko da'a.

35 Domici ar ba dīr ni den mbarəm kup nan ra den kar atl gwa.

36 Ama dəmni gədən ko gəgasi, kən den shirəm na Yami, kə də kə zamni ndəri mbatl nan ki dəl gip bar ju kup kan ba pi gwa, kə də kə zamni dləri cina də Nya Mbarəm ra.>>

37 Den pət kup, tə den kulci mbarəm gip dəbom Bom kə Yami, kə gas ngapo, tə kur dəl tə to mur də bar tloyi ti den tləndər nan ba wul ti'e Tləndər Zaitun gwa.

38 Kə cigəni eso, mbarəm kup ba dīr kar ti gip dəbom Bom kə Yam kə kumi kulci gəsi.

22

¹ Nan biki kə burodi nan ba wi ti yisti da'a, muntu ba wul ti'e biki jikat bədlabən mbirawo. *

² Nan kiri mən keri bar ju ɖiri Yam, na mən momi shirəm tu Yam bi Musa den ngeni tɔp tu kan wi ri Yesu eka gwa, ama bərti ba ci wur den mbarəmi.

³ Kan Shetan ba te gip Yahuda kan ba wul ti'e Iskaryoti gwa, nəm gip kutl cet rop ju.

⁴ Kan Yahuda ba ri kar kiri mən keri bar ju nan ɖiri Yam na kiri gip mən ne ger den Bom kə Yami, kan tə bali nan wur den kanda tu kan ti bali kar Yesu gwa.

⁵ Ar gholi wur mbatli, kan bi ba nde wur nəm den wi bi ti wurpi.

⁶ Tə nəmi wuri, kan tə pi ta ngeni guntɔp tu kan ti bi Yesu am dawur nan mbarəm ba nərə lasi na womti da gwa.

Yesu ci fɪngal kə pa'i bisi na mir mən kartən gəsi

⁷ Nan pət burodi nan na yisti da'a ɖiro, pət tu kan ba mbosh bagala pashi bədlabən dene gwa,

⁸ Yesu kar Bitərus na Yohana, tə wul wur'e, <<Rənəka kə pi mini bar kə jikat bədlabən mə cini.>>

⁹ Wu wul ti'e, <<Akon kə ndu'e mə pi we?>>

¹⁰ Tə wul wur'e, <<Kən ni kə te gip bəno, mbarəm gon ra na tat mal ba mo nan kəne, kop tənɪ kə rənɪ bom tu tə te gipi gwa.

* **22:1 22.1** Biki kə burodi nan ba witi yisti gwa da'a: Bikini kan mən Yahuda ba pi, kan ba tune wur na ɖəltən gəzən ter Masar, bom bota. Ɗəltəni ne wurka na zhotəne, wu zam pi burodi gəzən kanda tu wu kur pi gwa da'a.

11 Kan kə wulni ba mən bomi'e, <Ba mən kulci wul ki'e, <<Kushi shu'i mən diki nəko, las tu ami na mir mən kartən gən ba ci fingal jikat bədlabən gwa we?>> >

12 Ti ta'i in am den bar kushi kə to yami ka, na bar ju kup kə ndu gwa gipi. Pi ni lasi.>>

13 Wu ndara wu ri zam kup bar ju nan Yesu yari wur gwa. Kan wu pi bar kə jikat bədlabəni.

14 Nan bar mbi denewo, Yesu na mir mən kartən gəs ba dəm bi gali.

15 Kan tə wul wur'e, <<A ndu na ghol mbatl na nari A ci biki jikat bədlabən kən nan kən kan a nde kumi dli.

16 A yari ine, A'i ci biki jikat bədlabən da'a, se argon tu ba ci bikiyi den am gəsni la'i gip mulki kə Yam wu gwa.>>†

17 Kan tə pən wuro mal inabi, tə goode Yam tə wule, <<Nəm ni kə ghorti ni kup gini.

18 A yari ine, A'i tla mal gəri kin inabi da'a se mulki kə Yam ni sur kani.>>

19 Kan tə pən burodi, tə goode Yam, tə cettəli, kan tə bi wuri, tə wule, <<Dli gən kan bi sabo nan kən gwa utu, pini ta pi untu kə tuneni naməni.>>

20 Untuni esi, kar də fingal kə gaso, tə pən wuro mal inabi, tə wule, <<Wuro mal kəno pel alkawari kə bəran gən ni, muntu shoti sabo nan kən gwa,

21 ama mən den si am gip gal nəm na muntu kan ba rin kə la'i gəs yam gwa.

22 Nya Mbarəm ba məsh den argon tu Yam ne bi dene gwa, ama kashto kə mbarəm tu kan la'i ti

† 22:16 22.16 Mulki kə Yam: Mulki kə Yamo ba'e barni kan ba shin na ger da gwa, ama ar ba zamni gastu mə pali Yesu dəm gun gəmi gwa.

gəs yam gwa!>>

²³ Kan wu nəm tambe ezən den'e, woni gip wur ba dəm'e tin ti pi argon tuwu.

²⁴ Kan musu ba tli gip dlom gəzən den'e woni ba dəm bari gip wuri.

²⁵ Yesu wul wur'e, <<Gun kə munju kan mom Yam da'a ma, wu gode mbarəm gəzən iko, kup na untuwo mən cina ja ba ne gam gəzən mən pitən dlatni.

²⁶ Ama kəno untun ki pi da'a. Kəno, bari gip kəno tə pali gam gəs wule ti'e heli, kə cina gin ngapo wu pali gam gəzən wule zhere.

²⁷ Ofawo woni'e bari, muntu kan na fingal cina da ti gwaya ko muntu bi fingali gwa? Muntu kan na fingal cina da ti gwani diya? Ama kup na ami'e bari gip kəno, ami nəra wule mən pi fingal gini.

²⁸ Kənni kə ndem kaari gip goji gəni.

²⁹ A bi in iko kə pini mulki wule gunye, kanda tu kan Ba-Gun Yam bim gwa,

³⁰ don kə ci kə tlani den tebur gən gip mulki gəni, kə dəm den dandi kə sarauta kə pini sharia bom kutl cet rop kə Isra'ila.

³¹ Siman, Siman, kumi, Shetan tambe'e də za ti tə gode ine, tə bətke in wule alkama.

³² Ama a shirəm na Yam den am gin wi, Siman, ba də la'i mbatl gi datka da'a. Kin kə ci atl gam kə bali wani pitən gi kar gwa, ba'i bigul ya'əni.>>

³³ Siman nəmi ti tə wule, <<Babomi, a pəni mbatl gən a tə nan ki gip bom kə moni, ko a məsh nan ki.>>

³⁴ Yesu wul ti'e, <<A yari'i, Bitərus, kamin də tus kor laa yar sekəno, ki wule kə momən da'a bisi myakan.>>

35 Arni Yesu wul mir mən kartən gəs'e, <<Gas tu a kar kən am koni, kə pən posh wurpi, ko bar posh, ko kaptəlan dawo unun kə holu?>> Wu wule, <<Ko nəm.>>

36 Tə wul wur'e, <<Ama kəkəno, kənni na bar posh na posh wurpiwo pənni, muntu na bar subur dawo, ya wur lulur gəska tə wur nəm.

37 Ar ra na rəshi gip shirəm kə Yami, <Dləm ti gip mən warwat pitəne,> A yari inra, shirəm tu ba pa deməni. Untuni es kup bar ju rəsh deməno, demənni ba la'i.>> ‡

38 Mir mən kopi gəs ba wule, <<Ba shini, Babomi, bar subur rop ni jini.>> Tə wul wur'e, <<Ar kəmwi.>>

Yesu shirəm na Yam den tləndər zaitun

39 Yesu dəl tə to gəs den tləndər kən zaitun kanda tu tə kur pi gwa, kan mir mən kopi gəs ba kop ti.

40 Na mbu'i bar lasiwo, ar ni tə wul wur'e, <<Shirəmni na Yam bəse kə ndani gip godetəne.>>

41 Tə isha təkə kar wuri den bi dlyamtən kə la'i tate, tə ngus atl tə shirəm na Yami.

42 <<Bəba, arni pəni'i mbatlo, pənim kumi dli kənka, kup na untuwo, də kop pəni kə mbatl gi ba'e gwan da'a.>>

43 Kan mən kartən kə Yam ba cwat sur yam tə ba'i ti bigule.

44 Tə mbi gip dun mbatl na nari wi, ar ni tə meti shirəm na Yam hoyi, kan bangani ba nəm dəltən den ti wule gudəl bəran ba ro atli.

‡ 22:37 22.37 Dləm ti gip mən wani pitəne: Aya tuwo zamni gip təlankur kə mən shirəm na Yam Ishaya 53:12.

⁴⁵ Nan tə shirəm na Yam tə tlyam tə pal đir kar mir mən kopi gəso, Yesu zam wur den nde umuri, nan dun mbatl nari wurka gwa.

⁴⁶ Tə tambe wur, tə wule, <<Imni kə nde umurka wu? Tlini yam kə shirəmni na Yami bəse kə ndanika gip godetəne.>>

Mbarəm đir kə nəmi Yesu

⁴⁷ Yesu'i gip shirəmo ar ni mbarəm na womti điri, kan mbarəm tu ba wul ti'e Yahuda, nəm gip kutl cet ropi, tin tə nde wur cina. Tə te kar Yesu tə shirəmi ti na sumba den shirmitən kə mən Yahuda. §

⁴⁸ Ama Yesu tambe ti tə wule, <<Yahuda, ki bali kar Nya Mbarəm na sumba ya?>>

⁴⁹ Nan mən kopi Yesu shin argon tu kan ba ri kə pitəno, ar ni wu wule, <<Babomi, an mbi'e mə wotl na bar subur gəmiwa?>>

⁵⁰ Kan gon gip wur ba wotl zher kə bar mən keri bar ju kan điri Yam gwa, tə pəni ti kəm kə shimli den gamka.

⁵¹ Ama Yesu nəmi wur tə wule, <<Zani untu!>> Kan Yesu ba ne am den kəm kə məri tə warke ti.

⁵² Kan Yesu ba wul kiri mən keri bar ju điri Yam gwa, na kiri mən ne ger den Bom kə Yam, na kiri kə bəni, mən ju đir kə nəmi gəs gwa, <<Kə đir na bar subur na dlo kə nəmi gəno ami mur mən dləri den təp na?

⁵³ Ko gonge pəte ami ra nan kən gip bom kə Yami, kə nəmən da'a. Ama kəkən ni'e wokoci gini na iko kə dəməni.>>

§ 22:47 22.47 Sumba: Sumbawo, shirmitən kə mən Yahudani, arni'e la'i ləka den gəskəm kə ya'i gip zhan kə Yesu.

Bitərus wule tə mom Yesu da'a

⁵⁴ Wu nəm Yesu, wu ndara nan ti wu te ti gip bom də bar mən kerı bar ju diri Yam gwa. Bitərus kop wur nye pərsi nye pərsiyi.

⁵⁵ Ama wokoci tu wu hor utu dlom dəbom bomiwo kan wu dām atl kup gəzəni, Bitərus dām atl nan wuri.

⁵⁶ Nye mən bom gon nye gər shin Bitərus njon atl lasi gip cirtən kə utu. Tə shin ti zhetzhet tə wule, <<Mbarəm tu ma tə ra nan ti.>>

⁵⁷ Ama tə nge, tə wule, <<Nye gəre, a mom ti da'a.>>

⁵⁸ Bom dāmika njemo, bakos gon ba pa shin ti kan tə wule, <<Ki ma kin gip wuri.>> Ama Bitərus nəmi ti tə wule, <<Bakos mbarəme, ami ra gip wur da'a.>>

⁵⁹ Bar kə awa nəm den kariwo, bakos gon ba dlər den yari'e, <<Na ho bi ni mbarəm tu ra nan ti, domici tə ma ba mən Galili ni.>>

⁶⁰ Bitərus bali ti tə wule, <<Bakos mbarəme, a mom argon tu nan kə shirəm dene da gwa!>> Gip lasi tə gip shirəm ituwi, ar ni tus kor laa yare.

⁶¹ Kan Babom ba bal ti tə wi ger ndər te den Bitərus ka. Kan Bitərus ba dami shirəm tu Babom yari ti gwa den'e, <<Kapən də tus kor laa yar sekəno, ki wule kə momən da'a bisi myakan.>>

⁶² Ar ni tə dəl gəs te karika kan tə kul na nari.

Mbarəm yari Yesu zhe'e shirəmi

⁶³ Mbarəm ju kan den ne ger den Yesu ba nəmi ti yari zhe'e shirəm kan wu den bə gəsi.

⁶⁴ Wu bali ti bagerka kan wu wul ti'e <<Pi mi anapci, woni bo iwe?>>

⁶⁵ Wu yari ti wani shirəm jen'es na womti.

Yesu cina də mən bəni

⁶⁶ Nan bartlowo, ar ni domtən kə kiri kə bən kə mən Yahuda na kiri mən keri bar ju nan điri Yam gwa, kup na mən momi shirəm tu nan Yam bi Musa gwa, wu dom wuri, kan ba ri Yesu cina da wuri.

⁶⁷ Wu wul ti'e, <<Yari mi, ko ki ni'e Almasihu? >> Yesu nəmi wur tə wule, <<Amin a yari in ma ar ba nəmi in mbatl da'a,

⁶⁸ amin a tambe in eso ki mani kə balin da'a.

⁶⁹ Ama kəkən na cina dewo, Nya Mbarəm ba dəm den am shimli kə Yam mən iko.>>

⁷⁰ Kan wu tambe kup gəzən wu wule, <<Ki nya Yam na?>>

Tə nəmi wur tə wule, <<Untun kə yari'e amini.>>

⁷¹ Ar ni wu wule, <<Kə unun mə'i ngen seda jen ra wu? Ar tu mə kum bi da ti wi gwa.>>

23

Ri Yesu cina də Bilatus

¹ Kan kiri kə bən kup ba la Yesu cina wu ri ti cina də Bilatus gun kə Roma.

² Kan wu nəm gadlär gəsi, wu wule, <<Mə zam mbarəm kən ne mi den guzəl mbarəm kə atl gəmi ka. Tə wul wur'e, <Ba wu batl wurpi bom də Kaisar da'a,> Eso tə wule, ti ni'e Almasihu gunye.>>*

³ Kan Bilatus ba tambe Yesu, tə wule, <<Ki ni'e gun kə mən Yahuda ya?>> Yesu nəmi ti, tə wule, <<Yari gi utu.>>

* **23:2 23.2** Kaisar: Tini'e bar gun kə atl kə Roma kup.

4 Kan Bilatus ba yari kiri mən keri bar ju điri Yam gwa, na mbarəm ju nan ra lasi gwa, <<Amiwo a zam mbarəm kən na jiltən gon da'a.>>

5 Arni wu hori ti utu ra, wu wule, <<Na kulci gəs ni tə tli mbatl mbarəm kə atl kə Yahuda kup. Ya nəm ni tor Galili, tə kop las har tor də.>>

6 Na kumi untuwo, arni kan Bilatus ba tambe ko ti ba mən Galili ni.

7 Nan ya kum'e ti ni gip atl kə Hiriduso, arni tə wule də ri ti cina də Hiridus, muntu kan ra su Urushalimaka gip muri ju gwa.

8 Nan Hiridus shin Yesuwo, ar gholi ti mbatl nari, domicin tunkani ya den ndu'i shini kə Yesu, don tə bom muri na kumi shirəm den təwi, ndu'i gəso də Yesu pi bar kə dləkəntən jen tə shini.

9 Kan Hirudus ba tambe ti bar na womti, ama Yesu yon gəs top.

10 Kiri mən keri bar ju kan điri Yam na mən kulci doka tu Yam bi Musa gwa ra dlor-dlor, kan wu pi ta điri shirəm li gam mən ndərtən den Yesu na womti.

11 Kan Hirudus na mən bi'utu gəs ba nəmi ti yari usun shirəm na shini shu, kan wu la'i ti bar lulur kə gunye, wu pali ti rən kar Bilatus ka.

12 Ter kawo Hirudus na Bilatus ba kum gos kə ezən da'a, ama daga gastuwo arni wu dəm berəmi.

13 Bilatus la bi kiri mən keri bar ju điri Yam gwa, na kiri kə bəni na nami mbarəme,

14 kan tə wul wur'e, <<Kə đirim mbarəm kən den tə tli mbatl mbarəme. A ngen momi bar ju kə yari den ti cina da'ine, ar tu a zam ti na am gip bar ju kə yari den ti gwa da'a.

15 Hiridus ma untu ni, ar tu ya pali ti đir am dami wi, ar tu kə shin ya pi argon nan ndari də ri ti e gwa da'a.

16 Ra untuwo, a ɓo ti a za ti tə ndara.

17 †

18 Arni kup gəzən wu la yar na bi nəm, wu wule, <<Pika na mbarəm tu, kan kə pətli mi Barabas!>>

19 (Barabas kan ɓal ti bom-moni den tə kem də tli mbatl mbarəm kə bən kan ba ri gon eka gwa).

20 Bilatus ndu'e tə pətli Yesu ka, arni tə shirəm nan wur ra esi.

21 Ama wu tli na womi bari, wu wule, <<Də giciye ti ka! Də giciye tə ka!>>

22 Kə myakani, Bilatus ba wul wur'e, <<Den unu? Unun mbarəm kən pi wani wu? A zam argon den ti nan ndari də ri ti eka gwa da'a. Ra untuwo, a kem də ɓo ti kan a pətli tə ka.>>

23 Ama la'i yar gəzən na nari den liri də ri ti ekawo, ar kem tə kopi wuri.

24 Arni Bilatus gudlumi tor mbatl den ti pi wur argon tu wu ndu gwa.

25 Kan tə pətli wur mbarəm tu kan la ti bom-moni den tə tli mbatl bən yam kan ba ri gon eka gwa, muntu wu wul ra gwa, tə bi wur Yesu wu pi ti argon tu wu ndu gwa.

Wu giciye Yesu ka

26 Nan wu den ritən na Yesuwo, arni wu nəm Siman ba mən Sayirin, muntu dəl đir bi ləp tə te gip bən utuwi gwa. Wu ne ti giciye kə Yesu yar wu wul ti'e, tə kop Yesu kari.

† 23:17 23.17 Təlankuri jenni la aya tu, ama an ra gip jen da'a. Aya 17: An nəm ti te yar ka, tə pətli wur mbarəm nəm gip muri kə biki jikat bədlabəni.

²⁷ Mbarəm na womti ba kop tə kari, na mətli gip wur munju den kulu na be ngetl guna den ti gwa.

²⁸ Yesu bali ger kaar tə wul wur'e, <<Mətli kə Urushalima, kulim ni gam da'a, ama kuli ni gam gin na mimir gini.

²⁹ Don pət jen ba đir lokoci tu ki wule, <njikən na mətli ju kan zam gəri da'a, na nyin ju kan tle wur da ma wu mani ghol mbatli.>

³⁰ Untuwo, mbarəm ba wul tləndər'e, <Nde mi ni gamka!> wu wul zhiki'e, <Kup mi nika!>

³¹ Mbarəm ni pii yari kin untuwo, imnu ba ndo na koni we?>>

³² Mbarəm jen rop, kup gəzən mən wani pitəne, ba laa wur cina də ri ri wur eka nan ti.

³³ Nan wu đir las tu ba wul ti'e Kula-gamo, kan wu ba ti den giciye bartu, nan ti na mən warwat pitən ju, nəm den am shimli, nəm am yali gəsi.

³⁴ Yesu wule, <<Bəba, gafarte wuri, domici wu mom argon tu wu den pi gwa da'a.>> Kan wu pi caca den lulur gəs wu rabe.

³⁵ Mbarəm dlər wu den shini, kiri kə bən ma wu yari ti zhe'e shirəmi, wu wule, <<Tə dəli jen wi tə dəli gam gəs la, in zəzar ti den ti'e Almasihu kə Yam gwa.> >>

³⁶ Mən bi utuyi ma wu đir yari ti zhe'e shirəmi, wu ta'i ti mati male.

³⁷ Wu wul es'e, <<Dəli gam gi, in ki ni'e gun kə mən Yahuda gwa.>>

³⁸ To gami da ti kawo arni wu rəsh'e, MƏNKƏN Nİ'E GUN KƏ MƏN YAHUDA

³⁹ Mən nəm gip mən warwat pitən ju kan giciye wur lasi, ba yari tə mægən shirəm tə wule, <<Ki ni'e Kəristi diya? Dəli gam gi nam mi mana!>>

⁴⁰ Ama esi tu ba matl ti, tə wul ti'e, <<Kə bərti Yam diya, ar tu kə ri e nan ti nan pi in shari'a nəm nan ti gwa ya?

⁴¹ Miwo hukunte mi dlat. Mən den nəmi argon tu ndar pitən gəmi gwa. Ama mbarəm tuwo tə pi warwat bar gon da'a.>>

⁴² Kan tə wule, <<Yesu, daa mom namən kin kə mbi gip mulki giwi gwa.>>

⁴³ Yesu ba nəmi ti tə wule, <<Na hobini a yari i, sekən tu ma ki nərə namən to yamka.>>

Məshtən kə Yesu

⁴⁴ Bar ju ba piwo pət to dlom yamwi, arni dəmən nda gip atl kup ar ba ri gəlla am myakan kə siti.

⁴⁵ Don pət za cirtənka, kan labəle kə Bom kə Yam ba tarka gip dlomi. ‡

⁴⁶ Yesu ba la yar na nari, tə laa bi tə wule, <<Bəba, gip am da'ini a bi rai gəni!>> Nan tə yari untuwo, kan tə dli shukutən tə kotl mbatlka.

⁴⁷ Nan bar mən bi utu tu shin argon tu kan piwo, arni tə dəda Yam tə wule, <<Na ho bi mbarəm tuwo mən warwat pitənni da'a.>>

⁴⁸ Nan kup mbarəm ju dom wur kə shini bar ju shin argon tu piwo, wu bo am den ngetl wu ndara. §

⁴⁹ Ama kup munju mom ti, mətli ju kop ti kar tor Galili, wu dlər na dlyami wu den shini bar ju den pitən gwa.

Kapi kə Yesu

‡ 23:45 23.45 Labəle: Gībər tutulni kan ba le bədlabən bin kari kə Bom kə Yami. § 23:48 23.48 Be ngetle: Shini gunani na dun mbatli.

⁵⁰ Ho mbarəm mən zo pitən gon ra nan ba wul ti'e Yusufu gwa, ti ni gip kiri kə bəni. *

⁵¹ Tə la am gip arjen ju wu gudlumi kan wu pi gwa da'a. Tə mən atl kə Yahudiya gip bən Arimatiyani. Tini den buti mulki kə Yami.

⁵² Tə ri kar Bilatus, tə lir dli kə Yesu.

⁵³ Kan tə shu suri, tə ghumka gip tutul ghumi məshi mbarəme, tə ne gip gam-bəci kan bor gip tat nan ne murgon gipi wi da gwa.

⁵⁴ Gas kərkəm barni, ar sawi njem də te gip pət shukutən kə mən Yahuda. (Asabar)

⁵⁵ Mətli ju kan kop Yesu tor daga Galili ba kop Yusufu wu shin gam-bəci'i, na kanda tu muri dli gəs su gipika gwa.

⁵⁶ Kan wu ndara wu ri gəzən bom wu kərkəm mir mən təmi kasər na mir bəketəne. Ama wu kop doka kə Musa, kan wu shuku den pət shukutən kə mən Yahuda.

24

Yesu məsh kan tə tli lasi

¹ Gasi kə cigəni den pət lahadi, mətli ju ri kə ba gam-bəci'i na mir mən təmi kasəri kan wu pi gwa.

² Arni wu zam tat tu kan bi gam-bəci'iwo kutəli kawī.

³ Nan wu te gipiwo, wu shin dli kə Babom Yesu da'a.

⁴ Nan wi gip damtən gip mbatl gəzən den bar tuwo, arni parat wu shin mbarəm rop cwat kar wur dlor, na ghol lulur kə dli da wur mən cirtəni.

* **23:50 23.50** Kiri kə bəni: Kiri mbarəmni kə mən Yahuda.

⁵ Wi gip bərtiwo, arni wu ba gam atli. Kan mbarəmi ba wul wur'e, <<Unun kem kə ngen mbarəm mən rai gip məshi we?

⁶ Tə'i da'a, tə tli wi! Dam kən ni den argon tu tə yari in nan tə'i nan kən su Galilika gwa.

⁷ Den'e baa bi Nya Mbarəm am də mən warwat pitəne, wi ba ti den kini, den pət kə myakan ngapo ti tli lasi.>>

⁸ Arni wu dam shirəm gəsi.

⁹ Nan wu pal diro, arni wu yari kutl cet nəmi na mbarəm jen kan ra lasi gwa.

¹⁰ Mətli ju kan yari mir mən kartən gəs kutl cet nəmiwo, wi ni'e, Maryamu Magadala, na Yowanna, na Maryamu nasi Yakubu, na mətli jen kan ra nan wur gwa.

¹¹ Ama mir mən kartən gəsi pali shirəm kə mətliyika zhe'e shirəmi, wu la mbatl da'a.

¹² Ama Bitərus tlyam kenja, tə ri kə ba gambəci'i na kətəre tə te gipi, tə shin tutul ghumi məshi mbarəm tu ghum ti gipi gwa markəme, arni tə pal diir bom tə den damtən den argon tu pi gwa.

Mbarəm rop den təp Imawus

¹³ Den pət nəmi eso, rop gip mir mən kopi Yesu ra den təp gəzən kə ritən nye bən gon kan ba wul ti'e Imawus, muntu dlyamtən gəs na Urushalimawo bar kə mil nyingi ni gwa. *

¹⁴ Wi den shirəm na ezən den argon tu pi gwa.

¹⁵ Wi den shirəm na bali da wuri, ar ni Yesu na gam gəs ri kar wuri tə nəm ritən nan wuri.

* **24:13 24.13** Mil nyingi: Gip Girikwo, wi na bar kə gode dlyamtən gəzəni 'stadia', milni wu gode nari da'a.

¹⁶ Ama wi ra gip dāmən gami wu mom'e ti ni da'a.

¹⁷ Tə wul wur'e, <<Unun kə bali na ya'ən untuwu?>> Arni wu dlər kə ba lasi na dun mbatli.

¹⁸ Nəm gip wur muntu ba wul ti'e Kiliyobas nəmi ti tə wule, <<Ki ni'e mən diki nangi gip Urushalima kan mom bar ju pi gip mir muri jin gwaya?>>

¹⁹ Tə wul wur'e, <<Unu ari uju we?>> Wu nəmi ti wu wule, <<Bar ju pi den Yesu kə Nazare gwa. Mən shirəm na Yamni hari, mən ndərtən gip pitən na shirəm cina də Yam na mbarəme.

²⁰ Muntu kan kiri mən keri bar ju diri Yam na kiri mbarəm gəmi la'i ti gəs yam wu hukumte ti kə də tə məshi, wu pa giciye tə ka.

²¹ Mə la mbatl den tin ti dəli Isra'ila, ar tu sekəno muri myakan ikənwi na pitən kə bar tu.

²² Eso, mətli jen gip mi dləkən mi, wu ri kə ba gam bəci'i kə cigəni,

²³ ama wu zam dli gəs da'a. Nan wu pal diro, wu wule wu shin mir mən kartən kan dəl sur kar Yam nan wul wur'e Yesu ra na rai gwa!

²⁴ Jen gip mi kətər rənka kə də wu shini ger gəzəni, arni wu zam kanda tu mətli ju yari gwa, ama tiwo wu shin ti da'a.>>

²⁵ Arni Yesu wul wur'e, <<Kən kədləme! Mən ida mbatl kə nəmi bar ju kup mən shirəm na Yam yari gwa.

²⁶ Kə mom'e ar nəm Almasihu te yarka də tə kum dli den bar ju kup kan tə to gəs gip nartən gəs da'aya?>>

²⁷ Pare den rəshi kə Musa na mən shirəm na Yam kup, tə buli wur argon tu rəsh gip Shirəm kə Yam kup den ti gwa.

28 Nan wu dir kar nye bən tu wu riwo, Yesu pi wule ti beni cina,

29 ama wu lir ti wu wule, <<Dəm nan mi, sit pi wi, pət ba ri kə ndetən bin wi.>> Kan tə ri bom nan wuri.

30 Nan wu dəm kə ci fingalo, arni tə pən burodi, tə lir Yam, tə cetəli kan tə nəmi wur bi.

31 Kan ger gəzən ba buli, nan wu mom tiwo, ar ni tə jili wur gerka.

32 Wu wul ezən'e <<Mbatl gəmi ker gip mi bitu tə shirəm nan mi den tək nan tə buli mi Shirəm kə Yam gwa diya?

33 Workəca, arni wu pal su Urushalima ka, kan wu zam kutl cet nəm ju kan dom wur kəba las nəm gwa, na nami mbərəmi.

34 Wu den wultən'e, <<Na ho bini Babom tli wi, tə dəl kar Biturus!>>

35 Wi ropi ngapo wu yar argon tu pi den tək gwa, na kanda tu wu mom ti nan tə cetəli wur burodi gwa.

Yesu cwat kar mir mən kopi gəsi

36 Wu'i gip shirəm dene ituwi, arni Yesu dlər dlər gip dlom da wur tə wule, <<Də ghol mbatl dəm nankəne.>>

37 Bərti nəm wuri dli gəzən den dədartəni, wu wule tlonni wu shini.

38 Arni tə wul wur'e, <<Unun kem bərti nəm kəne, kə kum wule untuni pi dawu?

39 Shin ni am gən na kar asəm gəni, ami ni na gam gəni, neni am deməni kə shin ni na gam gi ni, ai tlon ra na tlu dli na gul da'a, amo kə shin ami ra nari.>>

⁴⁰ Nan tɛ wul untuwo, tɛ gode wur am na kar asəm gəsi.

⁴¹ Kan wu den ghol mbatl hoyi na nəmi bi na amo, ama wu den shinni, wule untuni pi dawo, arni tɛ wul wur'e, <<Kən ra na bar kə ci dəya?>>

⁴² Wu bi ti bo'i kose,

⁴³ arni tɛ nəm kan tɛ ci cina da wuri.

⁴⁴ Tɛ wul wur'e, <<Bar ju kan a yari in gwa uju, nan a'i nan kən gwa, den'e, doleni də laa'i kup bar ju nan rəsh demən gip Doka kə Musa na təlankur kə mən shirəm na Yam na Zabura gwa.>>

⁴⁵ Arni tɛ ceti wur gamka də wu mom rəshi Shirəm kə Yami.

⁴⁶ Tɛ pa wul wur'e, <<Ar ra na rəshi terka'e, Almasihu ba kum dli den kar muri kə myakano tɛ tli lasi.

⁴⁷ Eso, gip sun gəs ni ba pii atl kundərəndlip wazu kə paltən kar Yami, na ho'i wani pitənka, pare gip Urushalima.

⁴⁸ Kən ni kə shin bar ju pi gwa.

⁴⁹ Ar tu aa kari in bar sur na bar ju Ba gən wule ti bi gwa. Ama dəmni gip bən də bi'in iko sur yam kani.

Yesu to gəs yami

⁵⁰ Ar ni Yesu dəli wur kar bən Baitanya, lasini tɛ tli am yami, tɛ la'i wur albarka.

⁵¹ Tɛ den la'i wur albarka ituwi, arni tɛ za wur kan ba pən tika to yamka.

⁵² Wi eso, arni wu ngus, wu dɛda ti, kan wu pal su Urushalima ka, laa'i na ghol mbatl na nari.

⁵³ Se na gəni wi ra te gip Bom kə Yamka, wu den dɛda Yami.

Zul **The New Testament in the Polci language of Nigeria:** **Zul**

copyright © 2023 Seed Company in collaboration with Language Developers and Bible Translators Association

Language: (Polci)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Jul 2025 from source files dated 3 Jul 2025

966ae514-e466-5db9-a2c4-48a0e108d406